

ΤΟ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙ ΤΟΥ ΣΟΥΝΙΟΥ

«Αφιερώνεται
σε όλους εκείνους τους φανερούς
και αφανείς ήρωες
που με την αφοσίωσή τους και υπηρεσία τους
στον Κύριο Ιησού Χριστό
έκαναν δυνατή την εκπλήρωση
του έργου τούτου,
ώστε το ευαγγέλιο της σωτηρίας
να γίνει γνωστό σε πολλές γενεές
που πέρασαν από αυτό».

**ΤΟ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙ
ΤΟΥ ΣΟΥΝΙΟΥ**

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: ΑΘΗΝΑ 2006

Copyright: © Για την Ελληνική γλώσσα σε όλον τον κόσμο:
ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
Αλκιβιάδου 5, 104 39, Αθήνα

Κείμενο: Θάνος Καρμπόνης
Καθαρογραφή κειμένου: Γεωργία Παϊσίου-Παναγιωτίδη
Επιλογή φωτογραφίας: Κώστας Παναγιωτίδης
Πρόλογος: Αντώνης Περιάλης
Επιμέλεια έκδοσης: Σπύρος Φίλος

ΤΟ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙ ΤΟΥ ΣΟΥΝΙΟΥ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
«ΓΝΩΝΑΙ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ - ΚΗΡΥΧΘΗΝΑΙ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ 1ο: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ.....	13
• ΔΥΟ ΑΟΓΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΠΕΥΘΥΝΟ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ	15
• ΜΙΑ ΑΠΟ ΘΕΟΥ ΙΔΕΑ	17
• ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ (ΑΦΙΕΡΩΜΑ & ΠΟΙΗΜΑ)	26
• ΕΝΑΣ ΘΕΟΣΤΑΛΤΟΣ ΦΙΑΟΣ.....	42
• ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ	45
• Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΜΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ	47
• ΝΕΡΟ, ΑΦΘΟΝΟ ΝΕΡΟ!	51
• ΕΝΑ ΑΣΤΕΡΙ ΕΣΒΗΣΕ	54
• ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΣΤΟ ΣΟΥΝΙΟ ..	57
• Ο ΚΕΔΡΟΣ ΕΠΕΣΕ	63
• ΕΝΑΣ ΧΑΡΗΣ ΟΛΟΣ ΧΑΡΗ	65
• ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	68
• Ο ΞΕΝΩΝΑΣ «ΧΑΡΙΣ»	74
• ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	76
• ΤΙΣ ΦΡΟΥΡΙΟΝ ΠΛΗΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΗΜΩΝ	78
• «ΕΝ ΤΗ ΟΔΩ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΟΥ, ΚΥΡΙΕ, ΣΕ ΠΕΡΙΕΜΕΙΝΑΜΕΝ»	80
• Η ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ	83
ΜΕΡΟΣ 2ο: ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ.....	89 – 140

ΤΟ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙ ΤΟΥ ΣΟΥΝΙΟΥ

**Ένα θαύμα του Θεού
στις ακτές του γαλανού Αιγαίου**

***Σονοπτική εξιστόρηση της ίδρυσης και λειτουργίας
του Πνευματικού Συνεδριακού Κέντρου
της Κοινωνίας
των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδας
στο Σούνιο Αττικής***

Μέρος 1ο

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

**ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΤΟ ΣΟΥΝΙΟ ΑΤΤΙΚΗΣ**

Δύο λόγια από τον υπεύθυνο του Πνευματικού Κέντρου

Κανείς δεν θα μπορούσε να φανταστεί τι σημαντικό ρόλο θα έπαιζε η Ζωή μιας Χριστιανικής Κατασκήνωσης στην ψυχή χιλιάδων προσώπων που πήγαν στις Ευαγγελικές Κατασκηνώσεις για λίγη εξοχή και κάποιο φαγητό, πολύτιμα στοιχεία στις μέρες τις κατοχής, αλλά και του μεταπολέμου, και έφυγαν με τη σωτηρία του Χριστού και με πλήθος άλλων πνευματικών και πολιτιστικών στοιχείων που έμελλαν να αλλάξουν συθέμελα την ζωή τους. Πολλοί από μας δεν θα ήμασταν αυτό που σήμερα είμαστε αν δεν είχαμε περάσει από το μεγάλο σχολείο των Κατασκηνώσεων. Πράγματι, όλοι οι χαρισματούχοι δάσκαλοι της Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας πέρασαν από κει και άφησαν σημαντικά κομμάτια της ζωής τους και της διδασκαλίας τους.

Η παρούσα εξιστόρηση συντάχθηκε από τον Θάνο Καρμπόνη, που μαζί με την Ελένη Ρημάκη, γνωστή στα παιδιά εκείνη την εποχή με το προσκοπικό της όνομα «Ράξα», είχαν την από Θεού ιδέα για τούτη την διακονία που έμελλε να παίξει ένα τόσο σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη αλλά και πνευματική προκοπή των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδος. Οι αναμνήσεις των πρωτεργατών, της «Ράξας» και του Θάνου Καρμπόνη και των μετέπειτα συνεργατών, έκαναν δυνατή την εξιστόρηση τούτη. Με κανένα τρόπο όμως δεν έχει τούτη η διήγηση την αξίωση μιας ιστορικής καταγραφής. Είναι ένα ξεχειλίσμα καρδιάς που διηγείται ασήμαντα και σημαντικά ιστορήματα, όπως έρχονται στο νου. Τα ασήμαντα, από πρώτη ματιά γεγονότα της εξιστόρησης, παίρνουν άλλη διάσταση για εκείνον που τα έζησε και μέσα από αυτά είδε καθαρά το χέρι του πανάγαθου Θεού μας να ενεργεί αξιοθαύμαστα. Για όλους εμάς, που ζήσαμε την Κατασκήνωση μέσα σε ένα πνευματικό κλίμα, κάθε «ασήμαντη» λεπτομέρεια είναι σπουδαία και μεγάλη, γιατί η ερμηνεία της είναι

πάντα ένα βίωμα της πνευματικής ζωής.

Η εξιστόρηση περιέχει αναγκαστικά και ένα σημαντικό τμήμα της ιστορίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδος που η ζωή τους και η δράση τους είναι τόσο συνδεδεμένη με το Σούνιο.

Είναι φυσικό, σ' αυτή την διήγηση, να έχουν ξεχαστεί πρόσωπα, γεγονότα, καταστάσεις. Σε καμιά περίπτωση τα παρατιθέμενα γεγονότα και πρόσωπα δεν είναι τα μόνα αξιοσημείωτα, αλλά αυτά που οι συντάκτες του παρόντος θυμήθηκαν. Εξ άλλου, ολόκληρο το ενεργό δυναμικό της Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας εργάσθηκε, βοήθησε και βοηθήθηκε μέσα σε αυτό το έργο. Διορθώσεις, επεκτάσεις και συμπληρώσεις για μια μελλοντική επανέκδοση, είναι ευπρόσδεκτες.

Η δόξα ανήκει μόνο στον Κύριο μας Ιησού Χριστό.

Αντώνης Περιιάλης

ΜΙΑ ΑΠΟ ΘΕΟΥ ΙΔΕΑ

Αν θα πρέπει κανείς να μιλήσει για τον Θεό των θαυμάτων και τα θαύματα που Αυτός πραγματοποιεί μέσα στην ιστορία, με όργανα τους ανθρώπους που τον εμπιστεύονται, ένα από αυτά, και μάλιστα αξιόλογο, είναι το «Πνευματικό Συνεδριακό Κέντρο» της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών στο Σούνιο.

Τοποθετημένο σε πλαγιά λόφων απέναντι από την κατάληξη της Μακρονήσου και της Τζιάς (Κέας) αποθαυμάζει ανατολικά το ευρύτερο γαλανό Αιγαίο και νοτιοδυτικά το Ναό του Ποσειδώνα και τμήμα του Σαρωνικού. Κυκλωμένο από παντού με γιγαντόσωμα πεύκα, που η θεία Πρόνοια φύλαξε ως τώρα από καταστροφικές φωτιές που κατ' επανάληψη το απειλήσαν, αποτελεί ένα σημαντικό πνευματικό πνεύμονα για την Ελληνική Κοινότητα των Ευαγγελικών Εκκλησιών, αλλά και τη Διεθνή.

Η ιστορία του, δεν ξεκινάει από το 1952 όταν αποκτήθηκε ο χώρος αυτός και στη μορφή που σήμερα έχει, εκτείνεται βαθύτερα πίσω στις σκοτεινές ημέρες της γερμανικής κατοχής, το 1942. Δύο νέοι τότε, η Ελένη Ρημάκη και ο Θάνος Καρμπόνης, εκείνη καθηγήτρια γυμναστικής, εκείνος πτυχιούχος νομικής, υπάλληλος του Υπουργείου Προνοίας, στη Διεύθυνση της Επιθεώρησης, περπατούσαν σε κάποιο δρόμο της νυχτερινής Αθήνας, μετά τη βραδινή συνάθροιση της Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας, και συζητούσαν. Μιλούσαν για τα πράγματα του Θεού, τις ανάγκες της Ευαγγελικής Κοινότητας και τους οραματισμούς για το έργο του Θεού που το Πνεύμα του Θεού τους έδινε. Οι οραματισμοί του Πνεύματος και η νεανική τους θέληση, αναγεννημένων πνευματικά υπάρξεων, να υπηρετήσουν το θέλημα του Θεού, ήσαν τα μόνα εφόδια που διέθεταν. Οι καιροί ήσαν δύσκολοι και αυτό δεν το αγνοούσαν. Είχαν ζήσει τις τραγικές εκείνες εικόνες των αδέσποτων παιδιών από τα διαλυμένα ορφανοτροφεία της χώρας που συγκεντρωμένα ξημεροβράδυαζαν πάνω στο διχτυωτό της πλατείας της Ομόνοιας από όπου έβγαιναν ζεστοί ατμοί. Ο χειμώνας ήταν δριμύς. Αυτά ήσαν μισόγυμνα. Για να ζεσταθούν, ιδιαίτερα στις παγωμένες νύχτες, κουλουριάζονταν το ένα μέσα στα σκέλη του άλλου. Την ημέρα πεινασμένα γύριζαν στα γύρω από την Ομόνοια εστιατόρια ψάχνοντας στους τενεκέδες των σκουπιδιών για

υπολείμματα φαγητών των Γερμανών ή ζητιάνευαν. Καμιά Κρατική πρόνοια δεν υπήρχε γι' αυτά. Η μόνη φροντίδα γι' αυτά ήταν, το φορτηγό του Δήμου που περνούσε κάθε πρωί και μάζευε τα πτώματα όσων είχαν πεθάνει τη νύχτα. Οι σκηνές ήσαν δραματικές, αλλά κανέναν δεν συγκινούσαν. Ήταν συνηθισμένο φαινόμενο να βρίσκεις στο δρόμο νεκρούς από πείνα.

Ο Θάνος, διηγείται πως άκουγε κάθε πρωί από τα χαράματα, δραματικές κραυγές ανθρώπων στο δρόμο που φώναζαν «πεινάω». Και κάποτε μάζεψε από το δρόμο, ο ίδιος, κοντά στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός», αναίσθητο κοριτσάκι, νεκρό ή όχι δεν μπορούσε να το διαπιστώσει, που το κουβάλησε στον ώμο του και το παρέδωσε στο Νοσοκομείο. Άλλωστε, και οι ίδιοι ζούσαν το γεγονός της πείνας. Πώς να ξεχάσει κανείς τις πλατύφυλλες λαχανίδες που ήταν εύρημα, αν υπήρχαν, το χαρουποσποράλευρο. Μια κούπα από αυτό σε μια χύτρα βραστό νερό έφτιαχνε μια σούπα ροζέ σαν την κόλλα του μαραγκού που σου ζέσταινε το στομάχι και σου έκοβε την κοιλιά. Ο μισθός του μήνα, εξαιτίας του μεγάλου πληθωρισμού, μόλις που έφτανε για δύο τρεις ημέρες. Αλλά και αν υπήρχε, δεν υπήρχε τίποτε για να αγοράσεις. Και αν έβρισκες κάτι, δεν έφτανε όλος ο μισθός. Φρίκη!

Περπατώντας, η Ελένη έριξε την ιδέα για μια Κατασκήνωση παιδιών. Είχε γνώση αυτού του έργου, αφού είχε οργανώσει και διευθύνει η ίδια Κατασκηνώσεις του ΠΙΚΠΑ και στους Προσκόπους. Η Πολυξένη Αγγελάτου θυμάται ότι η Ράξα είχε κάνει ήδη μια Κατασκήνωση το 1939 με τον αδ. Μιχ. Κυριακάκη, ποιμένα της Α' Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας. Ο Θάνος δεν γνώριζε από αυτά, αλλά στο Υπουργείο που υπηρετούσε και μάλιστα στη Διεύθυνση Επιθεώρησης, περιήλθε αργότερα ο έλεγχος και η εποπτεία των Κατασκηνώσεων και υπηρέτησε ως επιθεωρητής Κατασκηνώσεων ο ίδιος. Ανταποκρίθηκε όμως πρόθυμα στην πρόταση της Ελένης. Ούτε καν αναρωτήθηκαν πού η Κατασκήνωση θα στηθεί, με τι μέσα, με τι χρήματα, πού θα βρεθούν τρόφιμα, σκηνές, κρεβάτια, και τόσα άλλα. Είπαν «ναι» στην ιδέα και εμπιστεύθηκαν στον ζωντανό Θεό. Από την επόμενη κιόλας επισκέφτηκαν Κατασκηνώσεις του Υπουργείου και ιδιωτικές, ψάχνοντας για τυχόν μεταχειρισμένα και άχρηστα για εκείνους σκεύη. Συγκέντρωσαν ακόμα σκεύη από το σπίτι τους και από πιστούς που ανταποκρίθηκαν και προσωπικό από τις νεολαίες των Ελεύθερων Ευαγγελικών Εκκλησιών, κυρίως της Εκκλησίας Λυκούργου 18^Α. Η Ελένη, η Ράξα, όπως πλέον έγινε γνωστή, υπήρξε η οργανώτρια, η ακάματη δημιουργός, ο εμπνευστής αυτού του έργου, η ψυχή του. Ο Θάνος της παράστεκε παντού. Το καλοκαίρι του 1943, στήθηκε η πρώτη Κατασκήνωση στον Άγιο Σίλα, στη Νέα Πεντέλη. Η Πολυξένη διηγείται ότι η Δώρα Ρημάκη, αδελφή της Ράξας, της πρότεινε να πάνε σε μία Κατα-

σκήνωση στη Νέα Πεντέλη. Ήταν 17 αγόρια και είχε σαν βάση μία παράγκα, ιδιοκτησία του Χάρη Καρτερούλη, ο οποίος αργότερα έγινε πρόεδρος των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών. Το 1944 κατασκηνήωσαν πάλι στη Νέα Πεντέλη με αρχηγό πάντα τη Ράξα και διαχειριστές τον Τάσο Χατζηαργυρό και τον Κεσίσογλου Αρσένη. Ήταν μια εκδήλωση αυθόρμητης χαράς και ενθουσιασμού. Πολλοί νέοι και νέες προσφέρανε πρόθυμα τον εαυτό τους στο έργο αυτό. Άλλοι ως ομαδάρχες, άλλοι ως εργατικό προσωπικό, άλλοι, κυρίως ηλικιωμένες αδελφές, στο μαγείρεμα, άλλοι στα ψώνια. Ένα μελίσσι εργαζομένων. Ο Ευαγγελικός Χριστιανικός Όμιλος, «Ε.Χ.Ο.», η νεολαία των εκκλησιών, έπαιξε ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο. Τα βουνά στην Πεντέλη και τα φαράγγια αντιλαλούσαν από την κραυγή «Ε.Χ.Ο.», που ήταν σύνθημα συνδέσμου, επικοινωνίας, χαράς και δράσης.

Από τα στόματα των παιδιών μπορούσες να ακούς ενθουσιαστικά τραγούδια για το Σούνιο, πολλά από τα οποία ήταν αυτοσχέδια, όπως το: «Σούνιο, Σούνιο, γλυκιά εξοχή μας» και πολλά άλλα. Αλλά, η ζωή των Κατασκηνώσεων στο Σούνιο, τον πρώτο καιρό ήταν δύσκολη. Χρήματα για το φαγητό και τα αναγκαία καθημερινά έξοδα δεν υπήρχαν. Οι προσφορές των γονέων για τα παιδιά τους ήταν μικρές. Οι εκκλησίες ήταν ολιγάριθμες σε μέλη και στερούνταν χώρων για τις συναθροίσεις τους. Αντιμετώπιζαν και αυτές μεγάλα προβλήματα. Οι προσφορές τους κατά συνέπεια ήταν ελάχιστες. Η Κατασκήνωση έπρεπε να ζήσει «δια πίστεως» και, παρόλο που η προσφορά των υπηρεσιών από το προσωπικό ήταν εθελοντική και τελείως αφιλοκερδής, κανείς δεν πληρωνόταν για την υπηρεσία του, χρήματα δεν υπήρχαν πολλές φορές ούτε για το φαγητό.

Η Φλώρα Καρύδη, διηγείται ότι η Ράξα (Ελένη Ρημάκη) πρότρεπε τα παιδιά συχνά να προσεύχονται στον Θεό να στείλει χρήματα για το φαγητό τους. Και ο Θεός είναι αλήθεια δεν μας άφησε ποτέ. Προμήθευε τα αναγκαία με θαυμαστό τρόπο. Μας έθρεψε όπως τον προφήτη Ηλία στον χείμαρρο Χερίθ με το κοράκι στις μέρες της πείνας και με τη χήρα στα Σαρεπτά της Σιδώνας, που το πιθάρι του αλεύρου δεν κενώθηκε και το ρωγί του λαδιού δεν ελαττώθηκε.

Αδελφοί από τις επαρχίες έστειλναν τενεκέδες λάδι από το δέκατο της σοδιάς τους, αλεύρι και όσπρια. Κάποτε, παραμονή Σαββατοκύριακου, η Ράξα είπε στο Θάνο: «Φαγητό για την Κυριακή δεν έχουμε. Τι θα δώσουμε στα παιδιά; Πήγαινε στην Αθήνα μήπως μπορέσεις και φέρεις τίποτα». Ο Θάνος τη ρώτησε «αν έχουμε χρήματα», και η Ράξα απάντησε αρνητικά: «Ούτε χρήματα έχουμε, αλλά ο Θεός μπορεί να σου δώσει!». Και ο Θάνος κατέβηκε στην Αθήνα με την καρδιά βαριά. Πού να απευθυνθεί; Από ποιους να ζητήσει; Δεν μπορεί να θυμηθεί ακριβώς τι

έγινε, αλλά το μεσημέρι του Σαββάτου είχε ένα φορτηγό γεμάτο με φρούτα και λαχανικά από την κεντρική αγορά, δεν είχε όμως κρέας. Στεκόταν στην πλατεία Βάθης περιμένοντας να περάσει το φορτηγό να επιβιβαστεί για το Σούνιο και σκεφτόταν πώς θα μπορούσε να προμηθευτεί κρέας για την Κυριακή. Πριν περάσει το φορτηγό, πέρασε ένας αδελφός. Ήταν ο αδελφός εν Χριστώ Λαμπράκος από το Μαρούσι. Οδηγούσε κάποιο δικό του αυτοκίνητο. Είδε το Θάνο και ανέκοψε. Τον ρώτησε τι κάνει το Σούνιο. Και πριν ο Θάνος του απαντήσει, του είπε: «Έχω ένα μεγάλο κριάρι, δεν το παίρνεις για τα παιδιά; Μπορώ να το σφάξω και να στο ετοιμάσω. Έρχεσαι να το πάρεις;». Ο Θάνος δίστασε. «Πόσο κάνει;» τον ρώτησε. «Λεφτά δεν έχουμε». «Έλα, πάρ' το», απάντησε αυτός «και όποτε θέλεις το πληρώνεις».

Το απόγευμα του Σαββάτου γύρισε στο Σούνιο, ολόρθος στο κατάμεστο με τρόφιμα φορτηγό, με το κριάρι σφαγμένο και έτοιμο. Όλοι δόξασαν τον Θεό σαν είδαν το φορτηγό κατάμεστο με τρόφιμα και πάνω το κριάρι, γιατί την προηγούμενη το βράδυ είχε γίνει με προτροπή της Ράξας συγκινητική προσευχή από όλα τα παιδιά. Δόξασαν τον Θεό για τη φροντίδα Του και την πρόνοιά Του. Μαγείρευσαν το κριάρι για την Κυριακή και με το πάχος του αρνιού πλούτιζαν τις ντοματόσουπες για αρκετές ημέρες.

Οι θαυμαστές επεμβάσεις του Θεού στο χώρο του Σουνίου πολλές και ανεκδιήγητες. Πού να τις θυμηθεί κανείς, πώς να τις περιγράψει;

Παράλληλα μ' αυτές τις θαυμαστές επεμβάσεις του Θεού για τη συντήρηση της Κατασκήνωσης, άλλες πνευματικές πραγματοποιούνται στην ψυχή των παιδιών. Ο απώτερος σκοπός της Κατασκήνωσης δεν ήταν η υλική συντήρηση μόνο. Αυτός δεν υπήρξε ούτε στα χρόνια της Γερμανικής κατοχής και της μεγάλης πείνας. Από την «αρχηγό Ελένη, που όλους τους τρελαίνει», όπως της τραγουδούσαν τα παιδιά, ως τον τελευταίο ομαδάρχη, τα πνευματικά στελέχη δασκάλους της Κατασκήνωσης, ακόμα και το προσωπικό της κουζίνας είχαν συνειδητοποιήσει ότι ο σκοπός όλου αυτού του αγώνα ήταν ένας: «να πάρουν τα παιδιά τον Χριστό στην καρδιά τους». Το πνευματικό πρόγραμμα της Κατασκήνωσης τηρούνταν με σχολαστικότητα, πολύ περισσότερο τώρα στο Σούνιο. Η Κατασκήνωση, και στο Σούνιο, διαρκούσε ένα ολόκληρο μήνα, τέσσερις συνεχείς εβδομάδες για τα αγόρια και άλλες τόσες για τα κορίτσια. Η ημέρα: το πολύ πρωί, πριν τα παιδιά ξυπνήσουν, άρχιζε με συμμαλέτη όλου του προσωπικού και των στελεχών που γινόταν στο χώρο σε σχήμα Π που σχημάτιζε η τραπεζαρία, η αποθήκη και οι τουαλέτες. Συγκεντρώνονταν εκεί 30-40 άτομα· και τα μαθήματα, ερμηνεία των βιβλίων της Αγίας Γραφής, γινόταν από πνευματικά στελέχη όπως ο Χρήστος Φραγκόπουλος, ο Θάνος Καρμπόνης, ο Μιλτιάδης Αγγελάτος και άλλοι. Το βράδυ έκλεινε η Κατασκήνωση με συμπροσευχή. Όλα αυτά τα άτομα

συναθροίζονταν στη βεράντα της τραπεζαρίας και ευχαριστούσαν τον Θεό για την παρουσία Του και προστασία Του όλη την ημέρα και ζητούσαν από τον Θεό την εκπλήρωση του σκοπού της Κατασκήνωσης που ήταν η αναγέννηση των παιδιών. Η Κατασκήνωση έκλεινε με τον ύμνο που έψαλλε η καλλίφωνος Μαρίκα Σιαμπάνη από το μεγάφωνο και τελείωνε: «καλή νυχτιά, καλή νυχτιά».

Στη διάρκεια της ημέρας, αναπτυσσόταν σε όλα τα παιδιά στην τραπεζαρία, μετά το πρωινό τους, ένα εδάφιο, ακολουθούσαν τα μαθήματα που ο κάθε ομαδάρχης έκανε στην ομάδα του, με προτροπές και απομνημόνευση εδαφίων από την Αγία Γραφή, στη συνέχεια, και αφού τελείωνε η επιθεώρηση των ομάδων από την ή τον αρχηγό και υπαρχηγό, χωρίζονταν σε τάξεις Κυριακού Σχολείου, ανάλογα με την ηλικία τους και γίνονταν μαθήματα με εκμάθηση ύμνων και απομνημόνευση εδαφίων. Δάσκαλοι και δασκάλες επιδίδονταν με επιμέλεια σ' αυτό. Και ο καρπός όλης αυτής της εργασίας φαινόταν στο τέλος κάθε περιόδου, στη γιορτή που έκλεινε κάθε κατασκηνηνωτική περίοδο. Δεκάδες παιδιά ομολογούσαν ότι είχαν γνωρίσει τον Χριστό ως προσωπικό τους Σωτήρα στην περίοδο εκείνη. Και την ομολογία τους αυτή την έδιναν αργότερα στην Εκκλησία που ανήκαν, με την υπογράμμιση ότι αυτό είχε γίνει στην Κατασκήνωση. Θαυμάσιες πνευματικές εποχές που παρήλθαν ανεπιστρεπτή. Τα στελέχη, (ομαδάρχες) διαλέγονταν να είναι πνευματικά για να μπορούν να μεταδώσουν τον Χριστό, με το λόγο του Θεού, με τη ζωή τους και το παράδειγμά τους στα παιδιά.

Ο Μίνως Τυλλιανάκης, γιατρός χειρουργός ορθοπαιδικός σήμερα στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο της Πάτρας, διηγείται ότι όταν ήταν αυτός κατασκηνηνωτής στην Κατασκήνωση του Σουνίου, είχε για ομαδάρχη τον Γιάννη Περιιάλη, αδελφό του Αντώνη, ο οποίος τότε ήταν φοιτητής της ιατρικής στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας και τώρα γιατρός, ιεραπόστολος στην Τανζανία της Αφρικής. Ο Μίνως έβλεπε τον ομαδάρχη του καθημερινά να διαβάζει τη Γραφή του. Ο Μίνως ήταν αναγεννημένος, αλλά τη Γραφή τη διάβαζε που και που και σπασμωδικά. Το παράδειγμα του ομαδάρχη του που διάβαζε καθημερινά τον είχε εντυπωσιάσει. Αλλά η έκπληξή του ήταν ακόμη μεγαλύτερη όταν στο τέλος της μηνιαίας κατασκηνηνωτικής περιόδου άκουσε τον Γιάννη Περιιάλη να λέει: «Ωραία, τώρα τελειώσαμε. Θα πάμε σπίτι μας να διαβάζουμε την Αγία Γραφή!». Μα, αναρωτήθηκε ο Μίνως, στην Κατασκήνωση δεν τη διάβαζε καθημερινά; Αυτό δεν μπόρεσε να το καταλάβει και το ερωτηματικό πολιορκούσε την ψυχή του κι όταν πήγε σπίτι του. Εκεί άνοιξε τη Γραφή του και τη διάβασε με άλλο πνεύμα και άλλη διάθεση. Και από τότε συνέχισε να τη διαβάζει καθημερινά και η ψυχή του γέμισε με τη χαρά του Αγίου Πνεύματος. Τότε κατάλαβε το μυστικό που έκρυβε η ζωή του Γιάννη Περιιάλη, που τον οδήγησε στην ιεραποστολή. Τότε ένιωσε και αυτός

τον εαυτό του πραγματικά αναγεννημένο να γεμίζει από Χριστό.

Ανάλογα, ο Φαίδων Βασιλειάδης, σήμερα ουρολόγος χειρουργός, στο Θεραπευτήριο «ΥΓΕΙΑ», διηγήθηκε στον Θάνο Καρμπόνη, που τώρα τον επισκέπτεται για πρόβλημα υγείας, ότι στην Κατασκήνωση, ήταν κατασκηνωτής και τη ζωή της δεν μπορεί να την ξεχάσει. Θυμάται τόσα ωραία στιγμιότυπα από αυτή. Αυτός ήταν μίμος. Έκανε τα άλλα παιδιά στην ομάδα του να γελούν καθώς παρίστανε στελέχη της Κατασκήνωσης, ιδιαίτερα τον Θάνο Καρμπόνη, πως κάθε τόσο έσιαζε τα μαλλιά του με το χέρι του. Η Κατασκήνωση όμως χάραξε στην ψυχή του τον Χριστό, τον Οποίο δεν ξέχασε και τώρα που είναι Επιμελητής της ουρολογικής κλινικής του θεραπευτηρίου «Υγεία». Με τον Θάνο Καρμπόνη, κάθε φορά που τον επισκέπτεται, τελειώνουν την επίσκεψη με αναμνήσεις από την Κατασκήνωση και προσευχή.

Η Καίτη Καρμπόνη, ξέχωρα από την επιστασία του Αναρρωτηρίου (Νοσοκομείου της Κατασκήνωσης) ήταν και δασκάλα. Στην τάξη είχε παιδιά ηλικίας 12 και 13 ετών. Κάποτε στο μάθημα που το έκανε στη σκιά, μπροστά από τα νοσοκομείο, έδωσε στα παιδιά το εδάφιο της προς Εβραίους Επιστολής κεφ. ι' 17, «Και τας αμαρτίας αυτών και τας ανομίας αυτών δεν θέλω ενθυμείσθαι πλέον», και τους ζήτησε όσα από αυτά το νιώθουν να βάλουν το όνομά τους στην αντωνυμία «αυτών». Ανάμεσα στα παιδιά αυτής της ηλικίας στην τάξη της, ήσαν ο Αλέξης Καρέλης, σήμερα υπάλληλος του ΟΤΕ, πρεσβύτερος και πνευματικός εργάτης της Εκκλησίας Αλκιβιάδου, ο Γιάννης Κρεμμύδας από την Πάτρα, σήμερα Διευθυντής της Βιβλικής Σχολής στο Πικέρι Αττικής και εργάτης του ευαγγελίου, ο Γιάννης Κρεμμύδας από το Μαυρομάτι, πρεσβύτερος σήμερα της εκκλησίας Αλκιβιάδου, κήρυκας του Ευαγγελίου και πνευματικός επιμελητής των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών και άλλοι.

Οι δύο πρώτοι ήσαν σε σκέψη τι να κάνουν και είπαν να ρωτήσουν τον τρίτο της συντροφιάς. Αυτός τους είπε, εγώ θα βάλω το όνομά μου. Τότε και οι άλλοι είπαν, θα το βάλουμε κι εμείς. Έτσι το εδάφιο της προς Εβραίους διαβάστηκε «Και τας αμαρτίας του Γιάννη, του Αλέξη και του Γιάννη δεν θέλω ενθυμείσθαι πλέον». Και όντως, ο Παντοδύναμος και Αγαθός Θεός τής Κατασκήνωσης, εξάλειψε παντελώς τις αμαρτίες των παιδιών αυτών και όχι μόνον αυτών αλλά και πολλών άλλων και τα χρησιμοποιεί δυναμικά σήμερα στη μαρτυρία του Ευαγγελίου. Το Σούνιο ήταν και είναι ένας υπέροχος ιεραποστολικός αγρός.

Οι πρώτες Κατασκηνώσεις, με άδεια φυσικά του Υπουργείου Προνοίας, ήταν εντελώς πρωτόγονες. Διαρκούσαν ένα μήνα για τα αγόρια και ένα μήνα για τα κορίτσια. Χωρισμένα σε ομάδες κατά τον προσκοπι-

κό τρόπο, με ομαδάρχες και κοινοτάρχες ήσαν όλοι κάτω από την απόλυτη διεύθυνση της Ράξας που ήταν και αρχηγός Προσκόπων και γνώριζε από αυτά. Η Ράξα ήταν παντού, πρώτη στη διεύθυνση, πρώτη σε υπηρεσία, η μάνα των παιδιών, η ψυχή και η πνοή όλης της κοινότητας.

Οι ομάδες των αγοριών έπαιρναν ονόματα ζώων και πτηνών όπως λιοντάρια, ελάφια, περιστέρια, αετοί κ.λ.π. Οι ομάδες των κοριτσιών λουλούδια. Κρίνα, ανεμώνες, γιασεμιά, και άλλα. Σαν ερχόταν το βράδυ, έριχναν μια απλάδα –κουβέρτα– πάνω στο πούσι των πεύκων και κοιμόνταν ομαδικά, κάτω από τον ξάστερο ή σεληνόφωτο ουρανό. Κάποιοι ήσαν φρουροί με βάρδιες νυχτερινές μέχρι το πρωί. Το κύριο φαγητό ετοιμαζόταν, συνήθως ντοματόσουπα, σε μια μεγάλη χύτρα που έβραζε στηριγμένη σε δύο πέτρες με ξύλα που μάζευαν από το δάσος. Όταν φυσούσε άνεμος, η σκόνη ήταν το αλάτι και το πιπέρι γι' αυτή. Το νερό το κουβαλούσαν από την πηγή, όπου υπήρχε. Το κύριο όμως χαρακτηριστικό ήταν χαρά παντού. Φυσικά, δεν έλειψε και η πνευματική οικοδομή και προσευχή. Ήταν το πρώτο μέλημα. Το πρωί άρχιζε με συμμελέτη στελεχών, πριν η Κατασκήνωση ξυπνήσει και το βράδυ έκλεινε με προσευχή. Στις ομάδες, οι ομαδάρχες έκαναν ξεχωριστό μάθημα, ξέχωρα από το Κυριακό σχολείο (Κατηχητικό), που γινόταν κάθε μέρα από πνευματικά στελέχη της Κατασκήνωσης στα παιδιά, που χωρίζονταν σε τάξεις ανάλογα με την ηλικία τους.

Σημαντικό ρόλο στη ζωή της Κατασκήνωσης έπαιζαν και τα ψυχαγωγικά παιχνίδια και οι μικρές θεατρικές παραστάσεις (σκετς) παρμένες κυρίως από την Αγία Γραφή, οι ύμνοι και τα κατασκηνηνωτικά τραγούδια. Σε όλα κυριαρχούσε η ανάγκη της πίστης στον Ιησού Χριστό, της πνευματικής αναγέννησης και της νέας εν Χριστώ πνευματικής ζωής, που έκανε τις Κατασκηνώσεις αυτές να ξεχωρίζουν από τις άλλες, πλουσιότερες ασφαλώς σε υλικά μέσα, αλλά στερημένες από πνευματική ζωή.

Οι Κατασκηνώσεις γίνονταν ανελλιπώς κάθε καλοκαίρι σε διάφορες τοποθεσίες της Αττικής, όπου έβρισκαν πρόσφορο έδαφος. Αρχίζοντας από την Πεντέλη, μετακινήθηκαν στη Νέα Μάκρη, στον Άγιο Ανδρέα, στο Ζούμπερι, στην Κάντζα.

Η Πολυξένη θυμάται ότι το 1945 κατασκηνήωσαν στο Ζούμπερι με διαχειριστές τον Γεράσιμο Ζερβόπουλο και τον Μιλτιάδη Αγγελάτο. Το 1946 κατασκηνήωσαν στο μετόχι της Νέας Μάκρης με διαχειριστές τον Μιλτιάδη Αγγελάτο και τον Νίκο Κατσουλό. Κατασκηνώτρια εκείνη τη χρονιά θυμάται ότι κοιμούνταν στο χώμα επάνω σε κουρελούδες ο ένας δίπλα στον άλλο σε μεγάλες σκηνές. Η τραπεζαρία ήταν σχηματισμένη στο χώμα. Ένα κυκλικό χαντάκι σχημάτιζε στη μέση το τραπέζι. Γύρω από αυτό κάθονταν τα παιδιά με τα πόδια τους στο χαντάκι. Εκεί κοντά

ήταν και η υπαίθρια κουζίνα. Εκείνη την χρονιά η Ράξα διορίστηκε γυμνάστρια στη Θεσσαλονίκη και δεν παραβρέθηκε στην Κατασκήνωση. Το 1948, '49, '50, '51 κατασκηνήωσαν στην Κάντζα.

Τελευταίος σταθμός ήταν στο Σούνιο, μετά του Ασημάκη, εκεί που σήμερα Κατασκηνώνουν οι πρόσκοποι. και στην τοποθεσία Πασά (Βίλα Πασά), που τη χρησιμοποίησαν σαν αποθήκη. Εκεί κατασκηνήωσαν τουλάχιστο μια διετία.

Και πόσα δεν έγιναν στη δεκαετία εκείνη που μεσολάβησε ώσπου να αγοραστεί ο μόνιμος κατασκηνηνωτικός χώρος στο Σούνιο. Γράφτηκαν σελίδες αυτοθυσίας και ηρωισμού που έχει καταγράψει ο Ουρανός. Ομαδάρχες και ομαδάρχισσες διακρίθηκαν, η Μαρία Φερεντίνου, ποιήτρια και συνθέτης θεατρικών σκετς που άφησε εποχή. Ο Γιώργος Φερεντίνος, σύζυγός της, χημικός, αλλά πανεπιστημονικό πνεύμα. Έκανε μαθήματα αστρογνωσίας στα παιδιά. Η Ελευθερία Ρημάκη, αδελφή της Ράξας, οι αδελφές Λίτσα, Λέλα και Γιωγιά Κουλεντιανού και άλλες υπήρξαν παραδείγματα. Στις βαριές δουλειές ξεχώρισαν ο Γιάννης και Όμηρος Κιουπούρογλου και αργότερα ο Γιώργος Λιγνός. Ο Διευθυντής του Θάνου Καρμπόνη, στην Υπηρεσία Επιθεώρησης του Υπουργείου Προνοίας, Δημήτρης Φικιώτης, ένας γιγαντόσωμος, ευθυτενής, με φωτεινό και γελαστό πρόσωπο σαν ολόγιομο φεγγάρι, μέλος της Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας της Αθήνας και πνευματικός καρπός του Κώστα Μεταλληνού, καθώς και συνάδελφοι του Θάνου στο Υπουργείο, όπως ο Γιάννης Αγγέλης, ο Φίλιππος Φιλιππακόπουλος, ήσαν φίλοι και αφανείς βοηθοί της Κατασκήνωσης. Στο αναρρωτήριο της Κατασκήνωσης υπηρέτησε η Καίτη Καρμπόνη κάτω από την επιστασία πιστών γιατρών, όπως του Λάμπη Καρμπόνη και άλλων. Είναι εδώ, που στις Κατασκηνώσεις της Κάντζας αργότερα, υπηρέτησε σαν βοηθός της Καίτης ο κατόπιν ιεραπόστολος στη Νέα Γουϊνέα, δεκατετράχρονος τότε, Κώστας Μακρής. Μετέφερε στα χέρια ένα αδειανό δοχείο από τυρί αμερικάνικης βοήθειας στα άρρωστα παιδιά που ήθελαν να ουρήσουν φωνάζοντας: «Άλλος για το βυτίο!». Δέχτηκε τον Χριστό προσωπικό του Σωτήρα ακούγοντας από την Καίτη Καρμπόνη, την οποία αποκαλούσε πνευματική του μητέρα. Μέχρι σήμερα υπηρετεί τον Χριστό έχοντας ιδρύσει και διευθύνοντας την Ελληνική Ιεραποστολική Ένωση.

Στις Κατασκηνώσεις της Πεντέλης κάποτε, ενώ διαρκούσε η γερμανική κατοχή, ο Θάνος Καρμπόνης ανέβηκε πεζός από την Κηφισιά στη Νέα Πεντέλη μεταφέροντας την άδεια του Υπουργείου για τη λειτουργία της Κατασκήνωσης. Συνελήφθη από τους Γερμανούς και κρατήθηκε ολόκληρη την ημέρα εκείνη αδυνατώντας να συνεννοηθεί μαζί τους, μια και αυτός δεν ήξερε γερμανικά και εκείνοι καμιά άλλη γλώσσα εκτός από τη δική τους. Ήταν τότε που κρέμασαν τους πενήντα στο Πικέρμι. Αργά

το βράδυ τον απελευθέρωσαν.

Με τη μεσολάβηση του Χάρη Καρτερούλη, που ήταν Σύμβουλος στο Ελεγκτικό Συνέδριο, καρπός πνευματικός του Κώστα Μεταλληνού και μέλος της Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας Αθηνών, η Κατασκήνωση επιδοτήθηκε αργότερα συμβολικά και για μερικά χρόνια με μια μικρή επιδότηση από το Υπουργείο Προνοίας. Αλλά, τις πολυποίκιλες δουλειές της Κατασκήνωσης και τις πολλαπλές υπηρεσίες, όπως την επίταξη παραγκών στην Πεντέλη για την εγκατάσταση της Κατασκήνωσης, τις μεταφορές των παιδιών, τις αγγαρείες και μεταφορές τροφίμων και υλικού ή νερού από την Αλκμήνη Μεταλληνού και τη Ράξα με δίτροχο κάρο και τόσα άλλα, μόνο φωτογραφίες της εποχής και φωτεινές διαφάνειες που φυλάσσονται στο αρχείο της Κατασκήνωσης, μπορούν να τις δείξουν και αξίζει να τις δει κανείς αν θέλει να αντιληφθεί το μέγεθος του έργου που τα δύσκολα εκείνα χρόνια πραγματοποιήθηκε.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ

Το τραγούδι τούτο είναι αφιερωμένο στις πρώτες εκείνες Παιδικές Κατασκηνώσεις που υπήρξαν η βάση και το ξεκίνημα, τουλάχιστον για την Κοινότητα των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών, του θαυμάσιου ηθοπλαστικού και ψυχοσωτήριου θεσμού των Παιδικών Κατασκηνώσεων, που σημάδεψαν τα τελευταία πενήντα χρόνια τη ζωή και τη δράση των Εκκλησιών τούτων.

Γράφτηκε γύρω στο 1947-48, τότε που οι Παιδικές Κατασκηνώσεις της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών γίνονταν όπως φαίνεται και από το ποίημα, στην Κάντζα πλάι στον Υμηττό. Είχαν προηγηθεί οι Κατασκηνώσεις στη Νέα Πεντέλη, στη Νέα Μάκρη, τον Άγιο Ανδρέα, (Ζούμπερι).

Όλες διαπνέονταν από ένα πνεύμα αποφασιστικότητας, ηρωισμού και ομορφιάς που σπάνια συναντάει κανείς στις σύγχρονες γενεές, ανάλογες και με τις πολλαπλές ανάγκες και τους κινδύνους που τότε αντιμετώπιζαν. Δεν υπήρχε, φυσικά, μόνιμος κατασκηνηνωτικός χώρος. Αυτός θα έπρεπε να αναζητηθεί. Και η Κατασκήνωση θα έπρεπε να κτισθεί με όσα πρόχειρα μέσα οι δημιουργοί τους μπορούσαν να φέρουν από τα σπίτια τους.

Αρχικά, σκηνές δεν υπήρχαν. Τα παιδιά έπρεπε να κοιμούνται κάτω από τα δέντρα, πάνω στο χορτάρι που μάζευαν τριγύρω, ή γινόταν επίταξη παραγκών όπου υπήρχαν, ώσπου σιγά-σιγά εξοικονομήθηκαν σκηνές και κρεβάτια εκστρατείας. Φως για τη νύχτα δεν υπήρχε. Αν δεν ήταν η σελήνη, χρησιμοποιούνταν φακοί ή και σε μεγαλύτερη πολυτέλεια λάμπες πετρελαίου. Το νερό θα έπρεπε να κουβαλιέται από μακριά ή και να αντλείται, όπως και στην Κάντζα, από μαγκανοπήγαδο που το γύριζαν τα στελέχη της Κατασκήνωσης. Το φαγητό, συνήθως κάποια τοματόσουπα ή και φασολάδα, μαγειρευόταν πάνω σε δύο πέτρες με ξύλα που μάζευαν από το δάσος με όλες τις δυσκολίες και τις συνέπειες, αν ο άνεμος ξεσήκωνε σύννεφο σκόνης ή ξέσπαγε ανεμοβρόχι.

Ψυχή της Κατασκηνώσης, δημιουργός και εμπνεύστριά της, υπήρξε για πολλά χρόνια, η ατίθαση εκείνη γυμνάστρια, το κορίτσι με τη λεβέντικη ψυχή και τόλμη, η Ράξα, που αφηφώντας δυσκολίες και κινδύνους –και σε τι εποχές, αλήθεια– καβάλαγε βουνά, δάση και λαγκάδια για να χαρίσει στο παιδί την ομορφιά τής εξοχής, τότε που η έξοδος σ' αυτή ήταν σχεδόν αδύνατη.

Τα στελέχη άπραγα και ακατάρτιστα, το μόνο που είχαν να επιδείξουν ήταν, η τόλμη, η αποφασιστικότητα, η αυτοθυσία, η θέληση για δουλειά και δημιουργία. Παππούδες και Γιαγιάδες, όλοι αυτοί τώρα ή και πριν ακόμη της σημερινής γενιάς, έγραψαν σελίδες ηρωισμού και ομορφιάς. Οι σημερινές Κατασκηνώσεις, με το μόνιμο χώρο, τις εγκαταστάσεις, τα πολυτελή μαγειρεία, τις τραπεζαρίες, τους χώρους συγκεντρώσεων και τόσα άλλα, είναι καρπός των δικών τους προσευχών και της δικής τους πίστης που κυριολεκτικά ιερούργουσε και θυσίαζε στο θυσιαστήριο της χαράς του παιδιού.

Στο «Τραγούδι του Καλοκαιριού», εποχή οπωσδήποτε προχωρημένη σε σχέση με εκείνη της Νέας Πεντέλης, της Νέας Μάκρης, του Αγίου Ανδρέα, που άρχισαν, από το 1943, περιγράφεται η ζωή της Κατασκηνώσης, από την αναζήτηση του κατασκηνηνωτικού χώρου και το στήσιμο των σκηνών ως την τελετή του Δείπνου του Κυρίου, τη Θεία Ευχαριστία, που αποτελούσε την ύψιστη πνευματική εκδήλωση εκείνης της ζωής. Το ποίημα, ανασύρθηκε από το αρχείο και δημοσιεύεται ολόκληρο. Κάποιο τμήμα του κάποτε δημοσιεύτηκε στο περιοδικό ΣΑΛΠΙΣΜΑ και τελευταία στο ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ. Τώρα, για πρώτη φορά, δημοσιεύεται ολόκληρο για χάρη των νεότερων γενεών, για να διδαχτούν τις ρίζες τους και για να δειχτεί η αδιάλειπτη διαδρομή τού κατασκηνηνωτικού έργου από την αρχή του μέχρι σήμερα:

Α. Η Φωνή της Εξοχής μάς Καλεί

*Εμέστωσαν στους ουρανούς
οι ασημοφόροι ήλιοι
και σφιχτοδέσαν οι καρποί
ευωδιαστοί στα δέντρα,
γλυκόχυμοι, μεθυστικοί,
που της καρδιάς την όραση
και των ματιών, ευφραίνουν.
Και σκόρπισαν τα γέλια στα βουνά,*

στις λαγκαδιές τα μύρα
 και στα ακροπερίγιαλα
 χαϊδολογάει στις αμμουδιές
 αργυρωπό το κύμα.
 Άσπρα φιλάκια δίνει το φως
 στις πράσινες ραχούλες
 και στις βραγιές, σα νυφικές
 κρινανθοστεφανόπλεχτες
 σιγομιλούν πηγούλες
 χίλια τραγούδια της χαράς
 της νειότης και τ'αγέρα.

Β. Στην Αναζήτηση Κατασκηνωτικού Χώρου

Και ήτανε μια μέρα...
 που 'ρθαν οι Ράξες οι καλές
 οι αλαφροπερπατούσες
 που την καρδιά τους στόλιζαν
 μοσχόβολα καλοκαίρια
 και στην ψυχή τους έκαιγαν
 της εξοχής και του παιδιού
 φλογάτοι πόθοι,
 τα μέρη να επισκεφτούν
 τους τόπους να εκλέξουν.
 Κι ήρθαν, σιμά σ' ολανθιστό
 κήπο που τον στολίζαν
 του πρωινού και του βραδιού
 μοσχάτα κρίνα,
 που τον αργυροέπλεκε
 νταντελωτή, ασπροκέντητη
 θερμή λιαχτίνα,
 που τον ετρέφαν του Υμηττού
 μοσχοχαϊδολογούσες
 ανάλαφρες πνοούλες,
 όπου τον βλέπει τ'αστροφώς
 και του αιθέριου Ουρανού
 του απαλού κι ανέγγιχτου
 το γαλανό το χρώμα.

Κι όλος τριγύρω ήταν πράσινος
και ήτανε πευκώνας.

Γ. Τ ο Σ τ ή σ ι ρ ο τ ω ν Σ κ η ν ώ ν

Ήρθαν εκεί προς του Μαγιού
του Θεριστή μια μέρα
μιαν ώρα που τη φώταγε
της χρυσαυγής το χρώμα
κι ήρθαν στο δάσος κει σιμά,
και ήρθαν στον πευκώνα.
Ήρθαν, λοιπόν, και σκήνωσαν
μύριες φωνές στα δάση
μύριες φωνές, χρυσοφωνές
και σκήνωσαν και απλώσαν
και κύριεψαν θαρρείς
τριγύρω όλη την πλάση.

Δ. Τα Ονόρατά τους

Και άκουσα να ονοματίζονται
μ' ονόματα του δάσους.
Τι ήσαν εκεί λογής, λογής
και λούλουδα και ζώα.
Τι ήσαν οι Λέοντες οι τρανοί
και τα γοργά Ζαρκάδια.
Ήσαν τ' Αγριοπερίστερα
που ήρθαν ταίρια, ταίρια,
και οι ουρανοβάτες Αετοί,
οι πρίγκιπες του αιθέρα
της λευτεριάς τα σύμβολα
της λεβεντιάς, της τόλμης
και της τρανής μεσ' στην ψυχή
της άγιας αντρειωσύνης.

...

Και είδα και τις κοπελιές
τις μοσχοβολημένες
της αρετής μηνύματα

κι αγνής χαράς τα δώρα
που πρόβαλαν σαν μιαν αυγή
σαν λούλουδα του δάσους
που αργοξυπνούν στο χάιδεμα
της δρόσου και του ήλιου.

...

Και άκουσα να τις καλούν
Μυρτιές λιοκεντημένες
μικρές και μοσχοστόλιστες
με της αυγής τα δώρα
και Γιασεμιά πρωτόβγαλτα
και λευκοστολισμένα,
αρώματα του πρωινού
και μύρα της εσπέρας.
Κρινάκια πάναγνα λευκά
ακέραια και παρθένα
και Τριανταφυλλίες ολόανθες
σαν λόγια μυρωμένα
-λόγια που λένε το πρωί-
σαν της αγάπης λόγια.
Και άλλα αγριολούλουδα
χρώματα μύρια τόσα
και χίλιες δυο μοσχοβολιές
αγγελοσταλαγμένες
κι απ' το αγιοκήπι του Χριστού
το πάναγνο βγαλμένες

...

Τόσα ήσαν...
και ήσαν όλα όνειρο,
ένας κόσμος... ουράνιο χάδι.
Άνθη της γης μεθυστικά
σου Ουρανού το γιορτινό
τ' ολόχρυσο ανθογυάλι.

Ε. Το Στρωτόπεδό τους

Κι είδα ν' απλώνουν τις σκηνές
τριγύρω τις καθάρεις

τις βυθισμένες στ' όνειρο
της γης και του αιθέρα
σαν άστρα ονειροκέντητα
στ' αποβραδιού το θάμβος,
λευκά μπριλάντια ξωτικά
στου Ουρανού το απέραντο
το νύχτιο πλάτος.

...

Και άπλωσαν σαν του Ισραήλ
τις όμορφες κατοικίες
σαν τις σκηνές του Ισραήλ
που ήσαν σαν κοιλάδες
σαν παραδείσοι αμύθευτοι
σε όχθες ποταμίσιες,
σαν δέντρα αλόης θαυμαστά
σαν Κέδρα του Λιβάνου
που φύτεψε το ισχυρό
χέρι του Κυρίου
και να καταραστεί δεν μπόρεσε
ο ασύνετος προφήτης.

...

Ή ήσαν όπως του Κηφά
τα σχέδια εκεί στο όρος
τα ζηλευτά που έλεγε
πλήρια συνεπαρμένος
απ' του Χριστού την ξαφνική
κι αλλόκομη μετουσία.

...

Κι αυτές σαν τάχα να' σανται
τα μυστικά τα λίκνα,
που στο κρυφό αργοκύλισμα
του χρόνου γαλουχίζουν,
χαράς κι ελπίδας όνειρο,
της γης τα νια βλαστάρια,
τ' αυγηνογέννητα δεντριά
τα καρποφόρα,
παρηγοριά στην έρμη γη
που άπελπα μαδήσαν

του πάθους του αμαρτωλού
χειμερινές σπιλάδες.

...

Και ήσαν ως τ' απόκρυφα
λίκνα που γαλουχίζουν
χρυσάφι γης, το μυστικό,
που πλάθουν γης διαμάντι
που πλάθουν φως αγγελικό
φωτοβολιές μιας δόξας,
που πλάθουν δόξες του Χριστού
πανώριες, διαλεγμένες
κι από τον άγιο θρόνο του Θεού
το γαλανό βγαλμένες.

ΣΤ. Οι Μέρες τους

Και είδα τις μέρες σαν γιορτές
λευκές ν' αργοδιαβαίνουν
σαν μυστικά πανήγυρα,
ουράνια αγγελοφόρα,
σαν εκκλησιάς προμήνυμα
σαν κόσμοι πρωτοτόκων
σαν τη Σιών την πάναγνη
τη χιλιοῦμνημένη
πού' ναι στολίδι του Χριστού
έκπαγλο και των αιώνων
των χρυσοφόρων που έρχονται
βασίλισσα εστεμμένη.

Ζ. Οι Νύχτες τους

Κι είδα τις νύχτες μυστικές
ύμνων αγνό μεθύσι
του Πνεύματος τραγούδημα
γλυκό μαντατοφόρο
αγίων γνώση, σκίρτημα
του νου και ψυχοτρόφες
ουρανοστέφωτες χαρές

κι αγγέλων σπτασίες
σαν τ' όνειρο του Ιακώβ
σαν μύθος και σαν θάμα
κι η παρουσία του Θεού
πιστής ψυχής το τάμα.

Η. Οι Αυγές τους

Και ήρθαν ακόμη και οι αυγές
στιλπνές, χρυσομαλλούσες
ν' αχνοχαϊδεύουν τις πλαγιές
τις στολισμένες μέντα
σαν όνειρο ανάλαφρο
σαν ξύπνημα δικαίου
σαν χρυσολύρα του Δαβίδ
και σαν κιθάρα πίστης
που τις αντάρες της ψυχής
με γλύκα αργοδαμάζει.
Και ήταν σα να ακούστηκε
'να μούρμουρο, 'να χάδι
να αναθρώσκει απ'τη γη,
κάτι σαν χίλια αηδόνια,
που τριλιζαν στις φυλλωσιές
στη λειτουργία του Όρθρου,
στη φωτεινή κι απόκοσμη
ώρα της δημιουργίας.
Και άκουσα χίλιες φωνές
χρυσοφωνές του δάσους
στη συμφωνία της προσευχής
να υψώνουν αγάλι, αγάλι
ύμνους, χαρές, προσκύνημα
στον Άγιο των Αιώνων.

Θ. Τα Βραδυνά τους

Και ήρθαν τα βράδια τα θερμά
γαλήνια, μυρωμένα
και τα μακριά απογεύματα
τ' αργυροχρυσωμένα.

Κι ήταν στο χάδι των νερών
στο θρόισμα των φύλλων
και στ' απαλό ξεκούρασμα
των υστερνών λιαχτίνων
που ακούστηκε σαν ψίθυρος
λαφρύς αχνοδεμένος
σαν σιγομίλημα ψυχής
βαθείά προσευχομένης.
Κι ήσαν στιγμές του Δειλινού
και η ψυχή της πλάσης
τότε που υψώνει ικετευτικά
μύριες μυριάδων χέρια
και άλλα τόσα ωσαννά
που γέμουν τον αιθέρα.
Κι ακούστηκε το πέρασμα
το ανάλαφρο να πνέει
του Λυτρωτή τ' αγιοπερπάτημα
ήχος λεπτού αγέρα
σαν θεοσύστατη ηχώ
που κάποτε ακούστη
στο σπήλαιο εκείνο του Χωρήβ
και γλυκοσυνεπήρε
του Ηλία την ψυχή.

...

Κι ήταν το πέρασμα του Ιησού
Η άγια του Παρουσία
του γλυκαγάπητου Χριστού
ψυχών, εθνών κι αιώνων
να ευλογάει τις σκηνές
να ευλογάει τα πλήθη
εκείνων που μ' αλάλητους
λυγμούς και ικεσίες
μιας άλλης χώρας νοσταλγοί
φανέρωναν πως είναι.

I. Τα Μεσημέρια τους

Κι ήρθαν τα λιομεσήμερα

καυτά κι ηλιοδεμένα
και το τραπέζι στρώσανε
κάτω απ' τους ίσκιους πάλι
και ξαναζήσαν, ω, χαρά
οι πρωτινές αγάπες
πρωτόφαντες θαμπωτικές
και χιλιοϋμνημένες.
λουλούδια πρωτογέννητα
στην αγκαλιά της πλάσης
κρίνα, ζουμπούλια, αρώματα
που γέννησε η Αγάπη,
που γέννησε η μυστική
λυτρωτική θυσία
του ενσαρκωμένου Λόγου,
που τά' θρεψε κι ευώδιασε
η πίστη η αγία.
Άγιοι καρποί λαχταριστοί
μεσ' σε παλάμη θεία,
ανόθευτοι, ατίμητοι, πολύτιμοι
για του Θεού το μάτι.
Και κάθησαν περιγύρα
χαμόγελα μύρια τόσα,
σαν άνοιξες ξανθόμαλλες
που αχνοφιλάει ο ήλιος
σαν χελιδόνια του Μαρτιού
που στ' ακροφτέρουγά τους
ασημολάμπουν μυστικές
μύριες χαρές κι ελπίδες
σαν φοινικιές δροσόχαρες
στην αγκαλιά τ' Απρίλη.

ΙΑ. Τα Μαθήματά τους

Κι άκουσα λόγια καθαρά
χρυσάφια, ασήμια λόγια
πού' ναι σαν κύκνοι ορθρινοί
που νείρονται σε λίμνες
ή σαν λιαχτίνες της αυγής

λουσμένες σ' αθωότη.
 Κι άκουσα γέλια και χαρές
 σκιρτήματα και γλέντια
 αγγέλων ξεφαντώματα
 θείας χαράς μεθύσια
 χαρές που ευφραίνουν ουρανούς
 και την καρδιά τη θεία.

...

Κι ήταν ωσάν να πέρασε
 του Λυτρωτή η χάρη,
 και δυο παλάμες ν' άπλωναν
 άνάερες και θείες
 και να θωπεύουν απαλά
 σγουρόξανθα μαλλάκια
 και γλυκογάλανα, ω, χαρά,
 ολόγλυκα ματάκια
 λουλούδια ηλιογέννητα
 στους κήπους της αγάπης.

ΙΒ. Οι Κυριακές τους

Έρθαν και οι Κυριακές
 δεσποτικές, αφέντρες
 σαν περιστέρες τ' Ουρανού
 μοσχοταξιδεμένες
 κρινάτες κόρες της αυγής
 κορμιού και νου αναπαύτρες
 που της νυχτιάς διασχίσανε
 τις ζοφερές εκτάσεις
 το άγιο να κομίσουνε
 μεσ' στην ψυχή το φως.

ΙΓ. Οι Φίλοι Επισκέπτες

Έρθαν κι οι φίλοι, οι πιστοί,
 στενά μας ψυχαδέλφια,
 στο αίμα του Χριστού πλυμένοι
 ισόψυχοι, εκλεκτοί,

της δόξας κληρονόμοι,
αποδημητάδες, νοσταλγοί,
της νέας ζωής και χάρης
και στρατοκόπτοι ηρωικοί
ιερείς και βασιλιάδες,
οίκος Θεού πνευματικός
λαός θεογέννητος, αγαπητοί,
γενιά του Έσχατου Αδάμ
και αδελφοί του Άβελ.

...

Και ήρθαν προσκομίζοντας
γιορταστικές χαρές κι αγάπες
ήρθαν καρδιές ολάνοιχτες
ήρθαν σ' αγίων στράτες.
Και πλημμυρίσαν οι σκηνές
μεθυστικά αλληλούια
και ωσαννά μυριόφωνα
χαρές ουράνιες και τραγούδια.

ΙΔ. Η Υπαίθρια Εκκλησία

Και ήρθαν και εκάθισαν
εκεί σιμά στις σκιάδες
κάτω απ' τα πεύκα τα ψηλά
τα ουρανοθρεμμένα,
που στύλοι μοιάζουνε ναού
και πύλες πολιτείας αρχαίας
που με περίσσεια φρόνηση
τα μυστικά της κρύβει
από εχθρών και αλλογενών
τα βέβηλα τα μάτια.
Και ως κάθησαν, θαρρείς,
και ανοίξαν οι αιώνες
κι από τ' αρχαία μυστικά
να ξαναζήσαν πάλι,
κάτι σαν θρύλοι, οι μορφές
αρχαίας Εκκλησίας
που στην επτάλοφης σιμά

της ξακουσμένης Ρώμης
την κρύα σκιά αργοξάπλωναν
-λουλούδια σε χειμώνα-
οι εκκλησίες του Κηφά,
του Παύλου, του Ιάκωβου, του Σίλα,
στον πρώτο εκείνο αιώνα,
σμαράγδια ισκιογέννητα
στα σπλάχνα των Κατακομβών.

Κι ακόμα,
σεπτής θυσίας πρόσφορο
σε κήπους κι αμφιθέατρα
του Ναζωραίου Ιησού, το σώμα.

...

Και ως καθήσανε, θαρρείς
σαν πρόβατα λιασμένα
που στο καταμεσήμερο
σταλίζουνε στα δέντρα
με μάτια, λες, μισάνοιχτα
βλεφαροσφαλισμένα,
κι όμως μ' ανήσυχα τ' αυτιά
στο λάγνο το μεθύσι
που του τσομπάνου αφέντη τους
σκορπάει η φλογέρα

...

Έτσι κι εδώ!
Πρόβατα πανάκριβα και τιμημένα
με το ατίμητο και άγιο
του Θεού το ιλαστήρι,
συνεπαρμένα κάθησαν
ν' ακούσουν του Ποιμένα
τη μυστική και ουράνια
θεία συμφωνία,
τη λειτουργία της αγάπης.
Και τάχα, σα ν' ακούστηκε
η αύρα να περνάει
κορφοχαϊδολογώντας τον,
τον βλαστημένο χόρτο,
κάτι σαν πάφλασμα νερού

σαν φιλημα του φλοίσβου,
 στου αιγιαλού τ' ακρόχειλο
 ενώ αργοπερνάει.

ΙΕ. Το Κήρυγμα του Λόγου

Και ήταν ο γλυκολάλητος
 του Ευαγγελίου ο λόγος
 εωθινός, χαρμόσυνος
 και ψυχοτρόφος,
 άρτος αγγέλων περιούσιος
 γλυκός, σε πεινασμένων χείλη
 μάννα απ' τον ουρανό θεόσταλτο
 που ουρανοτρέφει πλήθη.
 Σαν ευλογίαςνάματα,
 σαν σταλαγμοί κηρύθρας,
 σαν ύδατα δροσόχαρα
 που αναπαμό χαρίζουν
 στου διψασμένου την ψυχή.

...

Και ήταν σα να στάλαζε
 ο Ουρανός βροχούλα
 δροσάτη, πολυζήτητη
 κι ασημοφωτισμένη
 στα φλογερά πλατύστηθα
 της γης που έχει οργώσει
 το ατσαλομύτικο, το οξύ
 του ζευγολάτη αρότρι.

ΙΣΤ. Το Μυστικό Δείπνο

Και ύστερα, να, που τράβηξαν
 απόμερα λιγάκι,
 εκεί που εβασίλευε η σιγαλιά
 ρίγησα αυτή κι αφέντρα
 κι είχε ετοιμάσει χλωρασιές
 καθάρεις, νιοντυμένες
 σ' ελαιώνα σκιερό, ειρηνικό

που τον γλυκοφιλούσανε
του Ουρανού φεγγοβολιές
που τον χιλιονανούριζαν
μερονυχτίς του δάσους
οι μυστικές φωνές.

...

Και ήρθαν και εκάθησαν
κάτω απ' τους ίσκιους πάλι
με την καρδιά ολάνοιχτη
στ' άστρο της θείας χάρης,
π' ασημοφώταγε απαλά
τα πρόσωπα ολωνών τους.
Και ήρθαν αλαφροδιάβατοι
ανάεροι, ενθεωμένοι.
με χείλη που ψιθύριζαν
σαν θεϊκές κιθάρες,
τραγούδια γλυκοϋμνητα αγγελικά
ύμνους λυτρωμένων του Χριστού
όταν ευχαριστούν εγκάρδια
στη μυστική θυσία.

...

Και ξανάζησε θαρρείς
το αρχαίο Δείπνο πάλι,
πάνσεπτο, τρις άγιο, θεϊκό
το Δείπνο της Αγάπης,
στα μάτια, ολοκληρώνοντας, κάθε ψυχής
το άγιο πάθος πάλι:
«Τη νύχτα της Γεθσημανή
μαβιά απ' αγωνία,
του Πραιτωρίου την αυλή,
-λιθόστρωτο του Γαββαθά-
όπου η χλεύη, το φραγγέλιο, ο σταυρός,
το ακάνθινο στεφάνι και η κόκκινη χλαμύδα
και στον φρικτό τον Γολγοθά
του σταυρωμένου Ιησού
ακρότατο μαρτύριο,
Γης και Ουρανού μαζί
ανείπωτο, λυτρωτικό μυστήριο».

...

Και ήταν καθώς έβλεπα
στων φίλων μας τα ολόφωτα τα μάτια,
είδα να λάμπει, ω, χαρά,
μια άγια προσδοκία
ουράνια, ορθρινά οράματα
μιας άλλης πολιτείας
προσμενομένης, μυστικής
υπέρλαμπρης και θείας.

ΙΖ. Νοσταλγία

Κι έτσι, ως ήμουν και εγώ
της δόξας τους ονειρευτής
και της χαράς τους νοσταλγός
να 'ρθεί προσμένω η στιγμή
που της ψυχής η πεθυμιά
μα και του νου, η άγια προσδοκία,
γοργά θε να με φέρουνε εκεί,
όπου η ολόλαμπρη χαρά,
η Νύμφη του Χριστού
του Ουρανού, η Άγια Πολιτεία.

Φλέγων Νηρέας

ΕΝΑΣ ΘΕΟΣΤΑΛΤΟΣ ΦΙΛΟΣ

Στα χρόνια της γερμανικής κατοχής, είχε αποκλειστεί στην Ελλάδα, ο Έλληνοαμερικανός ιεραπόστολος Κυριάκος-Παύλος Υφαντίδης. Πόντιος στην καταγωγή, έφυγε από τον Πόντο κατά τη γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου από τους Τούρκους. Κατέφυγε, στη Ρωσία και Άπω Ανατολή και μετά από απερίγραπτες περιπέτειες, στις Ηνωμένες Πολιτείες. Σπούδασε Θεολογία, απέκτησε την αμερικανική υπηκοότητα και ήρθε ως αμερικανός ιεραπόστολος στην Ελλάδα συνεργαζόμενος με τις Ελεύθερες Ευαγγελικές Εκκλησίες. Εδώ, με την είσοδο της Ελλάδας στον πόλεμο και το σπάσιμο του μετώπου αποκλείστηκε. Είδε και έζησε τα χρόνια της μαύρης κατοχής, της πείνας, των εκτελέσεων, των κατατρεγμών, μα και τον ηρωικό αγώνα του ελληνικού λαού να επιζήσει. Όσπου ήρθε η ώρα του Θεού. Ανάμεσα στις Η.Π.Α. και στον Άξονα, έγινε, διαρκούντος του πολέμου, η συμφωνία ανταλλαγής πληθυσμών. Ο Κυριάκος Υφαντίδης, ανταλλάχτηκε ως αμερικανός υπήκοος και έφυγε για τις Η.-Π.Α. κουβαλώντας μαζί του μνήμες, φωτογραφίες, φωτεινές διαφάνειες που είχε πάρει στη διάρκεια της κατοχής, αλλά και τη φλόγα της αγάπης από τον Χριστό να βοηθήσει. Ήταν ένθερμος, φλογερός κήρυκας του ευαγγελίου, παραστατικότατος στο κήρυγμά του, πνευματικότατος, άνθρωπος καρδιάς και συναισθήματος. Μπορούσες να τον δεις να κλαίει κηρύττοντας. Ζούσε με θέρμη ό,τι με στεντόρεια φωνή κήρυττε.

Στην Αμερική δραστηριοποιήθηκε για τη σωτηρία της Ελλάδας. Έγινε Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής βοήθειας για την επιβίωση του Ελληνικού λαού που ανέλαβε την αποστολή δεμάτων ρουχισμού και τροφίμων με την επωνυμία CARE. Ίδρυσε την Αμερικανική Ιεραποστολή για τους Έλληνες, της οποίας υπήρξε το κύριο, δραστήριο πρόσωπο, ως γενικός γραμματέας, με πρόεδρο τον αξιόλογο αμερικανό Δρα Γιόζεφ Έβανς και αντιπρόεδρο έναν άλλο αξιόλογο αμερικανό τον Δρα Έντμαν, διευθυντή της Βιβλικής Σχολής του Wheaton College Illinois.

Με την ιδιότητά του αυτή συγκέντρωσε βοήθειες από τις Ευαγγελικές Εκκλησίες της Αμερικής και του Καναδά για τις Κατασκηνώσεις των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών. Στο Τορόντο του Καναδά είχε εκπρόσωπό του τον φιλέλληνα πάστορα Σίδνεϋ Κερ. Μαζί επισκέφτηκαν κατ' επανάληψη

την Ελλάδα. Ο Κυριάκος έστειλε άφθονα και πολύτιμα για την εποχή βοηθήματα, με τα οποία εφοδίασε τη σχεδόν γυμνή και ρακένδυτη Κατασκήνωσή μας. Έστειλε σκηνές, κρεβάτια εκστρατείας, σκεπάσματα, ρουχισμό, τρόφιμα και άλλα. Ήταν το χέρι της αγάπης του Θεού που βοηθούσε αφειδώς αυτούς που ελπίζανε σ' Αυτόν. Μπορούσαμε τότε να ανακράξουμε: «Ο Κύριος είναι πέτρα μου και φρούριό μου και ελευθερωτής μου. Θεός μου, βράχος μου, επ' Αυτόν θέλω ελπίζει, η ασπίς μου και το κέρας της σωτηρίας μου, ο υψηλός πύργος μου» (Ψαλμός ιη' 2). «Έστησεν επί πέτρων τους πόδας μου, εστερέωσε τα βήματά μου και έβαλε εν τω στόματί μου άσμα νέον, ύμνον εις Θεόν ημών» (Ψαλμός μ' 2,3). Το ποτήριό μας υπερχειλίζει (Ψαλμός κγ' 5).

Τώρα, η Κατασκήνωση ευημερούσε, δεν επένετο. Αλλά το θέμα του χώρου ήταν ζωτικό. Δεν ήταν εύκολο να βρει κανείς τόπο που να συνδυάζει την εξοχή, τη θάλασσα, το βουνό, τα δένδρα, να διαθέτει νερό και να έχει σχετικά κοντά τον τόπο ανεφοδιασμού της. Η αναζήτηση του κατάλληλου χώρου ήταν μεγάλο πρόβλημα, που είχε επωμισθεί κυρίως η Ράξα, μα και άλλοι στην Κατασκήνωση.

Πολλές φορές, είχαμε αντιμετώπισει την εχθρότητα των ιδιοκτητών του χώρου ή των γειτόνων. Υψώναμε σαν τον ψαλμωδό, τους οφθαλμούς μας προς τα όρη, με το ερώτημα-στεναγμό της ψυχής, «πόθεν θελει έλθει η βοήθειά μας;». Και η βοήθειά μας ήλθε ωραία, υπέροχη, απίθανα θαυμαστή «από του Κυρίου του ποιήσαντος τον Ουρανό και την Γη» (Ψαλμός ρκα').

Γνωρίσαμε την ανάγκη μας πρώτα στον Θεό του ουρανού και της γης, τους σκοπούς του οποίου υπηρετούσε η Κατασκήνωση. Έπειτα στο φίλο και αδελφό εν Χριστώ, Κυριάκο-Παύλο Υφαντίδη. Η απάντησή του ήταν φάξτε για τόπο. Το πράγμα όμως δεν ήταν εύκολο. Ρωτούσαμε παντού. Η Ράξα με την Αλκμήνη Μεταλληνού και άλλους, βγήκαν σεργιάνι. Όπου βουνό, όπου θάλασσα, όπου ακτή στην Αττική την έψαξαν, χωρίς αποτέλεσμα. Όσπου ήρθε η ώρα του Θεού.

Στο Σούνιο, πιο πέρα από εκεί που τα τελευταία χρόνια είχαμε την Κατασκήνωση, απέναντι από την ταβέρνα και στάση λεωφορείων Γκίνη, είχε εξοχικό ο άλλοτε διευθυντής του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων Θεμιστοκλής Λαλιώτης. Ήταν και αυτός πνευματικός καρπός του Κώστα Μεταλληνού και μέλος της Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας, Αλκιβιάδου 3, και με την σύζυγό του, την αξέχαστη Κατερίνα, μια αρχοντοκυρά, ήσαν φίλοι της Κατασκήνωσης. Ο Θεμιστοκλής είχε χόμπι του το κυνήγι. Κυνηγούσε στο γειτονικό δάσος-δρυμό, καμιά διακοσαριά μέτρα πάνω από το δημόσιο δρόμο που ανήκε κατά κυριότητα στον ομογενή από τη Ρουμανία και εθνικό ευεργέτη Αλέξανδρο Σούτσο. Και αυτός κυνηγούσε εκεί, γιατί το δάσος είχε θήραμα καλό, λαγούς, αποδημητικά πουλιά, τρυγόνια, ορτύκια, και άλλα. Ήταν πέρασμα αποδημητικών.

Την περιοχή, μεγάλη σε έκταση, την είχε, το Δημόσιο, με παραχωρητήρια του Υπουργείου Οικονομικών, παραχωρήσει στον Αλέξανδρο Σούτσο και στους κληρονόμους του για υπηρεσίες και προσφορές που είχε κάμει στο έθνος. Μετά το θάνατο του Αλέξανδρου Σούτσου, οι κόρες του και μοναδικοί του κληρονόμοι, τοπογράφησαν το χώρο, τον χώρισαν ανά τέσσερα στρέμματα και τον πουλούσαν. Ο Θεμιστοκλής Λαλιώτης μάς πληροφόρησε έγκαιρα και υπέδειξε τον τόπο σαν κατάλληλο για το σκοπό τον οποίο επιδιώκαμε. Και ήταν πραγματικά. Όλη η περιοχή ήταν ένα θαύμα Αττικής ομορφιάς. Συνδύαζε βουνό και θάλασσα. Έβλεπε κυρίως προς το Αιγαίο, αλλά και προς το Ναό του Ποσειδώνα και το Σαρωνικό. Βέβαια τα πεύκα στην περιοχή αυτή ήταν ακόμη μικρά, αλλά μπορούσε να φανταστεί κανείς, αν μεγάλωναν, πως ο τόπος θα γινόταν ένα κομμάτι παραδείσου. Πάραυτα ήλθαμε σε συνεννόηση με τις πωλήτριες. Η Ιεραποστολή του Κυριάκου-Παύλου Υφαντίδη εξουσιοδότησε τον αδελφό Αβραάμ Χίντζογλου, υπάλληλο της Εμπορικής Τράπεζας και μέλος της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας Λιπασμάτων και αγόρασε στο όνομά της είκοσι έξι στρέμματα από τις κόρες του Σούτσου και τέσσερα στρέμματα από ένα πρώην υπηρέτη τους, στον οποίον αυτές το είχαν παραχωρήσει έναντι υπηρεσιών του. Τα χρήματα εστάλησαν από την Ιεραποστολή. Συνολικά τριάντα στρέμματα περιήλθαν στην Ιεραποστολή του Υφαντίδη. Η είσοδος στο κτήμα δεν ήταν αυτή που τώρα χρησιμοποιείται. Ήταν από την νότια πλευρά του κτήματος, προς τις κολώνες του Ποσειδώνα. Επειδή όμως η άνοδος από τον Δημόσιο δρόμο προς το κτήμα ήταν ανηφορική, ακατάλληλη για μεταφορικά μέσα, η μια από τις πωλήτριες χάραξε στο σημείο αυτό με το πόδι της το δρόμο ελικοειδή και στο συμβόλαιο αναφέρθηκε το γεγονός, με την προσθήκη καθ' όσον εισέλθει ο δρόμος ή εξέλθει στην ιδιοκτησία των πωλητριών και της αγοράστριας Ιεραποστολής δεν θα εγειρέται καμιά εκατέρωθεν απαίτηση. Παρά ταύτα η είσοδος στο κτήμα της Ιεραποστολής κρατήθηκε η προς την πλευρά του Λαυρίου, όπου οι Γερμανοί κατά τη διάρκεια της κατοχής είχαν ανοίξει δικό τους δρόμο από τον δημόσιο ως την κορυφή του λόφου. Ο γερμανικός δρόμος περνούσε μέσα από ξένη ιδιοκτησία που καταπατήθηκε, άφηνε στα αριστερά όπου σήμερα είναι η βόρεια πλευρά του κτήματος ένα γερμανικό στάβλο, και ανέβαινε προς την κορυφή του λόφου όπου οι Γερμανοί είχαν στήσει πολυβολεία φοβούμενοι ενδεχόμενη απόβαση από το Αιγαίο των συμμαχικών δυνάμεων. Τα πολυβολεία υπάρχουν μέχρι σήμερα. Οπωσδήποτε το κτήμα, τριάντα ολόκληρα στρέμματα περιήλθε στην Ιεραποστολή. Οι αδελφοί εν Χριστώ Κώστας Βάγγης και Θάνος Καρμπόνης υπέγραψαν στα συμβόλαια ως μάρτυρες.

Πολύ αργότερα, η αδερφή Λαλιώτη κληροδότησε στην Κατασκήνωση και το μικρό κτήμα τους, απέναντι από τον Γκίνη, που είναι σήμερα ιδιοκτησιακά ενωμένο με το Πνευματικό Κέντρο μας. Τα έσοδα από την εκμετάλλευσή του βοηθούν στη λειτουργία του Πνευματικού Κέντρου.

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ

Ο Κυριάκος Υφαντίδης έστειλε χρήματα για τη γρήγορη κατασκευή κατασκηνηνωτικών κτιρίων. Κτίσθηκαν τότε αρχικά η αποθήκη τροφίμων, όπου το χειμώνα συγκέντρωναν όλο το κατασκηνηνωτικό υλικό. Ο Χαράλαμπος Χαραλαμπίδης θυμάται που παρέμεινε όλο τον χειμώνα στην αποθήκη για να φυλάει τα πράγματα της Κατασκήνωσης. Το καλοκαίρι τις σκηνές. Το 1954 ήταν η χρονιά που η Κατασκήνωση λειτούργησε στον ιδιόκτητο χώρο μας στο Σούνιο. Αρχηγός πάντα η Ράξα, Υπαρχηγός η Καίτη Καρμπόνη, Κοινοτάρχες Ειρήνη Τοκατλόγλου και κάποια Ισμήνη, Αποθηκάριος ο Χαρίλαος Γεωργιάδης, Δασκάλες η Φραγκοπούλου Αφρούλα και η Μαρία Φερεντίνου. Τα παιδιά έμεναν αρχικά σε σκηνές και έτρωγαν στο έδαφος. Είχαν όπως και σε προηγούμενες Κατασκηνώσεις, σκάψει στο έδαφος χαντάκι σε σχήμα τραπεζιού όπου τα παιδιά κατέβαζαν τα πόδια τους και το έδαφος μπροστά τους χρησιμοποιούνταν για τραπέζι. Αργότερα, το 1956 χτίστηκε η τραπεζαρία στο ψηλότερο σημείο του κτήματος και μια σειρά δωματίων σε σχήμα γάμα, που μαζί με την τραπεζαρία, σχημάτιζαν ένα Π, αφήνοντας στη μέση μπροστά μια τεράστια αυλή όπου στήθηκε αργότερα ο ιστός για την ελληνική σημαία. Ο Τάκης Μαυρομάτης θυμάται ότι την τελευταία μέρα της αποστολής των αγοριών, 6/8 από το δυνατό αέρα έφυγαν οι στέγες. Στις 12/8, ήρθαν τα κορίτσια που έμειναν σε σκηνές. Θυμάται χαρακτηριστικά τον Θάνο Καρμπόνη να λογομαχεί με τον εργολάβο Μαρκάκη και να του λέει έντονα ότι παραλίγο, εξαιτίας του, τα παιδιά να μείνουν χωρίς Κατασκήνωση. Το αρχικό σχέδιο που είχε εκπονήσει ο Σπύρος Κοκολιάδης, αρχιτέκτονας, προέβλεπε αυτοτελή κτίρια διασκορπισμένα κάτω από τα δέντρα. Έτσι όμως χανόταν η ενότητα της Κατασκήνωσης και η παρακολούθησή της, τόσο αναγκαία για τη λειτουργία της. Προτιμήθηκε τα κτίρια να συγκεντρωθούν. Οι κατασκευές έγιναν βιαστικές, λίγο πρόχειρες, και φτηνές. Η στέγη σκεπάστηκε με ελενίτ. Ήταν όμως έτοιμες για το καλοκαίρι ώστε να φιλοξενήσουν τις Κατασκηνώσεις. Χρησιμοποιήθηκαν και κάποιες σκηνές. Το μελίσσι της Κατασκήνωσης εγκαταστάθηκε οριστικά εκεί. Για μια δεκαετία ανέπτυξε πνευματι-

κή ζωή και δράση πρωτοφανή. Γενεές παιδιών πέρασαν τα καλοκαίρια τους εκεί. Έζησαν, απόλαυσαν, συντηρήθηκαν, ψυχαγωγήθηκαν, γνώρισαν τον Χριστό πολλά από αυτά. Έγινε το Σούνιο το αγαπημένο Κέντρο της Κοινότητας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών. Ο Κυριάκος Υφαντίδης το επισκέφτηκε, το αγάπησε και θέλησε να το επεκτείνει. Με τον Θάνο Καρμπόνη περπάτησε ως τον απέναντι λόφο προς τη θάλασσα και έκαμε σχέδια να αγοράσει και εκείνη την περιοχή, ώστε η Κατασκήνωση να έχει όριο προς το Αιγαίο το δημόσιο δρόμο. Ο Θεός δεν το επέτρεψε. Αρρώστησε από βαριά αρρώστια, κακοήθη όγκο στον εγκέφαλο. Εγχειρίστηκε στην Αμερική, αλλά η κατάστασή του χειροτέρευε και έφτασε στο θάνατο. Στο μεταξύ, και οι βοήθειες της Ιεραποστολής με την αρρώστια του Κυριάκου Υφαντίδη σταμάτησαν. Αλλά ο Θεός άνοιξε άλλο δρόμο βοήθειας.

Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΜΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Στη διάρκεια της γερμανικής κατοχής υπηρετούσε στη Θεσσαλονίκη ένας Γερμανός έφεδρος αξιωματικός με το όνομα Ζίγκφριντ Φούρμαν. Κάποτε ο άνθρωπος αυτός χρειάστηκε ένα κομμάτι δέρμα. Γύρισε σε δερματοπωλεία της πόλης, μα δεν ικανοποιήθηκε. Τελικά, κατέληξε στο δερματοπωλείο του Μενέλαου Κατσάρκα, γιου του Θανάση Κατσάρκα, ιδρυτή της Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας Θεσσαλονίκης, στο σπίτι του οποίου γίνονταν οι συναθροίσεις. Ο Μενέλαος παρουσίασε διάφορα κομμάτια δέρμα, αλλά ο Γερμανός δεν έμεινε ευχαριστημένος. Ο Μενέλαος του είπε ότι είχε και άλλα κάτω στο κελάρι (υπόγειο) και κατέβηκαν μαζί κάτω. Κάτω, ο Μενέλαος είχε ένα μεγάλο τραπέζι για να απλώνει τα δέρματα και εκεί κατέβαινε όταν είχε ησυχία για να μελετάει την Γραφή του. Όταν κατέβηκαν με το Γερμανό, η Γραφή ήταν εκεί ανοιχτή και προκλητική. Ο Γερμανός την πρόσεξε και τον ρωτά: «Τι είναι αυτό;». «Αγία Γραφή» απάντησε ο Μενέλαος. «Τη μελετάς;» ξαναρωτάει ο Γερμανός. «Βέβαια!» του απάντησε. «Πιστεύεις στον Χριστό;». «Και βέβαια!» Τότε ο Γερμανός τον αγκαλιάζει και του λέει: «Κι εγώ πιστεύω αδερφέ μου». Η σκηνή κάτω στο κελάρι ήταν συγκινητική. Στις επόμενες ημέρες ο Γερμανός οδηγήθηκε από το Μενέλαο στην κατ'οίκο Ελεύθερη Ευαγγελική Εκκλησία τους στην οποία και προσκολλήθηκε. Έγινε η πνευματική του οικογένεια. Φωτογραφία που δημοσιεύουμε εδώ, δείχνει τη συνάθροιση της Θεσσαλονίκης στο σπίτι του Θανάση Κατσάρκα και στη μέση ο Γερμανός αξιωματικός Ζίγκφριντ Φούρμαν. Σαν τελείωσε ο πόλεμος, ο Γερμανός Ζίγκφριντ Φούρμαν επέζησε και γύρισε στην πατρίδα του. Διηγήθηκε το περιστατικό στον αδελφό του Άλμπερτ που ήταν επιμελητής των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών της Γερμανίας και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του Συνδέσμου (BUND) των εκκλησιών αυτών. Έτσι γνωστοποιήθηκε ότι υπάρχουν Ελεύθερες Ευαγγελικές Εκκλησίες στην Ελλάδα. Τότε η BUND, ο Σύνδεσμος των Γερμανικών Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών έστειλε πάραυτα επιστολή στον Κώστα Μεταλληνό, ως πρόεδρο των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών της Ελλάδας, του

οποίου το όνομα και τη διεύθυνση είχε προμηθεύσει προφανώς ο Ζίγκφριντ από τους πιστούς της Θεσσαλονίκης. Η επιστολή έγραφε ότι είχε περιέλθει στη γνώση τους η ύπαρξη Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών στην Ελλάδα και ζητούσαν, αν δεν είχαν προσχωρήσει σε άλλο οργανισμό στο εξωτερικό, να έλθουν σε επικοινωνία μαζί τους και με το Διεθνή Σύνδεσμο των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών.

Οι Ελεύθερες Ευαγγελικές Εκκλησίες της Ελλάδας είχαν πάρει το όνομα αυτό επίσημα, όταν υποχρεώθηκαν στα χρόνια της δικτατορίας του Ιωάννη Μεταξά να ζητήσουν από το Υπουργείο Θρησκευμάτων, Τμήμα Ετεροδόξων, άδεια λειτουργίας γνωρίζοντας με αίτησή τους και τα ονόματα των μελών τους και διευθύνσεις και επωνυμία (Αναγκαστικοί Νόμοι 1363/38 και 1672/39), άλλως, αν παρερχόταν η προθεσμία, θα έπρεπε να διαλυθούν.

Στους κύκλους των συναθροίσεων που αργότερα έλαβαν την επωνυμία αυτή έγινε μεγάλη συζήτηση και προτάθηκαν πολλές επωνυμίες. Τελικά, έγινε δεκτή πρόταση του Φίλιππου Μανωλικάκη από τα Χανιά της Κρήτης για την επωνυμία «Ελεύθερες Ευαγγελικές Εκκλησίες», αγνοώντας ότι με τον τίτλο αυτό υπήρχαν εκκλησίες στο εξωτερικό. Με την επωνυμία αυτή στο εξωτερικό, δήλωναν την ανεξαρτησία τους από την Κρατική Ευαγγελική Εκκλησία, βασικά Λουθηρανή, αλλά που είχε καταντήσει τυπική. Στην Ελλάδα, παρόμοια, δήλωναν την ανεξαρτησία τους από κάθε Σύνοδο Ευαγγελικής ή άλλης Εκκλησίας, διακήρυτταν την αυτοτέλεια κάθε τοπικής εκκλησίας, αλλά και το δεσμό τους στην κοινή πίστη και δογματική διδασκαλία του Ευαγγελίου. Ο Κώστας Μεταλληνός κάλεσε τον Θάνο Καρμπόνη, που ήταν βοηθός του στο πνευματικό έργο και επίσημο όργανο της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών στο έργο της εσωτερικής Ιεραποστολής, φυτεύοντας, οργανώνοντας και οικοδομώντας τις εκκλησίες και του ζήτησε τη γνώμη του.

Αυτός του απάντησε: «Αν σεβαστούν την ελευθερία μας και δεν αναμιχθούν στα εσωτερικά μας, κυρίως στις δογματικές αρχές, μπορούμε να δώσουμε δεξιάν κοινωνίας».

Στους γερμανούς, το γράμμα-απάντηση πήγε και σαν ανταπάντηση κατέφθασε σε λίγο από τη Γερμανία μία μερσεντές με τρία αντιπροσωπευτικά στελέχη της γερμανικής BUND (Συνδέσμου). Ήσαν ο Χάιντς Ρίττερ (Γενικός Γραμματέας), ο Έρνστ Λέναρντ (οικονομικός υπεύθυνος) και ο Άλμπερτ Φούρμαν (ο επιμελητής των γερμανικών Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών), ο αδελφός του αξιωματικού Ζίγκφριντ.

Ο Θάνος Καρμπόνης ανέλαβε εκ μέρους της Κοινωνίας των Ελευθέ-

ρων Ευαγγελικών Εκκλησιών την ξενάγησή τους στις εκκλησίες της Κοινωνίας και αυτοί με τη σειρά τους αργότερα τον ξενάγησαν στις δικές τους στη Γερμανία. Συνέπεια αυτής της σχέσης που άνοιξε με τη Γερμανία ήταν μία τακτική χρηματική επιδότηση της Κατασκήνωσης του Σουβίνιου, που ήταν έργο βασικά φιλανθρωπικό, χωρίς άλλα εισοδήματα παρεκτός των πτωχών εισφορών των κατασκηνηνωτών και των Εκκλησιών της Κοινωνίας.

Οι επιδοτήσεις του Υπουργείου Προνοίας, κράτησαν μόνον περί τα τρία ως τέσσερα χρόνια και ήταν ελάχιστες, απλώς συμβολικές. Οι αδελφοί από τις Ελεύθερες Ευαγγελικές Εκκλησίες της Γερμανίας έστειλαν ό,τι μπορούσαν από σκεύη. Η οικογένεια Λω έστειλε καρέκλες και τα σκαμνάκια που μερικά υπάρχουν μέχρι σήμερα. Η οικογένεια Χορν κατασκεύασε τα τραπέζια ειδικά για τις ανάγκες της Κατασκήνωσης, τα οποία έχουμε μέχρι σήμερα. Κάποιος άλλος αδελφός έστειλε χρήματα και κατασκευάστηκε το μεγάλο ψυγείο της αποθήκης που και αυτό μας εξυπηρετεί ακόμα. Ξέχωρα από την ετήσια επιδότησή τους, οι Γερμανοί διοργάνωσαν έρανο μεταξύ των παιδιών των Εκκλησιών τους για να στείλουν στα παιδιά των Εκκλησιών στην Ελλάδα. Έφτιαξαν ειδικούς κουμπάρδες που παρίσταναν ατμομηχανή στην οποία τα παιδιά των Κυριακών Σχολείων (Κατηχητικών Σχολείων) έριχναν τον οβολό τους. Και αφού οι κουμπάρδες γέμισαν με τις προσφορές των παιδιών, οι ατμομηχανές έφυγαν για την Ελλάδα.

Ωραίες πράξεις αλληλοβοήθειας και αγάπης που το Πνεύμα του Χριστού υπαγόρευε, τόσο διαμετρικά αντίθετες προς την σκληρότητα, την αγριότητα και την απανθρωπιά που ο πόλεμος των Ναζί είχε ξεσηκώσει! Οι δύο λαοί, άλλοτε εχθροί, ένιωθαν βαθιά ενωμένοι και αγαπημένοι, αναγεννημένοι σε νέα ζωή, εν Χριστώ.

Με τα χρήματα που οι ατμομηχανές έφεραν από τη Γερμανία κτίστηκε το αναρρωτήριο της Κατασκήνωσης για τους μικρούς κατασκηνηνωτές που θα αρρώσταιναν κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της.

Από την πρώτη εκείνη περιοδεία του Θάνου με τους Γερμανούς στις Εκκλησίες ανά την Ελλάδα, διάφορα αξιομνημόνευτα περιστατικά έγιναν που θα άξιζε να αναφερθούν. Αναφέρουμε εδώ ένα χαρακτηριστικό της Ελληνικής και Γερμανικής νοοτροπίας.

Οι τρεις γερμανοί στην περιοδεία εκείνη έκαναν σαν τα μικρά παιδιά όταν τους προσφέρουν παιχνίδια. Σαν τους ανθρώπους που ανακαλύπτουν μπροστά τους θησαυρούς. Πρώτα απ' όλα ήταν οι ομορφιές του

ελληνικού τοπίου σε τόσο πλούσια ποικιλία που εναλλάσσονταν μπροστά τους, τόσο διάφορες από το μονότονο γερμανικό τοπίο που μπορεί να κρατάει ίδιο και αναλλοίωτο για ώρες ταξιδιού και έπειτα το ένθερμο αδελφικό πνεύμα που ξεχειλίζει στις συναντήσεις με τους αδελφούς στις Εκκλησίες. Οι Γερμανοί δεν ήταν συνηθισμένοι σε τέτοια ατμόσφαιρα αδελφικής αγάπης και αυθορμητισμού στις εκδηλώσεις τους. Σαν έφτασαν, περιοδεύοντας στην Πελοπόννησο, στο Αίγιο, πήγαν κατευθείαν στο σπίτι της εν Χριστώ αδελφής Κικής Σάκαρη. Η Εκκλησία του Αιγίου είχε αρχίσει με τρεις εν Χριστώ αδελφές που είχαν γνωρίσει τον Χριστό, από την αξέχαστη και δεινή στον ευαγγελισμό ψυχών Κατερίνη Τσονοπούλου από το Λόγγο του Αιγίου. Ήσαν η Κική Σάκαρη, η Αθηνά Μπόκολα και η Αρμένισσα Αθανασία Σιμωνιάν. Ήσαν οι περισσότερες της, όπως τις έλεγε η Τσονοπούλου. Όταν αυτές γνώρισαν την Αλήθεια και αναγεννήθηκαν, η Κατερίνη Τσονοπούλου ανέβηκε στην Αθήνα να συναντήσει το Θάνο που υπηρετούσε τις Εκκλησίες ως ευαγγελιστής για να ζητήσει την πνευματική του συνδρομή γι' αυτές. Σαν τον βρήκε του λέει με χαρά και απαίτηση: «Τρέξε αετέ μου, τρέξε. Έχω κάτι περισσότερες στο Αίγιο». Και ο Θάνος έτρεξε και τις βρήκε και η Εκκλησία του Αιγίου άρχισε να συγκροτείται.

Όταν ο Θάνος με τους τρεις Γερμανούς έφτασαν στο σπίτι της Σάκαρη οι τρεις περισσότερες ήσαν εκεί, σε αδελφική μεταξύ τους επικοινωνία. Άκουσαν τη φωνή του Θάνου, που φώναξε για την Κική και βγήκαν με χαρά και ενθουσιασμό φωνάζοντας, ο Θάνος, ο Θάνος. Έπεσαν πάνω του και τον καταφιλούσαν και στη συνέχεια και τους τρεις Γερμανούς χωρίς διάκριση. Η σκηνή για τους τρεις Γερμανούς ήταν πρωτόφαντη, γι' αυτούς ασυνήθιστη, καταπληκτική. Δεν περίμεναν τέτοια υποδοχή. Ο ένας εξ αυτών, ο Έρνστ Λέναρντ, άνθρωπος σεμνός, πιστός, αφιερωμένος, κοκκίνισε ως τα αυτιά. Αργότερα διηγότανε την εμπειρία του και την έκπληξή του. Ήταν, είπε, η πρώτη φορά που μία ξένη γυναίκα με φίλησε, εκτός από τη σύζυγό μου. Και δεν ήταν μία γυναίκα, ήσαν τρεις. Όμως, ο αυθορμητισμός αυτός στις αδελφικές συναντήσεις, μεταφέρθηκε αργότερα στη Γερμανία, ώστε στις πνευματικές τους συνάξεις να λένε: «Ας ασπασθούμε ο ένας τον άλλο καθώς οι Έλληνες», και αγκαλιάζονταν.

ΝΕΡΟ, ΑΦΘΟΝΟ ΝΕΡΟ!

Η Κατασκήνωση στο Σούνιο προχωρούσε συνεχώς σε πνευματικό-τητα, οργάνωση και εφόδια. Φίλοι από τη Γερμανία, με την οποία είχαμε πλέον συνδεθεί με ισχυρούς δεσμούς, έπειτα από επίσκεψη του Θάνου και της Καίτης Καρμπόνη, χάρισαν στην Κατασκήνωση θαυμαστά και αναγκασιότατα εφόδια. Η Ειρήνη Λω, σύζυγος του βιομηχάνου Ρούντολφ Λω και ο αδελφός της Φρίντεμαν Χορν, χάρισαν όλα τα τραπέζια σε ωραιότατη φορμάικα και σε διάφορα χρώματα που έχει μέχρι σήμερα η Κατασκήνωση, καρέκλες της τραπεζαρίας και ωραιότατα скаμνιά για τριακόσιους καθημένους. Ένας άλλος βιομήχανος που επισκέφτηκε την Ελλάδα με ένα Γερμανό αδελφό τον Χόρστ Νημπ, ο Φρικ και φιλοξενήθηκαν από τον Θάνο και Καίτη Καρμπόνη στο σπίτι τους, στην επίσκεψή τους στο Σούνιο που ακολούθησε, ρώτησαν για τις ανάγκες της Κατασκήνωσης και χάρισε τον ψυκτικό θάλαμο που έχουμε στην αποθήκη μέχρι σήμερα, τόσο αναγκαίο για τη διατήρηση τροφίμων.

Αργότερα, προμηθευτήκαμε από τη Γερμανία με ειδικές προσφορές και βοήθειες, όλο το συγκρότημα των μεγάλων ηλεκτρικών συσκευών του μαγειρείου της Κατασκήνωσης. Εξάλλου, με εισφορές των γυναικών της κίνησης «Gustav Adolf Werk», κτίστηκε το συγκρότημα, πίσω από την αποθήκη, για τις τουαλέτες.

Όλα πήγαιναν καλά, στο Σούνιο αλλά το νερό; Το νερό ήταν ένα μεγάλο πρόβλημα. Ήταν γνωστό πως το Σούνιο δεν έχει νερό. Η ΟΥΛΕΝ, η σημερινή ΕΥΔΑΠ, ακόμη δεν είχε επεκταθεί έξω από την Αθήνα. Χτίσαμε πάνω από την αποθήκη τροφίμων μια στέρνα-δεξαμενή, που στεγανοποιήσαμε και μεταφέραμε κάθε μέρα νερό με βυτιοφόρο. Το απολυμαίναμε και φροντίζαμε να μη λείψει. Αυτή όμως δεν ήταν λύση του προβλήματος. Η Κατασκήνωση χρειαζόταν πολύ νερό και μάλιστα το καλοκαίρι, πόσιμο και για τη λάτρα. Το τραγούδι «Στου Σουνίου μας την ξεραίλα... για να βρεις, ρία ρία ρο για να βρεις λιγό νερό». «Κι ο Χαρίλαος βάζει λουκέτο ...να μην πα, ρία ρία ρο, να μη πάρουμε νερό», φωτογράφιζε τη σκληρή πραγματικότητα.

Ο Κώστας Μεταλληνός, πρόεδρος και ιδρυτής της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών και κύριος εμπνευστής των δογματικών τους αρχών, έλεγε τακτικά με πίστη και πνεύμα προφητείας: «Είναι

δυνατόν ο Θεός να μας χαρίσει έναν τέτοιο τόπο και να μη έχει προβλέψει για νερό; Έχουμε στο κτήμα νερό και πρέπει να το βρούμε». Πώς, όμως; Όλοι το απέκλειαν. Ο τόπος, αν και είχε πεύκα, φαινόταν ξερός. Το έδαφός του ήταν σκληρό μετάλλευμα. Τελικά, έγινε προσπάθεια με ένα πηγάδι σε ένα μέρος του κτήματος. Κατέβηκαν σε αρκετό βάθος. Νερό δεν βρέθηκε και εγκαταλείφθηκε. Το πηγάδι έγινε κατόπιν σκουπιδότοπος και κλείστηκε. Η ανάγκη ήταν μεγάλη και επείγουσα. Άλλοτε βρίσκαμε νερούλα, άλλοτε όχι. Και το νερό που φέρνανε ποιος μπορούσε να το ελέγξει; Ο Θεός όμως εποπτεύει και Αυτός, του οποίου είναι ο τόπος αυτός του Σουνίου, οδήγησε τα πράγματα στη θαυμαστή τους λύση και ιδού πώς: Πληροφορηθήκαμε για κάποιον έμπειρο πηγαδά από την Κερατέα, τον οποίο και καλέσαμε. Κοίταξε προσεκτικά τον τόπο και διάλεξε να χτυπήσει το πηγάδι κάτω, πλάι από την είσοδο της Κατασκήνωσης. Η συμφωνία, γραπτή μαζί του, ήταν ότι το άνοιγμα του πηγαδιού θα γινόταν με δικά του έξοδα και θα πληρωνόταν αν εύρισκε νερό. Ο πηγαδάς, στηριγμένος στην πείρα του υπέγραψε τη συμφωνία και άρχισε ευθύς την δουλειά. Έφτασε στα τριάντα μέτρα κάτω από το έδαφος και νερό δεν βρήκε σταγόνα. Ο άνθρωπος καταλήφθηκε από απελπισία. Όντας στον πυθμένα του πηγαδιού που είχε ανοίξει, αν και είχε άγνοια της Αλήθειας, ύψωσε τα χέρια του προς τον Ουρανό και είπε: «Θεέ μου, χάθηκα!». Θα έπρεπε να φορτωθεί, κατά τη συμφωνία, όλα τα έξοδα αυτός. Εκείνη όμως τη στιγμή τού ήρθε μία έμπνευση. Ανοίγοντας το πηγάδι, λίγο πιο πάνω από τον πυθμένα των τριάντα μέτρων που είχε φτάσει, έκοψε κατεβαίνοντας και ένα κομμάτι μάρμαρο που φαινόταν σφηνωμένο στην πλευρά του πηγαδιού. Από πείρα του γνώριζε ότι συνήθως πίσω από το μάρμαρο συγκεντρώνεται νερό. Έκαμε αμέσως διάτρηση στο μάρμαρο και καθώς το τρυπάνι του προχωρούσε στο μάρμαρο, ξαφνικά μπλουφ, γλίστρησε το τρυπάνι σε νερό και ένας πίδακας πετάχτηκε από την τρύπα που είχε ανοίξει, που γέμισε το πηγάδι ως μια στάθμη με αρκετό νερό που κόντεψε να τον πνίξει. Η επιτυχία ήταν φανερή και όλοι, όχι μόνο αυτός, χαρήκαμε, αλλά κάπως συγκρατημένα για το εύρημα. Οι πιο δύσπιστοι είπαν πρέπει να βεβαιωθούμε αν είναι τρεχούμενο νερό ή μικρή κοιλότητα που έχει μαζέψει λίγο νερό και με τον καιρό θα εξαντληθεί.

Ο Χάρης Καρτερούλης απευθύνθηκε στο αρμόδιο υπουργείο και ζήτησε να γίνει με δικές μας δαπάνες δοκιμαστική άντληση. Το συνεργείο ήλθε. Όλοι κατεχόμασταν από αγωνία. Οι άνθρωποι του συνεργείου χαμογελούσαν ειρωνικά και σιγοψιθύριζαν. Μας είπαν σε μια στιγμή: «Δεν υπάρχει πουθενά νερό στο Σούνιο. Είναι γνωστό». «Θα το πάρουμε το νερό σε λίγη ώρα». Αντλούσαν όμως ολόκληρη μέρα και το νερό δεν τελείωνε. Τελικά παραδέχτηκαν ότι ο πηγαδάς είχε βρει φλέβα. Ο άνθρω-

πος πληρώθηκε για την εργασία του κατά τη συμφωνία και αναχώρησε.

Ο Γκίνης, που έχει την ταβέρνα στη γωνία του δημόσιου δρόμου και του δρόμου που οδηγεί στην Κατασκήνωση, του γερμανικού δρόμου, ακριβώς κάθετα από την είσοδο της Κατασκήνωσης ως διακόσια μέτρα, σαν είδε ότι βρήκαμε νερό, χτύπησε και αυτός με τη σκέψη ότι η φλέβα του νερού κατεβαίνει προς τη θάλασσα και περνάει και από αυτόν. Άνοιξε πηγάδι και έπεσε στο κέντρο του ποταμού. Βρήκε άφθονο νερό. Εγκατέστησε ηλεκτρικό αντλητικό μηχάνημα και έβγαζε απίθανο σε ποσότητα νερό με σωλήνα είκοσι εκατοστών και πλέον, ορμητικότατο, που γέμιζε βυτιοφόρα με τα οποία πωλούσε και προμήθευε νερό σε όλο το Σούνιο. Το νερό ήταν καθαρό, γάργαρο, ελαφρά υπόγλυφο, αλλά όπως είπαν, χωνευτικό, με λίγο ίσως περισσότερα άλατα, εξ αιτίας της θάλασσας. Πολύ αργότερα, έπειτα από χρόνια, η ΟΥΛΕΝ επεξέτεινε το δίκτυο και στο Σούνιο. Η Κατασκήνωση έχει άφθονο νερό και πόσιμο της ΟΥΛΕΝ και για λάτρα από το πηγάδι. Χτίστηκε υδατόπυργος στο ψηλότερο μέρος του κατασκηνηνωτικού χώρου και διοχετεύτηκε το νερό του πηγαδιού με υπόγειους υδροφόρους σωλήνες σε όλο το χώρο.

ΕΝΑ ΑΣΤΕΡΙ ΕΣΒΗΣΕ

Ο Κυριάκος-Παύλος Υφαντίδης, ο φλογερός κήρυκας της αλήθειας, ο οραματιστής, ο άνθρωπος που χρησιμοποιήθηκε από τον Θεό τόσο πολύ για να πλουτισθεί το έργο τούτο της Κατασκήνωσης και να αγορασθεί ο κατασκηνηνωτικός χώρος στο Σούνιο, κλήθηκε από τον Θεό να αναχωρήσει από τον κόσμο τούτο και να είναι με το Χριστό. Ο απόστολος Παύλος είχε ήδη χαρακτηρίσει την αναχώρηση τούτη του πιστού «πολλώ μάλλον κρείσσον», και είχε δίκιο αφού ο κόσμος τούτος δεν είναι παρά ένας κόσμος θλίψεων. Μια ζωή, αν μπορείς να την πεις ζωή, ζυμωμένη με θάνατο. Σ' αυτό συμφωνούσε ασφαλώς και ο Κυριάκος Υφαντίδης αφού είχε κηρύξει στη ζωή του γι' αυτό. Αλλά, όλους εμάς μια ανησυχία μάς κατείχε στο άκουσμα της βαριάς αρρώστιας του και του επερχόμενου θανάτου. Τι θα γινόταν η Ιεραποστολή, τι θα γινόταν ο χώρος τούτος του Σουνίου; Χωρίς αμφιβολία η Ιεραποστολή θα διαλυόταν. Μάταια αναζητήθηκε κάποιος ικανός να πάρει τη θέση του Κυριάκου. Αυτός ήταν η ψυχή αυτού του έργου. Αυτός είχε τον οραματισμό και τη δημιουργία. Δύσκολο, πολύ δύσκολο ήταν να βρεθεί κάποιος να τον αντικαταστήσει.

Αρχικά, τα αρχεία της ιεραποστολής δόθηκαν από το Διοικητικό της Συμβούλιο, σε μια άλλη παρεμφερή Ιεραποστολή. Ήταν όμως αμιγώς Αμερικάνικη. Τα ενδιαφέροντά της ήσαν άλλα. Έλειπε η ελληνική ψυχή του Υφαντίδη που φλεγόταν από αγάπη για την Ελλάδα και την προκοπή του Ελληνικού Ευαγγελικού έργου. Οι Αμερικάνοι της άλλης Ιεραποστολής, ενδιαφέρονταν να στείλουν Αμερικανούς στην Ελλάδα. Κράτησαν τα αρχεία δύο χρόνια στα χέρια τους χωρίς να προωθήσουν το έργο, ώσπου τα παρέδωσαν στην Εκτελεστική Διακονία της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών, αφού είχαν χάσει κάθε αξία. Οι δωρητές και άλλοι ενδιαφερόμενοι για το έργο που ο Κυριάκος Υφαντίδης είχε συγκροτήσει, στην άπρακτη διετία που διέρρευσε μετά το θάνατό του, έχασαν κάθε ενδιαφέρον.

Το θέμα όμως που περισσότερο έκαιγε τις καρδιές ήταν η τύχη του Σουνίου. Τι θα γινόταν με αυτό; Θα το κρατούσαν οι Αμερικανοί; Θα το πουλούσαν; Θα το έδιναν σε άλλους; Βέβαια ο Κυριάκος τους το είχε

κάνει σαφές ότι αυτό αγοράστηκε για τα παιδιά της Ελλάδας και θα έπρεπε να μας δοθεί. Ποιος όμως μπορούσε να εγγυηθεί τι θα γινόταν μετά την αναχώρηση του Κυριάκου;

Ο Διεθνής Σύνδεσμος των Ελευθέρων Εκκλησιών, του οποίου την προεδρία είχαν οι Γερμανοί εκείνο τον καιρό, εισηγήθηκαν στην Ελληνική Εκτελεστική Διακονία, της οποίας πρόεδρος ήταν ο Κώστας Μεταλληνός, ότι θα έπρεπε να πάει κάποιος από την Ελλάδα να το συζητήσει με τους Αμερικανούς και να πετύχει την παραχώρηση του κατασκηνηνωτικού χώρου του Σουνίου στο Ελληνικό έργο. Έπειτα από σύσκεψη αποφασίστηκε να σταλεί ο Θάνος Καρμπόνης ο οποίος εκτός των άλλων βρισκόταν σε σχέση με την Ιεραποστολή ως ευαγγελιστής βοηθούμενος από αυτή. Ο Θάνος αναχώρησε ευθύς για τη Βοστώνη, όπου ήταν η έδρα της Ιεραποστολής και μάλιστα πρόλαβε τον Κυριάκο πριν αναχωρήσει για το Χριστό. Ο Κυριάκος έτρεφε ιδιαίτερη αδυναμία για το Θάνο, όπως και ο Μεταλληνός. Η συνάντησή τους με τον Κυριάκο ήταν συγκινητική. «Ποιος είμαι;» τον ρωτάει ο Θάνος και ο Κυριάκος τον κοίταξε προσεκτικά και του είπε χαμογελώντας: «Το παλιόπαιδο», έτσι τον προσφώνούσε χαριεντιζόμενος. Ακολούθησαν συζητήσεις με το προεδρείο της Ιεραποστολής που ήταν όλοι Αμερικανοί και τελικά αποφασίστηκε ο χώρος του Σουνίου να δωρηθεί στον Σύνδεσμο Μελών της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας, του Σωματείου που εξακολουθεί να έχει στην κυριότητά του όλα τα περιουσιακά στοιχεία της Κοινότητας, πλην της Θεσ/νίκης, του Κρητικού Συνδέσμου και τελευταία της Δράμας, υπό τον όρο να συνεχιστούν οι Κατασκηνώσεις των παιδιών. Το γεγονός θεωρήθηκε επιτυχία και γέμισε χαρά όλους. Ο Αβραάμ Χίντζογλου, εξουσιοδοτήθηκε εκ νέου από την Ιεραποστολή πριν αυτή διαλυθεί και δώρισε όλο το χώρο στον Σύνδεσμο Μελών της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας, της οποίας πρόεδρος και δωρεοδόχος ήταν ο Κώστας Μεταλληνός. Έτσι ο χώρος των θερινών εξοχών του Σουνίου περιήλθε στο ελληνικό έργο. Δόξα τω Θεώ! Το πρόσωπο όμως του Κυριάκου-Παύλου Υφαντίδη, έμεινε ταυτισμένο με το έργο τούτο της Κατασκηνώσεως του Σουνίου. Το προεδρείο της Ιεραποστολής, ζήτησε και δίκαια, δύο πινακίδες να εντοιχιστούν στην εξωτερική όψη της τραπεζαρίας, οι οποίες γράφουν στα αγγλικά και στα ελληνικά:

*Εις την προσφιλή μνήμη
του Κυριάκου-Παύλου Υφαντίδη
1897-1964*

*Εις την αφοσίωση, αφιέρωση
και τις άοκνες προσπάθειες του οποίου
Οι Παιδικές τούτες Κατασκηνώσεις
ΙΔΡΥΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ*

Και η σημερινή διοίκηση του Κέντρου, σε αναγνώριση της προσφοράς του Κυριάκου, διαμορφώνει ένα χώρο πλατεία που θα το ονομάσει «Πλατεία Κυριάκου-Παύλου Υφαντίδη».

Έτσι, το λαμπρό αστέρι έσβησε. Το γλυκό και ευεργετικό του φως έπαψε να ξεχύνεται στον κόσμο τούτο για να ακτινοβολήσει όμως πιο λαμπρό και για πάντα στον πνευματικό ουρανό του Θεού.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΣΤΟ ΣΟΥΝΙΟ

Ο Κώστας Μεταλληνός υπήρξε ο πνευματικός πατέρας της κίνησης των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών. Το πρόσωπό του, το όνομά του και η διδασκαλία του, ταυτίστηκαν με τις εκκλησίες αυτές και με το έργο που από αυτές γινόταν. Δυναμικός ευαγγελιστής, πληθωρικός κήρυκας του λόγου του Θεού, ασύγκριτος δάσκαλος των αληθειών του Ευαγγελίου, οραματιστής, προφήτης του Θεού, γέμιζε με τη φωτεινή παρουσία του κάθε γωνιά του έργου των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών. Από το 1910 που άρχισε το έργο των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών και ως τις αρχές του Γενάρη του 1963, που ο Θεός τον κάλεσε στην ουράνια δόξα, το έργο του υπήρξε μία διαρκής δημιουργία. Το Σούνιο το αγάπησε και η αναχώρησή του για τον Χριστό έγινε από αυτό, ενώ βρισκόταν στις επάλξεις του αγώνα.

Με δική του πρωτοβουλία και για να στελεχώσει τις εκκλησίες με κατάλληλα στελέχη καταρτισμένα στις αλήθειες του ευαγγελίου, δημιούργησε το Χειμερινό Σχολείο Πνευματικών Εργατών στο Σούνιο. Στην καρδιά του χειμώνα, κάλεσε όσους μπορούσαν εκπροσώπους των εκκλησιών και άλλα μέλη που είχαν έφεση για γνώση των αληθειών του Θεού, να συγκεντρωθούν στο Σούνιο για ένα δεκαπενθήμερο επικοινωνίας και κατάρτισης στο λόγο του Θεού. Διάλεξε το χειμώνα, που ο χώρος στο Σούνιο ήταν διαθέσιμος και οι αδελφοί από αγροτικές περιφέρειες της Ελλάδας ήταν ελεύθεροι από εργασίες. Προστέθηκαν σε αυτούς και συνταξιούχοι, μα και άλλοι νεότεροι που μπόρεσαν να βρουν το χρόνο.

Το μότο του Μεταλληνού ήταν «γνώσι τον Χριστόν-κηρυχθήναι το ευαγγέλιον» και στο δίπτυχο αυτό κατευθύνθηκε όλη η διδασκαλία του, μα και οι συζητήσεις του στις ώρες της επικοινωνίας. Πίστευε πως οι κοινές δογματικές αρχές πραγματοποιούν την αληθινή ενότητα των εκκλησιών και τις κάνουν πνευματικά βιώσιμες. Ήθελε ταυτόχρονα να μεταδώσει τον ευαγγελιστικό οραματισμό για το κήρυγμα του ευαγγελίου και τη σωτηρία ψυχών που είχε αυτός, σε νεότερους. Και το πέτυχε. Πολλοί που μαθήτευσαν στο Σχολείο του Χειμώνα κράτησαν τις πνευ-

ματικές υποθήκες σε όλη τους τη ζωή και τις μετέφεραν στις εκκλησίες που υπηρετούσαν. Τα μαθήματα περιελάμβαναν, αρχές Θεολογίας, Χριστολογίας, οργάνωσης και διοίκησης εκκλησιών, τη ζωή του αγιασμού και πώς πετυχαίνεται, την αξία της προσευχής, τους τρόπους ευαγγελισμού των ψυχών, αλλά και εσχολογία, που την υπαγόρευαν τα σημεία των καιρών και κυρίως η δίψα δασκάλου και μαθητών, και η αγάπη και προσμονή τους για την έλευση του Χριστού. Η κοινοβιακή ζωή, τους μάθαινε την αγάπη μεταξύ τους, την ανοχή στις ιδιαιτερότητες του άλλου, ζωντάνευε την ιδέα της αδελφότητας. Στο διάστημα που βρίσκονταν στο όρος της Μεταμόρφωσης, στο Σούνιο, όπως το ονόμαζαν, ήταν αποκομμένοι από τη ζωή στον κόσμο. Ήταν νεκροί γι' αυτόν. Ο Μεταλληγός συνήθιζε να καλωσορίζει όσους έφταναν εκεί με το χαιρετισμό: «Καλώς ήλθες στον κόσμο των νεκρών!».

Στο σημείο αυτό αξίζει να παραθέσουμε τον επίλογο από το βιβλίο του Γεωργίου Καραμπάση «Ό,τι πρόλαβε το μολύβι μου», Θεσσαλονίκη 2000, που περιγράφει περιστατικά και στιγμιότυπα από το Σχολείο του Χειμώνα, όπως και τις περιλήψεις των ομιλιών του Μεταλληγού το 1959 στο Σούνιο.

Στο δεκαπενθήμερο αυτό υπήρξαν και μηνύματα που έδωσε ο Θεός όχι μόνον διά του ευλογημένου αυτού δασκάλου Του, αλλά και από τον ένα στον άλλο, από ομολογίες, ή ο Ίδιος προσωπικά διά γεγονότων. Θα αναφερθώ τουλάχιστον σε ένα απ' αυτά, στο οποίο βασικά χρησιμοποίησε και τον ίδιον τον Κώστα Μεταλληγό και δεν αλλοιώνεται έτσι η εσωτερική ενότητα των σημειώσεων αυτών.

Όταν μας κατέβασε το λεωφορείο στην Κατασκήνωση, είχε αρχίσει να φυσάει ένας αέρας που δυνάμωσε τόσο πολύ τις επόμενες μέρες, ώστε ο θόρυβος που προκαλούσαν οι λαμαρίνες της τεράστιας σκεπής της μεγάλης αίθουσας όπου βρισκόμασταν, μας εμπόδιζε να ακούσουμε τον ομιλητή. Αποσπούσε την προσοχή μας, μας χαλούσε την διάθεση, τις ώρες της διδασκαλίας τελικά, ώρες για τις οποίες βρισκόμασταν εκεί.

Το βράδυ, κλείνοντας η ημέρα, ο θείος Μεταλληγός πρότεινε να παρακαλέσουμε τον Θεό να σταματήσει όλο αυτό το κακό. Όλοι τον κοιτάξαμε με σκεπτικισμό. Προσωπικά, ξαφνιασμένος και απορημένος, σκέφθηκα μέσα μου: Τι λέει ο άνθρωπος; Γίνονται τέτοια πράγματα; Να κάνει τέτοια παρέμβαση στη φύση ο Θεός έτσι γιατί μας ενοχλούσε ο αέρας; Κανένας βέβαια δεν εξέφρασε την δυσπιστία του ανοικτά. Πλανιόταν όμως στον αέρα και το αντιλήφθηκε.

Ακούστε, μας είπε, βίδες είναι αυτές, ρυθμιστικές δικλείδες. Τις κρατούν άγγελοι του Θεού, οι άγγελοι που κρατούν τους τέσσερις ανέμους» και ανέφερε το σχετικό εδάφιο (Αποκ. ζ' 1).

Δεν είναι τίποτε για τον Θεό, μία διαταγή θα δώσει θα γυρίσουν τις βίδες και τελείωσε. Και χωρίς να περιμένει να χωνέψουμε αυτό που είπε,

άρχισε να προσεύχεται και μεταξύ των άλλων ζήτησε και το σταμάτημα του αέρα, με ένα ύφος ανυποχώρητης σιγουριάς, σαν να ζητούσε κάτι το ασήμαντο και μηδαμινό, απαραίτητο όμως για τον σκοπό «για τον οποίο μας έφερες εδώ», έτσι είπε εις τον Θεόν.

Μέσα μου πλανιόταν η σκέψη ότι θα γίνουμε ρεζίλι. Είπαμε βέβαια όλοι το αμήν αλλά πώς το είπε ο καθένας, μόνο ο Θεός το γνώριζε.

Στο βραδινό μου ύπνο εμένα δεν με ενοχλούσε τόσο ο θόρυβος αυτός όσο... το ροχαλητό του θείου... τάραζε όχι μόνο τις λαμαρίνες αλλά και τα ντουβάρια. Αφού δεν κοιμήθηκα τις δύο πρώτες μέρες, στην απελπισία μου, πήρα το ράντζο και όσες κουβέρτες μπορούσα και παρά την ανεμοζάλη και το κρύο, πήγα έξω να κοιμηθώ κάτω από ένα σκέπαστρο που... χόρευε, υποφερτό όμως γιατί με νανούριζε. Άρχισε να ρίχνει και καμιά σταγόνα.

Την νύκτα κατά τις 1 η ώρα ξύπνησα ξαφνιασμένος, σοκαρισμένος θα έλεγα. Γύρω επικρατούσε μια νεκρική σιγή. Οι λαμαρίνες και τα κλαδιά των δένδρων που πήγαιναν πέρα-δώθε, τώρα δεν κουνιόταν φύλλο. Με κατέλαβε δέος όταν συνειδητοποιήσα τι έγινε. Σηκώθηκα και μπήκα μέσα και βρήκα μία παρέα ξύπνιους, από τον αδελφό Ηλία Παρασκευόπουλο, Κούζουνα από την Πάτρα, Κωνσταντινίδη και Καραλή να συζητούν το θέμα εντυπωσιασμένοι. Όταν πλησίασα, ο πιο εκδηλωτικός Καραλής μου είπε:

«Είδες, είδες; αυτό που Του ζητήσαμε. Τι άνθρωπος είναι τούτος;». Οι στιγμές εκείνες ήταν πράγματι συγκλονιστικά εντυπωσιακές.

Το πρωί, ο μόνος που δεν φαινόταν καθόλου, μα καθόλου εντυπωσιασμένος ήταν ο αξέχαστος θεός. Θεώρησε φυσιολογικό να μας δώσει ο Θεός αυτό που ζητήσαμε, αφού ήταν βέβαιο ότι και το 15^ο ήμερο με το περιεχόμενό του ήταν δοσμένο από Κείνον. Δεν ήταν δυνατόν να άφηνε τον αέρα να μας το χαλάσει. Δεν κολλούσε στο μυαλό του. Λογικά είχε δίκαιο.

Πνευματοποιούμε καθαρές συμπτώσεις «σκέφθηκα»- και τούτη ήταν σκέψη που σφύριξε ο εχθρός πιστεύω στα πνεύματα όλων μας – και αυτήν πάλευα να πνίξω μέσα μου τις αμέσως επόμενες μέρες. Δεν ήθελα να τη δεχθώ αλλά δεν μπορούσα και να την αποκλείσω.

Οι μέρες όμως που ακολούθησαν, ήσαν μέρες ηλιόλουστες, που τις απολαύσαμε όλοι μας, με εξόδους στις γύρω περιοχές στα διαλείμματα των μαθημάτων, συναναστροφές, φωτογραφήσεις, ραδιομαζώματα και τα ευλογημένα βέβαια μαθήματα, ώστε το θέμα είχε κιάλας ξεχαστεί.

Όμορφες μέρες, χαρούμενες, ευλογημένες. Κι εμείς γεμάτοι και μέσα και έξω. Μέρες ουρανού πραγματικά.

«Εδώ ήρθαμε να απολαύσουμε και φύσιν και Χριστόν» όπως χαρακτηριστικά έλεγε ο θεός.

Σε κάποια στιγμή όμως παρατήρησε κάτι. «Η όποια ευλογία, όπως αυτήν που απολαμβάναμε, αν δεν προσέξουμε και κολλήσει η ψυχή μας σ' αυτήν και πάρουμε τα μάτια μας από τον Κύριο που μας την δίνει, πολύ εύκολα μπορεί ο εχθρός να την μετατρέψει σε κατάρα. Κάπως έτσι ξεκίνησε κι ο μοναχισμός, όταν οι 15 μέρες σε τέτοιο περιβάλλον, πνευ-

ματικό και φυσικό, έγιναν 30, 100 και χρόνια στην συνέχεια». Τρόμαξα. Το είδα τόσο αληθινό! Γιατί αυτή ήταν και η δική μου επιθυμία και αν ήταν στο χέρι μου θα την πραγματοποιούσα. Έβλεπα με πολλή δυσανεξία τις μέρες να τελειώνουν. Θυμήθηκα τότε το περιστατικό με τον απόστολο Πέτρο στο όρος της Μεταμορφώσεως που είπε στον Κύριο: «Καλόν είναι να είμεθα εδώ».

Οι μέρες βέβαια τελείωσαν. Την επομένη το πρωί θα ερχόταν και πάλι το λεωφορείο να μας πάρει. Όμως, σιγά-σιγά στην αρχή, δυνατά κατόπιν, άρχισε και πάλι ο αέρας να φυσάει. Αδιαφορήσαμε βέβαια διότι φεύγαμε.

Όταν ήλθε το λεωφορείο, την ώρα που φορτώναμε τα πράγματα και μπαίναμε μέσα βιαστικοί για να γλιτώσουμε τον αέρα και το κρύο που μας μαστίγωνε, ο αδελφός που το συνόδευε μας ρώτησε, «πως περάσατε; Φαντάζομαι. Με τέτοιο αέρα...».

Στην αρχή δεν κατάλαβα. Όταν του είπα «τι λες καλέ μου, ο καιρός ήταν θαυμάσιος και οι μέρες πολύ ευλογημένες». Με κοίταξε παραξενημένος, και μετά γέλασε λέγοντας... «με πειράζεις, ε;». Όταν επέμενα στα σοβαρά σ' αυτό που είπα, απάντησε έντονα και κάπως ίσως πειραγμένος: «μα, τι μου λες τώρα, εδώ και δεκαπέντε μέρες σε όλη την Αττική μας έχει ζαλίζει, μας έχει τρελάνει ο αέρας, ξεριζώσε δέντρα, έβρεξε και δεν λέει να αταματήσει κι εδώ είχε καλοκαιρία;».

Ο τρόπος που αντέδρασε δημιούργησε και σ' εμένα αντίδραση. Είναι δυνατόν να μιλάει σοβαρά; Σηκώνομαι λοιπόν και πάω μπροστά στον οδηγό, που ήταν άσχετος μ' εμάς ο άνθρωπος και δεν άκουσε την κουβέντα μας και ούτε γνώριζε τον λόγο του ενδιαφέροντός μου. Όταν κι αυτός επιβεβαίωσε κατηγορηματικά τα λεγόμενά του και για ποιο κοντινές από την Αθήνα περιοχές και μάλιστα και από την άλλη μεριά του Σουνίου, που το γνώριζε λόγω επαγγέλματος, ένιωσα το επιχείρημα της σύμπτωσης να καταρρέει και μαζί του κατέρρευσα κι εγώ.

Θάμβος και ενοχές με κυρίευσαν. Με συγκλόνησε η γνώση και η συναίσθηση του γεγονότος ότι παντού γινόταν χαλασμός και μόνο στο δικό μας το μέρος καλοκαιρία. Ο Θεός στ' αλήθεια είχε απαντήσει σ' εκείνο το αίτημα με τέτοιο θαυμαστό τρόπο. Με πήραν τα δάκρυα και πήγα σε μια γωνιά να μη με βλέπουν και ζήτησα έλεος και συγνώμη από τον Θεό για την ολιγοπιστία μου. Παρά ταύτα όμως δεν άντεξα στον πειρασμό, σαν τον Γεδεών κι εγώ, να ρωτήσω και άλλους αδελφούς στην Αθήνα και να πάρω την ίδια επιβεβαίωση.

Αυτό ήταν ένα μάθημα πολύ σημαντικό για μένα, συγκλονιστικό θα έλεγα, γιατί η διακήρυξη του Λόγου του Θεού «τα πάντα είναι δυνατά εις τον πιστεύοντα» πήρε μέσα μου σάρκα και οστά και αυτό με βοήθησε αποτελεσματικά και καθοριστικά, να τολμώ στην προσευχή και να υπολογίζω πολύ τον παράγοντα Θεό στην ζωή μου. Με άγγιξε τούτο το περιστατικό τόσο δυνατά που είχα την αίσθηση ότι δόθηκε κατά κύριο λόγο για μένα. Έγινε δε πηγή μεγάλης ευλογίας στην ψυχή μου και γύρω μου, γιατί η διακήρυξη του λόγου του Θεού «κατά την πίστη σου γινέσθω», βγαλμένη από το στόμα του Κυρίου, πραγματώνεται πιστά και με ακρί-

βεια, όπως η περιφορά της γης γύρω από τον ήλιο που δεν υπάρχει περίπτωση να μη πραγματοποιηθεί.

Υπήρξε και κάτι άλλο, δεν ξέρω για τους άλλους, εμένα καθώς πιστεύω μου έδωσε πολλά. Συνήθιζε ο αξέχαστος αυτός άνθρωπος, ο Μεταλληγός, όπως όλοι μας άλλωστε, στην προσευχή ευχαριστίας για το φαγητό να ζητάει από τον Θεό να την αγιάσει, να την ξεχωρίσει δηλαδή από τις άλλες τροφές σαν τροφή που προέρχεται από Εκείνον για μας, εννοώντας ότι σαν τέτοια δεν είναι δυνατόν να περιέχει κάτι βλαπτικό για τα σώματά μας: «Να καταστρέψεις κάθε στοιχείο θανάτου από αυτήν», όπως έλεγε. Εννοούσε δηλαδή όλα εκείνα τα βλαπτικά στοιχεία που υπάρχουν στις τροφές από μικροοργανισμούς, από την παρέμβαση του ανθρώπου στη φύση, λιπάσματα, φυτοφάρμακα κλπ, που από μόνα τους είναι θανατηφόρα.

Αυτό σαν ευχή το καταλάβαινα. Αυτός όμως πίστευε ότι αυτό γινόταν πράγματι εκείνη την στιγμή σαν απάντηση Θεού στο αίτημα. Δεν κάλυπτε έτσι μόνο την ανάγκη της ευχαριστίας με την προσευχή του, αλλά διασφάλιζε και την ποιότητα της τροφής κάτι που είναι παράγων υγείας και ζωής τελικά.

Δεν το κατάλαβα έτσι στην αρχή. Όταν μια μέρα καθάριζα με επιμέλεια το τραπέζι που φάγαμε και πλησίασα εκεί που καθόταν, πρόσεξα να με παρατηρεί με επιμονή. «Τι κάνεις τώρα εκεί;» με ρώτησε. «Τι άλλο, καθαρίζω». «Και γιατί το κάνεις αυτό;». «Μα, υπολείμματα φαγητών είναι, αν μείνουν θα αναπυχθούν μικρόβια και...». Δεν με άφησε να συνεχίσω. «Δεν υπάρχουν τέτοια πράγματα εδώ μετά την προσευχή που κάναμε».

Από σεβασμό δεν απάντησα. Γίνονται στ' αλήθεια τέτοια πράγματα ;

Τα λόγια του όμως έκαιγαν σαν πυρωμένο σίδερο στο μυαλό μου. Δεν μπορούσα να τα αντιπαρέλθω. Έπρεπε να πάρω μια θέση, σαφώς αρνητική ή θετική. Προτίμησα την θετική ζητώντας και πάλι συγνώμη από τον Κύριο για την ολιγοπιστία μου.

Αυτό έδωσε άλλο νόημα, ουσία και διάταξη στην προσευχή μου, όταν γεύομαι τα υλικά αγαθά του Κυρίου, με σαφή ευλογημένα αποτελέσματα.

Επιτρέψτε μου να πιστεύω ότι η καλή μου υγεία στα 69 μου χρόνια, παρά τα τόσα πολύ βαριά ατυχήματα και τις ανθυγιεινές συνθήκες εργασίας που είχα, οφείλεται κατά μέγα μέρος στην πραγμάτωση της χάριτος αυτής του Θεού στο σώμα μου

Ανεπανάληπτο και το όμορφο χιούμορ και μεταξύ μας και από μέρος του θείου Μετάλληνού. Κάτι δειγματοληπτικό και απ' αυτό.

Θ αδελφός Καραλής, βοσκός στο επάγγελμα και πολύ γλυκός στην παρέα, εξ αιτίας του επαγγέλματος αυτού είχε συνηθίσει να μη κοιμάται. Τελικά, δεν τον είδα να κοιμάται ποτέ. Όποια ώρα κι αν ξυπνούσα τον έβλεπα ξύπνιο. Μόλις ξεσκεπάζονταν κανένας έτρεχε να τον σκεπάζει. Έτσι περνούσε τις νύχτες. Είχε δε το ιδίωμα να μιλάει... μόνο με εδάφια που έβρισκε και προσάρμοζε στην εκάστοτε περίπτωση με απίστευτη

ικανότητα.

Μια μέρα που είχε πάει βόλτα με μια μικρή παρέα αδελφών στα ερείπια του Ναού του Ποσειδώνα, και βρέθηκε εκεί ένας μικροπωλητής που πουλούσε παστέλια, ο αδελφός θέλησε να κεράσει από ένα τον καθ' ένα της παρέας. Τα πήρε και τα πρόσφερε χωρίς να ρωτήσει την τιμή κι ενώ οι άλλοι άρχισαν να τρώνε πήγε να πληρώσει. Ο πωλητής εκμεταλλευόμενος το γεγονός ότι ήταν αδύνατη η... επιστροφή του εμπορεύματος του, ζήτησε διπλάσια χρήματα από την πραγματική τους αξία. Στενοχωρέθηκε, διαμαρτυρήθηκε, δεν μπορούσε όμως να κάνει αλλιώς και τα πλήρωσε.

Όταν γύρισαν πίσω τον ρώτησα πώς πέρασε. Στενοχωρημένος μου απάντησε:

«η γη την οποίαν Κατασκοπούσαμε ήταν γη κοτατρώγουσα... τα πορτοφύλια των κατοίκων αυτής». (Αριθ. ιγ' 32).

Καθάρισε και τις φωλιές από τις κάμπιες στα δέντρα και ο αξέχαστος θεός έγραψε έναν «ύμνο» γι αυτόν:

Θαλαμοφύλαξ άγρυπνος κι επιμελής
βραβεύεται στο Σούνιο ο Καραλής.

Τας κάμπιες εφόνευσε... (δεν θυμάμαι τα παρακάτω)

Αξέχαστες μέρες, αξέχαστοι άνθρωποι και προ πάντων αξέχαστα μηνύματα. Μηνύματα που σημάδεψαν ευλογημένα την ζωή μου και εύχομαι να σημαδέψουν παρόμοια τη ζωή κάθε αναγνώστη του μικρού αυτού βιβλίου.

Με το Σχολείο του Χειμώνα στον κατασκηνηνωτικό χώρο των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών στο Σούνιο, πραγματοποιήθηκε η πρώτη διαφοροποίηση στον χαρακτήρα και τη χρήση του χώρου. Έπαψε να είναι αποκλειστικά χώρος Κατασκηνώσεων. Έγινε χώρος επικοινωνίας. Ένα πνευματικό συνεδριακό κέντρο. Φυσικά τότε πολλοί δεν το συνειδητοποίησαν. Εξακολουθούσαν να μιλούν για Κατασκηνώσεις παιδικές του Σουνίου, αλλά η πραγματικότητα και η ανάγκη σιγά-σιγά επιβλήθηκαν. Όσο ζούσε ο Μεταλληνός καμιά άλλη χρήση του χώρου δεν γινόταν πλην αυτών που αναφέρθηκαν. Αλλά ο Μεταλληνός δεν έπαυε να τονίζει ότι ο χώρος θα γίνει «Διεθνές Κέντρο Ευαγγελισμού» και οραματιζόταν τη Διεθνή αδελφότητα να έρχεται και να βρίσκει ανάπαυση, αλλά και γνώση των αληθειών του Θεού στο όμορφο Σούνιο.

Ο ΚΕΔΡΟΣ ΕΠΕΣΕ

Ο Κώστας Μεταλληνός ήταν ο μεγάλος Κέδρος, φυτεμένος από τον Θεό, στη σκιά του οποίου πολλοί καταφεύγανε για να απολαύσουν πνευματική θαλπωρή, παρηγοριά, συμβουλή, επικοινωνία. Μια μέρα όμως, ο γιγαντώσωμος αυτός Κέδρος έπεσε. Αυτό έγινε ξαφνικά το πρωί της Τρίτης 22 Ιανουαρίου 1963. Καμιά προειδοποίηση δεν υπήρξε. Κανένα σύμπτωμα στην υγεία του. Το πρωί εκείνο, ως συνήθως, έκανε το μάθημά του στην τραπεζαρία της Κατασκήνωσης. Γύρω του στα τραπέζια, σε ένα ανοιχτό κύκλο κάθονταν πολλοί και τον άκουγαν. Το μάθημα ήταν από την Αποκάλυψη. Μίλαγε για την επουράνια Ιερουσαλήμ, στο 21^ο κεφάλαιο της Αποκάλυψης. Όταν, ξαφνικά, ένιωσε ένα χτύπημα στην καρδιά και χρειάστηκε να διακόψει το μάθημα και να κατέβει κάτω από την τραπεζαρία σε ένα από τα δωμάτια που έμενε με τη σύζυγό του Αλκμήνη. Την ώρα εκείνη έφτασε στο Σούνιο ο Θάνος Καρμπόνης με τον Βασίλη Κατσάρκα. Είχαν έρθει με το ιδιωτικό αυτοκίνητο του Θάνου. Οι αδελφοί, ανυποψίαστοι για το τι συνέβαινε, ζήτησαν από το Θάνο να συνεχιστεί το μάθημα. Και αυτός, ειδικός στην εσχατολογία και στη γραμμή του Μεταλληνού, ανέλαβε να συνεχίσει. Ενώ το μάθημα προχωρούσε, ο Γιώργος Ντεμίρης, ο εκπρόσωπος και υπεύθυνος της εκκλησίας στο χωριό Καμίνια της Πάτρας, που είχε κατέβει από την τραπεζαρία για να πάει στην τουαλέτα, περνώντας μπροστά από το δωμάτιο του Μεταλληνού συνάντησε ανήσυχη την Αλκμήνη που τον παρακάλεσε να ειδοποιήσει ότι ο Μεταλληνός ήταν άσχημα. Ο Ντεμίρης έτρεξε και ειδοποίησε τον Θάνο. Και αυτός διακόπτοντας το μάθημα κατέβηκε στο δωμάτιο του Μεταλληνού. Βρήκε την Αλκμήνη ανήσυχη. Αυτή δείχνοντας τον Μεταλληνό που ήταν ξαπλωμένος και είχε ρόγχο, τον ρωτάει: «Τι είναι τούτο; Να καλέσουμε γιατρό!». Ο Θάνος χωρίς δεύτερη κουβέντα άρπαξε το αυτοκίνητο και έτρεξε στο Λαύριο. Στον πηγαϊμό και στην επιστροφή έτρεχε τόσο, που ο γιατρός του είπε σε μια στιγμή: «Σιγά, θα σκοτωθούμε!».

Στην Κατασκήνωση ο γιατρός απλώς διαπίστωσε το θάνατο. Ο ρόγχος ήταν επιθανάτιος. Ο Μεταλληνός πριν λίγο είχε φύγει. Ο γιγαντώσωμος Κέδρος είχε πέσει. Το κενό που άφηνε πίσω του, μεγάλο. Πολλοί αναρωτιόνταν τι θα γίνει τώρα με το έργο;

Η κηδεία έγινε στην Ελεύθερη Ευαγγελική Εκκλησία της Αθήνας, Αλκιβιάδου 3, μέσα σε γενικό θρήνο και πολυκοσμία. Το κενό που άφηνε πίσω του, θα σκεπαζόταν όπως είπε ο Θάνος, που ήταν ένας από τους πολλούς ομιλητές, αν τα κεδράκια που είχαν φυτρώσει από τις ρίζες του, ένα κύκλο από αυτόν, οι μαθητές του, μεγαλώνοντας έσμιγαν τα κλαριά τους και τις κορυφές τους στο κενό εκείνο. Θα ήταν η μεταξύ τους αγάπη και ομοφωνία. Και αυτό έγινε συν Θεώ, στο μέτρο που τα κεδράκια ήταν από τον κορμό και τη ρίζα του Μεταλληνού. Και συνεχίζει μέχρι σήμερα να είναι έτσι. Ο εσωτερικός δρόμος του συνεδριακού κέντρου που οδηγεί από την είσοδο στην άνω τραπεζαρία, ονομάστηκε στην μνήμη του οδός Κώστα Μεταλληνού.

ΕΝΑΣ ΧΑΡΗΣ ΟΛΟΣ ΧΑΡΗ

Ο Χάρης (Χαράλαμπος) Καρτερούλης από τα Αναβρυτά της Σπάρτης ήταν σύμβουλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και πνευματικός καρπός του Κώστα Μεταλληνού. Διέτρεξε άξια όλα τα σκαλοπάτια της υπαλληλικής ιεραρχίας στο Δημόσιο, στο Γενικό Λογιστήριο του Υπουργείου Οικονομικών, έφτασε στο βαθμό του διευθυντή και από εκεί πέρασε στο Ελεγκτικό Συνέδριο ως Πάρεδρος και τελικά Σύμβουλος. Η στροφή του στον Χριστό έγινε από όταν εισήλθε στη Δημόσια Υπηρεσία. Υποψήφιος για το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους εξετάστηκε για την πρόσληψή του από τον Κώστα Μεταλληνό, ο οποίος ήδη υπηρετούσε στην υπηρεσία αυτή. Εξετάζοντάς τον στην ορθογραφία, ο Μεταλληνός του υπαγόρευσε ένα κείμενο δικό του, ένα απόσπασμα από ένα ποίημά του για τον Σταυρωμένο Χριστό: «... και κάθε δράξα το αίμα που κυλάει / για' να αμαρτωλό μιλεί και αγάπη αχνοβολάει». Ήταν τόση η έκπληξη του νεαρού υποψηφίου που στη συνέχεια, σαν διορίστηκε ακολούθησε τον Μεταλληνό στα πνευματικά του βήματα. Έγινε μέλος της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας της Αθήνας, τότε Λυκούργου 18^α και αργότερα και κήρυκός της. Αντίθετα με τον Μεταλληνό, που ήταν βαθύς, σταθερός και θετικός στο κήρυγμά του, σαν ακίνητος βράχος, τον Κυριάκο-Παύλο Υφαντίδη, που ήταν φλογερός και ορμητικός, ο Χάρης ήταν πράος, γλυκός και απλός, ώστε και οι πιο απλοί τον κατανοούσαν.

Είχε ιδιαίτερη έφεση στη φιλανθρωπία. Δεν έπαυε να βοηθάει αδελφούς με κάθε τρόπο. Μια από τις επιδιώξεις του ήταν να κάνει κάποτε χριστιανικό γηροκομείο. Συνέβηκε, λοιπόν, τον καιρό εκείνο να είναι στις ΗΠΑ στο Λος Άντζελες της Καλιφόρνιας ένα ζευγάρι ελλήνων πιστών στον Χριστό. Ο Γιώργος και η Χρυσάνθη Παπαλουκά. Εκείνος ήταν από τα μέρη του Καρπενησίου, εκείνη της οικογένειας Γκίκα από το Κορωπί. Ανήκαν και οι δύο στην Ελεύθερη Ευαγγελική Εκκλησία και όταν ήσαν στην Ελλάδα εκκλησιάζονταν σε αυτή. Ο Γιώργος Παπαλουκάς είχε ιδιαίτερη κλίση στον ευαγγελισμό. Αγόραζε με δικά του χρήματα Καινές Διαθήκες τις οποίες αυτός προσωπικά διένειμε. Στην Αμερική, στο Λος Άντζελες, ο Θάνος τον είχε δει να στέκει συχνά σε ένα πολυσύχναστο δρόμο με μια αφίσα στο στήθος του που έλεγε: «Ο Χριστός σε σώζει» και μοίραζε

στους διερχόμενους Καινές Διαθήκες, δωρεάν. Εκείνη, η Χρυσάνθη ήταν ένα λουλούδι του Χριστού. Βαθύτατα πιστή, γλυκομίλητη, γεμάτη με αρετές του Χριστού. Στη διάρκεια του Ελληνοϊταλικού πολέμου, όταν οι τραυματίες κατέκλυζαν τα νοσοκομεία, ο Γιώργος Παπαλουκάς, πήγαινε με το Θάνο Καρμπόνη σε αυτά και ο μεν Θάνος, νεότερος τότε, κήρυττε στους θαλάμους των τραυματιών τον Χριστό, ο δε Γιώργος Παπαλουκάς, μοίραζε σε αυτούς Καινές Διαθήκες. Η Χρυσάνθη είχε κτήμα στο Κορωπί, με ελιές, περίπου 14 στρέμματα. Ο Θάνος και η Ελένη Ρημάκη, η Ράξα, αφού είχαν οργανώσει τις Παιδικές Κατασκηνώσεις και είχε ήδη αγοραστεί το Σούνιο, σκέφτηκαν να φτιάξουν και χριστιανικό γηροκομείο. Έγραψαν λοιπόν γράμμα στο ζεύγος Παπαλουκά αν θα ήθελαν να χαρίσουν γι' αυτό το σκοπό το κτήμα στο Κορωπί. Το γράμμα τους, που παραδόθηκε από τον αμερικανό διανομέα, βρήκε το ζευγάρι Παπαλουκά να προσεύχεται και να ζητούν από το Θεό να τους δείξει τι να κάνουν με το χωράφι τους στο Κορωπί. Τη σύμπτωση την πήραν από τα χέρια του Θεού ως απάντηση στο αίτημά τους και δέχτηκαν να το δωρίσουν. Εξουσιοδότησαν τον ανεψιό τους Θανάση Γκίκα και υπέγραψε το δωρητήριο προς το Σύνδεσμο των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών. Τότε και ο Χάρης Καρτερούλης που είχε τον ίδιο πόθο, προσφέρθηκε να επενδύσει χρηματικό ποσό που είχε συγκεντρώσει για τον ίδιο σκοπό. Έκαμαν γεώτρηση στο κτήμα που είχε δωρηθεί για να βρουν νερό. Την γεώτρηση επέβλεπε ο Κώστας Γκαραγκούνης, πιστός στο Χριστό, γεωλόγος, καθηγητής του Πολυτεχνείου. Η γεώτρηση έφτασε στα διακόσια μέτρα. Βρέθηκε νερό, όχι όμως σε ικανοποιητική ποσότητα. Κάτω από τα δέκα μέτρα βρήκαν συνεχές κοίτασμα μαρμάρου το οποίο ο Κώστας Γκαραγκούνης χαρακτήρισε «ροζέ, άριστης ποιότητας!» Το τραγικό στην υπόθεση είναι ότι κάποιοι κάτοικοι του Κορωπιού φανατικοί, που άκουσαν ότι οι ευαγγελικοί χριστιανοί –ήξεραν την οικογένεια Γκίκα, την οποία και φθονούσαν– κάτι ετοιμάζουν, έσπευσαν τη νύχτα και έριξαν πέτρες στη γεώτρηση και την έφραξαν. Το νερό της ΟΥΛΕΝ δεν είχε επεκταθεί ακόμα εκεί. Στην αμηχανία που βρέθηκαν για το τι να κάνουν, "ο Καρτερούλης επιδίωξε να κτίσει το Γηροκομείο σε δικό του κτήμα στην Εκάλη. Αλλά και εκεί ματαιώθηκε, γιατί η περιοχή ήταν δασική. Στο μεταξύ πληροφορηθήκαμε πως ο Μιλτιάδης Αγγελάτος και η σύζυγός του Πολυξένη, μέλη και αυτοί της Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας Αλκιβιάδου, θεμελίωσαν το χριστιανικό οίκο ηλικιωμένων, «ΛΩΙΔΑ», με βοήθεια που εστάλη από αδελφικούς κύκλους των ΗΠΑ. Τότε, σαν αυτό έγινε γνωστό, οι Καρτερούλης, Καρμπόνης, Ρημάκη παραιτήθηκαν από κάθε σχετική προσπάθεια. Έκριναν, και σωστά, ότι η ανάγκη αυτή της Ευαγγελικής Κοινότητας είχε εκπληρωθεί. Ο Χάρης Καρτερούλης, όμως, όντας πρόεδρος μετά τον Κώστα Μεταλληνό, της Κοινωνίας των Ε. Ε. Εκκλησιών, διατήρησε τη φιλανθρωπική του διάθεση. Δώρισε το

κτήμα του, της Εκάλης, στο Σύνδεσμο των Ε. Ε. Εκκλησιών και με τη διαθήκη του κληροδότησε το διαμέρισμά του στην οδό βασιλίσσης Σοφίας, με όλη την επίπλωση στον ίδιο Σύνδεσμο για να χρησιμοποιείται για τη φιλοξενία των ξένων αδελφών. Παράλληλα, το χρηματικό κεφάλαιο που είχε προορίσει για το γηροκομείο το διατήρησε για κάποιον άλλο παρεμφερή σκοπό. Δεν πέρασε όμως πολύς καιρός και ο Χάρης Καρτερούλης, ο χαριτωμένος αυτός άνθρωπος του Θεού, παρουσίασε σημάδια σοβαρής αρρώστιας, που αργά αλλά σταθερά, τον οδήγησε στο θάνατο. Η σύζυγός του όμως, η Δώρα κράτησε στην ψυχή της τους φιλανθρωπικούς σκοπούς του άνδρα της και ζήτησε τρόπους να τους πραγματοποιήσει.

ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Στο χώρο του Σουνίου τα πράγματα πήγαιναν καλά. Το χειμερινό Συνέδριο των εκπροσώπων των εκκλησιών που έκανε ο Κώστας Μεταλληνός είχε φυσικά σταματήσει, μετά την αναχώρηση του Μεταλληνού, ώστε να είναι με τον Χριστό, που συνέβη στις αρχές του 1963. Γίνονταν όμως με πολλή επιτυχία τα θερινά προγράμματα, κυρίως οι παιδικές εξοχές. Δεκάδες αξιόλογων προσώπων είχαν προσφέρει εθελοντικά τους εαυτούς τους στην υπηρεσία του έργου του Θεού και παρήλθαν, για τους οποίους κάποτε θα μιλήσει ο ουρανός. Όμως, μένουν αξέχαστοι στη μνήμη μας ο Ιορδάνης Στανίδης, ο άοκνος προμηθευτής τροφίμων και άλλων εφοδίων. Η κεντρική αγορά της Αθήνας τον έβλεπε να καταφθάνει από τα πέντε μεσάνυχτα για τον αδιάλειπτο εφοδιασμό της Κατασκήνωσης. Η λαμπρή κυρία Αικατερίνη Λαλιώτη, η σύζυγος του Θεμιστοκλή Λαλιώτη, που προαναφέρθηκε, το γένος Σιμωνέτου, στο παιδαγωγικό. Ο αδελφός της ήταν καθηγητής στο Πανεπιστήμιο. Η Γιώτα Παπαδαντωνάκη και η Ελένη Καλαντζή στα μαγειρεία. Ο σύζυγός της ο Γιώργος Καλαντζής, αστυνομικός διευθυντής, φανατικός φίλος της Κατασκήνωσης, την υπηρέτησε ποικιλοτρόπως. Ο Χαρίλαος Γεωργιάδης, αυτός σαν αποθηκάριος και η σύζυγός του Ειρήνη στην κουζίνα, άφησαν αλησμόνητες μνήμες στη ζωή της Κατασκήνωσης. Ποιος δεν θυμάται τον Χαρίλαο κωμικό-ηθοποιό στις ψυχαγωγίες των παιδιών. Μαζί με τον Χρήστο Καρμπόνη, αδελφό του Θάνου, εκτελούσαν κάθε τόσο τα βράδια, στο χώρο της ψυχαγωγίας, μονόπρακτες κωμωδίες που έκαναν ολόκληρη την Κατασκήνωση να σπαράζει στα γέλια. Η κωμωδία «οι γριές», ήταν το σουξέ τους. Στην αποθήκη δούλεψε για αρκετά χρόνια και η Τασία Τσουκαλά, σύζυγος του Φραγκίσκου, του πρεσβύτερου της Εκκλησίας Αλκιβιάδου, άλλοτε και κατασκηνώτρια.

Ο Ιορδάνης (Βαρδάνης) Χάλκος, που ξεκίνησε από τη Νάξο για να συνδέσει τον εαυτό του με την εξοχή του Σουνίου, έγινε ο φύλακας του χώρου, ο άγρυπνος φρουρός του. Έχτισε ξερολιθιές διαμορφώνοντας το χώρο, καλλιέργησε, φύτεψε ελιές, συκιές, λαχανόκηπους και γέμισε τις ξερολιθιές με το λόγο του προφήτη Σαμουήλ : «Έβεν- Έζεβ», ο Κύριος μέχρι τούδε μας βοήθησε, κυρίως όσο διαρκούσε η άδικη διεκδίκηση ενός κομματιού του κατασκηνηνωτικού χώρου από ένα κακό γείτονα.

Ο Μήτσος Τσαγκάρης, άνθρωπος για κάθε δουλειά, προικισμένος με πρακτικό πνεύμα για χρόνια ήταν ο τεχνικός επιμελητής του κατασκηνηνωτικού χώρου. Ο Ιάκωβος Κοντόπουλος από τους παλιότερους κατασκηνηνωτές εργάστηκε σκληρά σε πάρα πολλά έργα τεχνικής φύσης και η συμβολή του όλα αυτά τα χρόνια υπήρξε σημαντική και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Ο Βασίλης Χαντζιάρας ακόμα, ειδικός στις σιδηρές κατασκευές και η σύζυγός του η Θωμαΐδα στην κουζίνα, δουλεύουν από το 1981 με όλη τους την ψυχή για τον Κύριο. Ο Στέφανος Κοντόπουλος δούλεψε ως συντηρητής του χώρου περίπου για ένα χρόνο, αλλά και εξακολουθεί μέχρι σήμερα τα καλοκαίρια να προσφέρει εθελοντικά τις υπηρεσίες του στα τεχνικά προβλήματα του χώρου. Η Μαρία Γκίτζια δούλεψε πάρα πολλά χρόνια και εργάζεται μέχρι σήμερα στην κουζίνα, τόσο στα προγράμματα των παιδιών όσο και των μεγάλων καθώς και στα προγράμματα των ξένων φιλοξενουμένων μέχρι σήμερα.. Η Ελένη Κατέβα, εντελώς αφιλοκερδώς, όπως όλοι, και με αγάπη για τον Κύριο δουλεύει πολλά χρόνια και ως σήμερα στην κουζίνα. Στη λάντζα βαριών σκευών της κουζίνας, όπως λαμαρίνες, χύτρες, καζάνια, όπως και στην καθαριότητα των αποχωρητηρίων, δούλεψαν για πολλά χρόνια με πολλή αγάπη για τα παιδιά και δοξολογία στον Κύριο, δύο αδελφές από την Πάτρα, η Ιοκάστη Πρέγκλερ και η Κατίνα Κολυροπούλου, ώσπου την Ιοκάστη την κάλεσε ο Κύριος και την Κατίνα την πήραν τα χρόνια.

Θαυμαστή εξυπηρέτηση στο εξοχικό μας Κέντρο του Σουνίου που διαρκεί μέχρι σήμερα πρόσφερε ο Νίκος Σαράντης. Παλιός κατασκηνηνωτής ο ίδιος, που στην πολιτική του καριέρα έγινε Γενικός Γραμματέας του ΥΠΕΧΩΔΕ και αργότερα Περιφερειάρχης Αιγαίου, διέταξε υπό την ιδιότητά του ως Γεν. Γραμματέα του ΥΠΕΧΩΔΕ και ασφαλιόστρωσαν όλο τον αδιάβατο ως τότε δρόμο που οδηγεί από τη λεωφόρο στο Πνευματικό μας Κέντρο.

Ως τόποι κολύμβησης είχαν εκλεγεί τρεις. Η ακτή πίσω από το φούρνο Βαμβακούση, το Λιμανάκι πίσω από τη βίλα Λέγκερη και η εξέδρα (προβλήτα) μπροστά από τη βίλα Λέγκερη. Η ακτή πίσω από το φούρνο, πρόσφερε μια θαυμάσια ανοιχτή αμμουδιά, με αβαθή νερά και ήταν κατάλληλη για τα μικρά παιδιά. Όταν φύσαγε βοριάς δεν σηκωνόταν κύμα και όταν φύσαγε νοτιάς προστατευόταν από το λόφο που υψώνεται δεξιά της και κόβει όλη την ορμή των νοτίων ανέμων και των μεγάλων κυμάτων που ανακάτευαν στη θάλασσα καταπάτημα, πηλό και λογής-λογής σκουπίδια. Η μετάβαση εκεί, που απέχει από τον κατασκηνηνωτικό μας χώρο όχι και λίγο, γινόταν με τα πόδια. Τα παιδιά έμπαιναν στη σειρά με τα μαγιό τους και όλο τον οπλισμό για κολύμβηση, και

βάδιζαν άκρη, άκρη στην άσφαλτο εφ' ενός ζυγού, για το φόβο δυστυχημάτων από διερχόμενα τροχαία. Μπροστά, πλάι τους και πίσω βάδιζαν στελέχη που αποτελούσαν τη φρουρά και τα οδηγούσαν. Ευτυχώς ότι όλες τις δεκαετίες από τη λειτουργία της Κατασκήνωσης στο Σούνιο και έως σήμερα δεν σημειώθηκε κανένα δυσάρεστο. Στη θάλασσα, έμπαιναν πρώτα τα στελέχη και δημιουργούσαν μια ανοιχτή αλυσίδα προστασίας μέσα στην οποία κολυμπούσαν τα παιδιά κάτω από την άγρυπνη παρακολούθησή τους. Ήσαν έτοιμοι να επέμβουν σε κάθε ενδεχόμενο και τα εμπόδιζαν να προχωρήσουν στα βαθιά.

Σήμερα, η μεταφορά σ' αυτή την ακτή γίνεται με το ιδιόκτητο πούλμαν του Πνευματικού Κέντρου που ο Κύριος κοντά στις τόσες ευλογίες Του προμήθευσε σ' αυτό.

Στο Λιμανάκι, πίσω από τη βίλα Λέγκερη, ένας κλειστός σχετικά κόλπος, με αμμουδιά και καθαρά νερά, πήγαιναν, και μέχρι σήμερα πηγαίνουν, όσοι προτιμούσαν την αμμουδιά ή δεν ήξεραν κολύμπι. Βρίσκεται κοντύτερα στο Πνευματικό Κέντρο από την προηγούμενη ακτή και η πρόσβαση εκεί γίνεται μέσα από μονοπάτι που ξεκινάει από την άσφαλτο, σε μικρή απόσταση από το δρόμο του Πνευματικού Κέντρου και καταλήγει στη θάλασσα. Το Λιμανάκι βλέπει στα νότια. Είναι όμως μια μαγευτική τοποθεσία, με πολύ πράσινο και βραχώδεις όχθες στους δύο βραχιονές του που τις κατέχουν εξοχικές ιδιοκτησίες και αράζουν σ' αυτό και τα πλεύόμενά τους. Τα νερά του είναι συνήθως ήσυχα, καθαρά και η θάλασσά του βαθαίνει διαδοχικά. Πολλοί από το προσωπικό του Πνευματικού Κέντρου και των Παιδικών Εξοχών, όπως και ένοικοι του Πνευματικού Κέντρου το προτιμούν για τα θαλάσσια λουτρά τους.

Τέλος, η εξέδρα Λέγκερη, πάνω στη βραχώδη ακτή, όπου η βίλα είναι κτισμένη, σε φέρνει κατευθείαν στα βαθιά. Το νερό της είναι κατακάθαρο, ιδιαίτερα όταν φυσά βοριάς, ενώ μεγάλα κύματα ξεσπούν πάνω στους βράχους και τη λούζουν όταν είναι νότος ή από τα ανοιχτά περνάει κανένα μεγάλο πλοίο. Όμως, είναι η προτίμηση όσων ξέρουν κολύμβηση και ιδεώδης τόπος για βουτιές. Στην εξέδρα συγκεντρώνονται τα μεγάλα παιδιά της Κατασκήνωσης, τα στελέχη, οι ένοικοι του Ξενώνα (του Πνευματικού Κέντρου «Χάρις») και τα ξένα γκρουπ των επισκεπτών και οι βουτιές στην καταγάλανη θάλασσα διαδέχονται η μία την άλλη. Σ' αυτή τη θάλασσα, ο ατρόμητος εκείνος νέος της Κατασκήνωσης, ο Λάκης Καλαντζής, γιος του Λοτυνομικού Δ/ντή Γιώργη Καλαντζή και της Ελένης, που και οι δύο υπηρέτησαν με τόση αγάπη και αφοσίωση τον Κύριο στην Κατασκήνωση, πελώριος στο ανάστημα, όμοιος Ταρζάν, έκανε θεαματικές βουτιές από ψηλό βράχο, που έκοβε την ανάσα όλων. Όλοι, φοβούνταν πως θα συντριβόταν στους βράχους, αλλά αυτός γλιστρούσε σαν δελφίνι και εμφανιζόταν στην επιφάνεια έπειτα από μακριά υποβρύχια κατάδυση. Τελικά, κατέληξε να γίνει καπετάνιος και μάλιστα

Σίνιор καπετάνιος σε ποντοπόρα πλοία. Χτυπήθηκε όμως ενώ έπλεε κάπου στην Άπω Ανατολή από άγνωστη αρρώστια και πέθανε αυτός ο γίγας σε κλινική της Αθήνας με θάνατο όμως θριαμβευτικό, διακηρύσσοντας ότι πήγαινε στον Κύριο.

Στο ακρωτήριο του Σουνίου, εκτείνεται από το εσωτερικό ως τον ναό του Ποσειδώνα, μία σειρά λόφων που αποτελούν και τη ραχοκοκαλιά του. Στα ενδότερα, ο ψηλότερος, όπου και οι κεραίες, είναι κάπου 300 μ. από την επιφάνεια της θάλασσας, και τον λένε Βασιλοπούλα. Ακολουθούν και άλλοι τρεις στη σειρά, βαθμιαία χαμηλότεροι ως το ακρωτήριο, λες και είναι οι θεράπαινές της.

Από την κορυφή της Βασιλοπούλας η θέα τού ακρωτηρίου που 'ναι και η άκρη της Αττικής, είναι πανοραμική. Όποιος φτάνει εκεί αισθάνεται ότι βρίσκεται στη γέφυρα ενός γιγάντιου πλοίου και βλέπει την πλώρη του, το ναό του Ποσειδώνα. Δεξιά, απλώνει η θάλασσα του Σαρωνικού, αριστερά η θάλασσα της Μακρονήσου, μπροστά το Αιγαίο πέλαγος με τις Κυκλάδες στο βάθος. Στην κορυφή της Βασιλοπούλας κάποτε, ανέβηκε ένας νέος από την Κατασκήνωση του Σουνίου, ο Γιάννης Παπακωνσταντίνου, γιος του Ζήση, που ήταν πρεσβύτερος της Ευαγγελικής Εκκλησίας της Αθήνας και της Θάλειας, ανθρώπων αφιερωμένων στην υπηρεσία του Χριστού. Δόξασε τον Χριστό καθώς έμεινε έκθαμβος στο πανόραμα που άπλωνε μπροστά του. Αυτή την εμπειρία του θέλησε να μοιραστεί και με άλλους στην Κατασκήνωση. Από τότε άρχισαν να γίνονται κατά καιρούς, πρωινές πορείες από την Κατασκήνωση ως την κορυφή της Βασιλοπούλας για να χαρούν τα παιδιά την ανατολή του ήλιου από εκεί.

Το ξεκίνημα γίνεται από την πύλη στις 5.00 π.μ. με το σκοτάδι και με φακούς. Μετά από 1½ ώρα ωραίας πορείας κατακτούσαν την κορυφή και απολάμβαναν την ανατολή. Ο Γιάννης διάβαζε ένα επίκαιρο εδάφιο από τη Γραφή και αντάλλαζε λίγες σκέψεις μαζί με τους άλλους για τη μεγάλη πρόσκληση του Θεού στη δόξα του Χριστού. Η επιστροφή γινόταν από άλλο μονοπάτι. Για να προλάβουν το πρόγευμα κατεβαίνοντας περνούσαν ανάμεσα από βράχους και θάμνους με απολαύσεις θέας και αρωμάτων από θυμάρι.

Η εμπειρία της κορφής του βουνού ήταν θαυμαστή αλλά και ισχυρή, επειδή προηγείτο το πολύ πρωινό ξύπνημα, ο αγώνας της πορείας προς τα πάνω και η προσμονή της ανατολής. Όλα δώρα του Θεού μιλούσαν ενδόμυχα στην καρδιά των παιδιών για τη μεγάλη πορεία της ζωής με την πίστη στον Κύριο και την προσμονή της ανατολής της μεγάλης Μέρας του Ερχομού Του.

Στο έργο της Κατασκήνωσης, δούλεψαν δεκάδες, πιστοί με αγάπη

και αφοσίωση των οποίων το έργο και τα ονόματα θα ακουστούν την ημέρα εκείνη στο Βήμα του Κυρίου.

Στα προγράμματα, είχε επίσης προστεθεί από το 1963 και το πνευματικό Συνέδριο Νεολαίας. Πλήθος νέων, περίπου τετρακόσιοι από τις Ελεύθερες Ευαγγελικές Εκκλησίες, κατέκλυζαν για ένα δεκαήμερο το Σούνιο. Γίνονταν καθημερινές ομιλίες, ψέλνονταν ύμνοι με τη συνοδεία οργάνων και με τον ενθουσιασμό που διακρίνει τη Νεολαία. Ο χώρος, όμως; Το πρόβλημα της φιλοξενίας τόσων νέων ήταν οξύ. Πλέον τούτου, οι μεγάλοι σε ηλικία δεν εύρισκαν ποτέ καιρό να φιλοξενηθούν παρόλο που το επιθυμούσαν πολύ και επίμονα το ζητούσαν. Το καλοκαίρι από τα μισά του Ιουνίου ως τα τέλη Αυγούστου το Σούνιο ήταν πιασμένο από τα παιδικά προγράμματα και τους νέους. Έμενε ο Σεπτέμβρης, τότε που οι διακοπές σχεδόν είχαν τελειώσει και μαζί τους και οι άδειες και η φιλοξενία, στους ομαδικούς θαλάμους των παιδιών, ηλικιωμένων ανθρώπων, ήταν δύσκολη. Θα έπρεπε κάτι να γίνει. Αλλά, τι; Ο Θάνος Καρμπόνης το δούλεψε αυτό στο μυαλό του και προσευχόταν. Μάλιστα, είχε φάξει επιμελώς τους χώρους του κτήματος του Σουνίου που προσφέρονταν για το σκοπό αυτό και είχε επισημάνει ένα πλάι στο γήπεδο του ποδοσφαίρου, στο μεσημβρινό άκρο του κτήματος. Είχε πεύκα και χώρο γυμνό που μπορούσε να περιλάβει ένα κτίριο χωρίς να θυσιάσει κανείς δέντρα. Ταυτόχρονα διέθετε ωραία θέα προς τη θάλασσα. Δεν είχε ανακοινώσει σε κανέναν το σχέδιό του, αλλά ένιωθε την ανάγκη να κατεβαίνει εκεί συχνά, να τον βλέπει κάνοντας τα σχέδιά του και να προσεύχεται, ο Θεός να υλοποιήσει αυτό που οραματιζόταν. Το ένιωθε επιτακτικό και αναγκαίο να κτισθεί κάτι, ώστε να δοθεί παράλληλα η ευκαιρία και στους μεγάλους να απολαμβάνουν την ομορφιά και τις ευλογίες της αδελφικής επικοινωνίας στους θερινούς μήνες στο Σούνιο. Στο μεταξύ, μεταβολές έγιναν στη διοίκηση των Παιδικών Κατασκηνώσεων. Η Ράξα (Ελένη Ρημάκη) ήταν πάντα η ψυχή των Κατασκηνώσεων και παρόλη την ηλικία της, προχωρημένη πλέον, ένιωθε η ίδια αρκετή δύναμη να εκτελέσει την αποστολή της. Όμως, η Κατασκήνωση, δεν ήταν πλέον η παλιά. Οι ανάγκες είχαν αυξηθεί καθώς και οι υποχρεώσεις, πνευματικές, διαχειριστικές και άλλες. Οι κατασκηνηνωτές δεν ήταν πλέον αυτοί της γερμανικής κατοχής και του εμφυλίου, των δύσκολων χρόνων, των κοινωνικών αναγκών και της πείνας. Η Κατασκήνωση χρειαζόταν περισσότερο αυστηρή διοίκηση για να αντιμετωπίσει το απείθαρχο πνεύμα της νέας γενιάς. Παράλληλα, υπήρχαν πρόσωπα, είτε παλαιοί κατασκηνηνωτές είτε άλλοι που προστέθηκαν στην πορεία της που διέθεταν διοικητικά προσόντα και φιλοδοξούσαν να υπηρετήσουν σ' αυτό τον τομέα.

Ο Θάνος Καρμπόνης, αντιμετωπίζοντας το πρόβλημα πρότεινε να

υπάρξει μια συναρχηγία στην Κατασκήνωση. Η Ράξα να έχει την παιδαγωγική εποπτεία και υπευθυνότητα. Να διατηρήσει την άμεση επικοινωνία με τα παιδιά σαν μάνα της Κατασκήνωσης. Ο Μίμης Βόσσο, άνθρωπος προικισμένος με διοικητικά προσόντα και διαχειριστικές ικανότητες, εργάτης του ευαγγελίου, να αναλάβει τη διαχείριση της Κατασκήνωσης και ο Γιώργος Μπούσιος, παλιός κατασκηνηνωτής που είχε κάνει βιβλικές σπουδές στη Γερμανία στη Σχολή του Wiedenest και ήταν προικισμένος με θαυμάσια φωνή, ώστε να ενθουσιάζει ψάλλοντας όλους, να αναλάβει το πνευματικό και ψυχαγωγικό μέρος. Η λύση θα ήταν υπέροχη. Από διάφορες όμως αιτίες δεν έγινε εφικτή. Η Εκτελεστική Διακονία της Κοινωνίας, που είχε την υπέρτατη εποπτεία του έργου, αποφάσισε να διατηρήσει την ισόβια τιμητική αρχηγία της Ράξας, να τοποθετήσει όμως ως ενεργό αρχηγό τον Μίμη Βόσσο.

Ο Μίμης εργάστηκε με ζήλο και αφοσίωση. Στις μέρες του οικοδομήθηκε από το μηχανικό, Γιάννη Μαγκριώτη, γιο του Δημήτρη Μαγκριώτη, πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που ήταν μέλος της Εκκλησίας και καρπός του Κώστα Μεταλληνού, το αναρρωτήριο της Κατασκήνωσης με χρήματα που έστειλαν με τις αποταμιεύσεις τους τα παιδιά της Γερμανίας καθώς και τον υδατόπυργο, όταν βρέθηκε το νερό. Η θητεία του όμως, υπήρξε σχετικά σύντομη. Ανέλαβε το έργο της Ιεραποστολής μεταξύ των ελλήνων της Γερμανίας και εντάχθηκε στην SUED OST EUROPA MISSION, που είχε την έδρα της στο Geisweid της Γερμανίας. Μετακόμισε εκεί και εργάστηκε με πλήρη απασχόληση. Το έργο του στέφθηκε με επιτυχία. Χρησιμοποιώντας τον τηλεφωνικό κατάλογο ήρθε σε επαφή με τους Έλληνες της Γερμανίας, τους ευαγγελίστηκε, οργάνωντας κυριολεκτικά κάθε μήνα ολόκληρη τη Γερμανία για να τους βρει και φύτεψε εκκλησίες σε διάφορες πόλεις, τις οποίες επισκεπτόταν και τις τροφοδοτούσε ανελλιπώς. Ενεργά υπεύθυνος στην Κατασκήνωση ανέλαβε ο Γιώργος Μπούσιος, ενώ συνυπηρετούσε ως τιμητική αρχηγός και η Ράξα η οποία ήταν πάντοτε αγαπητή στα παιδιά. Ο Γιώργος Μπούσιος δούλεψε με ζήλο και αφοσίωση. Στις μέρες του η Κατασκήνωση ευδοκίμησε. Αυτός και η σύζυγός του Σοφία αναλώθηκαν, κυριολεκτικά, στο έργο αυτό. Ο Γιώργος και λόγω των σπουδών του στην Γερμανία και των επαφών που είχε, μπόρεσε να ωφελήσει την Κατασκήνωση ποικιλοτρόπως με ευκαιρίες που του χάρισε ο Θεός και να την εφοδιάσει με συσκευές και όργανα απαραίτητα για τη λειτουργία της που έφερε από τη Γερμανία.

Ο ΞΕΝΩΝΑΣ «ΧΑΡΙΣ»

Στο μεταξύ, ο Θάνος Καρμπόνης, καλλιεργώντας το όραμά του για την επέκταση των ευλογιών της όμορφης αυτής εξοχής και στους μεγάλους, κάλεσε τη Δώρα Καρτερούλη και της υπέδειξε τον χώρο όπου θα μπορούσε να κτισθεί ένας ξενώνας για την ταυτόχρονη εξυπηρέτηση στους θερινούς μήνες και των μεγάλων και όχι μόνον της ευαγγελικής κοινότητας της Ελλάδας, αλλά και του εξωτερικού. Η Δώρα, που διατηρούσε στην καρδιά της τους πόθους του άνδρα της Χάρη, σαν είδε το χώρο και άκουσε για το σκοπό, ενθουσιάστηκε. Προσφέρθηκε πρόθυμα να θυσιάσει το κεφάλαιο που ο Χάρης είχε συγκεντρώσει για το Γηροκομείο στη δημιουργία Ξενώνα στο Σούνιο. Τα σχέδια ετοιμάστηκαν από πιστούς μηχανικούς. Από την αρχαιολογική υπηρεσία εξασφαλίστηκε η άδεια και το έργο άρχισε ταχύτατα. Τα χρήματα όμως τελείωσαν, ενώ το έργο ήταν στη μέση. Προς στιγμή ο Θάνος Καρμπόνης σκέφτηκε να το σταματήσει στον πρώτο όροφο. Η Καίτη επέμενε να προχωρήσουν. Ο Θάνος ζήτησε από τον εργολάβο να του προϋπολογίσει το υπόλοιπο του κτιρίου και αυτός, κάνοντας λάθος στους λογαριασμούς του έδωσε ένα νούμερο που έκανε το Θάνο να ανακράξει: «Αν είναι τόσα, προχωράμε!». Και προχώρησαν. Στο μεταξύ, ήλθαν και χρήματα από το εξωτερικό, από φίλους και αδερφούς, στους οποίους με γράμματα και επισκέψεις είχαν γνωρίσει το έργο και τους σκοπούς που θα υπηρετούσε. Έτσι, το έργο με τη χάρη του Κυρίου τελείωσε.

Το λυπηρό είναι ότι υπήρξαν άνθρωποι απαισιόδοξοι και επικριτές, που διαμαρτύρονταν αδικώς ότι κατασκευάζονται ανάκτορα στο Σούνιο. Ας σημειωθεί, ότι αυτοί ποτέ δεν πρόσφεραν τίποτε και ήταν οι πρώτοι που ήλθαν και έκαναν διακοπές εκεί. Σαν ο ξενώνας ολοκληρώθηκε, με την επίπλωσή του και όλα τα χρειώδη, έγινε περιζήτητη θερινή διαμονή και για ξένους. Η θέση του είναι έξοχη. Είναι μέσα στα πεύκα. Φυσικά χωρισμένο από την παιδική Κατασκήνωση έχει θέα στο Αιγαίο. Από την ταράτσα του η θέα είναι θεσπέσια, ονειρώδης. Ο οραματισμός του Κώστα Μεταλληνού να γίνει ο χώρος των θερινών προγραμμάτων της Κοινωνίας στο Σούνιο, Διεθνές Πνευματικό Συνεδριακό Κέντρο έγινε

πραγματικότητα. Στους πολύ θερμούς μήνες έρχονται κυρίως μέλη της Ελληνικής Ευαγγελικής κοινότητας. Στους δροσερούς μήνες καταφθάνουν γκρουπ ξένων, πάντοτε όμως πιστοί στον Χριστό και διατεθειμένοι να συμμορφωθούν με τους κανόνες του χώρου που αποβλέπουν στην ευπρεπή χριστιανική εμφάνιση του χώρου, και αυτών που διαμένουν σε αυτόν.

Ο Γιώργος Μπούσιος, έγινε ιδιαίτερα θιασώτης αυτού του έργου. Οι σπουδές του και οι γνωριμίες του στη Γερμανία τον βοήθησαν να κάνει γνωστό τον ξενώνα σε πολλές εκκλησίες και κινήσεις. Η σύζυγος του Σοφία Μπουσίου δούλεψε μαζί του σκληρά και για πολλά χρόνια στην εξυπηρέτηση των γκρουπ από αδελφικές εκκλησίες του εξωτερικού. Έτσι πολλά γκρουπ ξένων καταφθάνουν στον Ξενώνα Χάρις. Η Σοφία Μπουσίου θυμάται την φιλοξενία του πρώτου γκρουπ στον ξενώνα. «Ήταν το 1978 και ήρθε με φροντίδα και πρωτοβουλία του Βέρνερ και της Ρίας Γιακόμπι από την εκκλησία του Eibelshausen της Γερμανίας. Όταν γύρισαν στην πατρίδα τους, με προτροπή του Βέρνερ Γιακόμπι, μάζεψαν χρήματα και το 1979 έστειλαν σκεύη για την κουζίνα. Τελικά τα σκεύη αυτά χρησιμοποιήθηκαν στην κουζίνα της Κατασκίνωσης που ήταν μεγαλύτερη και της Κατασκίνωσης τοποθετήθηκαν στον ξενώνα. Αργότερα, το 1992 ή 1993 ο αδ. Βίλφριντ Ορτ, από την ίδια εκκλησία, έστειλε από το εργοστάσιό του όλα τα ντουλάπια που βρίσκονται στην τραπεζαρία και στην κουζίνα του ξενώνα. Βέβαια, είναι πολλοί οι αδελφοί που προσέφεραν και δεν τους ξέρουμε. Πράγματι, σε όλο τον χώρο του Πνευματικού Κέντρου ο Θεός έβαλε στην καρδιά πολλών αδελφών να προσφέρουν ό,τι μπορούσαν για να τον καταστήσουν τον χώρο χρήσιμο και λειτουργικό.

Το περιβάλλον, η προσφορά των υπηρεσιών τόσο άφθονη, άνετη και οικονομική, η πνευματική ατμόσφαιρα του χώρου του Σουνίου, η δυνατότητα πρόσβασης σε αρχαιολογικές και τουριστικές περιοχές της χώρας, τον έκαναν αγαπητό και περιζήτητο. Στο μαγειρείο του ξενώνα χρησιμοποιήθηκε μεταξύ άλλων και η Γεωργία Γραμματικάκη. Υπηρέτησε περί τα είκοσι χρόνια εθελοντικά. Τα φαγητά της ήταν τόσο νόστιμα που ενθουσίαζαν τους ξένους. Εκτός από άλλα δώρα που οι ξένοι στον ενθουσιασμό τους, της πρόσφεραν, δύο γερμανίδες διαφορετικών γκρουπ σηκώθηκαν και βγάζοντας την αλυσίδα από το λαιμό τους μπήκαν στην κουζίνα και την πέρασαν στο δικό της, εκφράζοντας έτσι το θαυμασμό τους αλλά και τον ενθουσιασμό για την περιποίηση και τα νόστιμα φαγητά.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Στο μεταξύ και τα ελληνικά προγράμματα αυξήθηκαν, ώστε όλο το χρόνο ο χώρος να χρησιμοποιείται. Γίνονταν τα θερινά παιδικά προγράμματα, το ανοιξιάτικο των παιδιών, τρία προγράμματα νέων, το θερινό, το χειμερινό και το ανοιξιάτικο, ένα θερινό πρόγραμμα οικογενειών και τα γκρουπ των ξένων.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ. Στο πνευματικό μέρος του θερινού προγράμματος των οικογενειών δούλεψαν ο Απόστολος Προυσαέας, ο Σπύρος Πορτινός και ο Θάνος Καρμπόνης. Ο Απόστολος Προυσαέας, ένας απλός, αλλά και ακούραστος εργάτης του ευαγγελίου, υπηρέτησε πολλά χρόνια στην Κατασκήνωση, γνωστός από τα νεανικά του χρόνια ως «παππούς» για τις πολλές ιστορίες που έλεγε στα παιδιά. Ο Θεός τον αξίωσε να ιδρύσει και να επιμεληθεί πολλές Εκκλησίες στα βόρεια προάστια των Αθηνών Ο Σπ. Πορτινός, χαρισματούχος, εργάτης του ευαγγελίου, ποιητής, με ιδιαίτερες φιλολογικές ικανότητες, είχε βοηθήσει πολύ τα ψυχαγωγικά προγράμματα των Κατασκηνώσεων, φτιάχνοντας βιβλικά και παιδαγωγικά σκετς, μικρά θεατρικά έργα, τους ρόλους των οποίων συχνά υποδύσαν αυτός. Έχοντας ιδιαίτερο χάρισμα επικοινωνίας κατόρθωνε να συγκεντρώνει γύρω του άνδρες και γυναίκες του Οικογενειακού Συνεδρίου, που κρέμονταν κυριολεκτικά από τα χείλη του και δεν κουράζονταν να ακούνε ιστορίες και προτροπές από τις Γραφές. Στο μεγάλο πεύκο μπροστά από την τραπεζαρία συγκεντρώνονταν όλοι για να πιουν τον καφέ τους τα απογεύματα και να ακούσουν τον Πορτινό. Είναι το ιστορικό πλέον ΚΑΦΕΝΕΙΟ. Ο Σπύρος είχε τα πρωινά την ερμηνεία των Γραφών, ο Θάνος συνήθως κηρύττει τα απογεύματα. Ο Θεός αξίωσε τον Σπύρο να υπηρετεί στην Εκκλησία του Πειραιά, αλλά και γενικότερα, τις Ελεύθερες Ευαγγελικές Εκκλησίες. Ο Θάνος Καρμπόνης ήταν απ' αρχής στην Κατασκήνωση και μέχρι σήμερα υπηρετεί με τον λόγο σε όλα τα προγράμματα του χώρου. Στα παιδικά, στις συμμελέτες, στους νέους, στις οικογένειες και στα γκρουπ από εκκλησίες του εξωτερικού. Ο Θεός, εκτός του οραματισμού του για την Κατασκήνωση και της συμβολής του στην Κατασκήνωση, μαζί με τη Ράξα, τον αξίωσε να δουλέψει σε όλη την Ελλάδα και με τη χάρη του Θεού να φυτευτούν πολλές Ελεύθερες Ευαγγελικές Εκκλησίες και να οικοδομηθούν άλλες.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ. Σημαντικό ρόλο για την πρόοδο της νεολαίας των Εκκλησιών, έπαιξε ο χώρος του Σουνίου. Στη Συνέλευση των εκκλησιών, προτάθηκε από τον Γιώργο Μπούσιο η ιδέα ενός συνεδρίου νεολαίας. Η Συνέλευση αποφάσισε να πραγματοποιηθεί δοκιμαστικά και έτσι σχηματίστηκε η πρώτη Επιτροπή Νεολαίας αποτελούμενη από τους Γιάννη Φαφαλιό, Γιώργο Μπούσιο, Σπύρο Πορτινό, Χρήστο Φραγκόπουλο. Αυτοί, πραγματοποίησαν τον Ιούλιο του 1964 το πρώτο πνευματικό συνέδριο νεολαίας στο χώρο των παιδικών Κατασκηνώσεων. Όλοι τους είχαν στο παρελθόν υπηρετήσει στο έργο των παιδικών Κατασκηνώσεων και ήταν εργάτες των εκκλησιών της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών. Το έργο της Επιτροπής Νεολαίας συνέχισαν την επόμενη χρονιά ο Σάκης Μακρής, ο Γιώργος Παπαδόπουλος, ο Ανέστης Κετεντζιάν, και ο Σώτης Αλεξανδρής μέχρι το 1973. Το 1973 ανατίθεται στον Σώτη Αλεξανδρή να ηγηθεί μιας Επιτροπής που εξελέγη από εκπροσώπους νέων των εκκλησιών που υπηρέτησε τα συνέδρια από το 1974 μέχρι το 1980. Τον Σώτη Αλεξανδρή, πρώην κατασκηνηνωτή και μετέπειτα στέλεχος των Κατασκηνώσεων και εργάτη ευαγγελίου των εκκλησιών, διαδέχεται ένα καινούργιο σχήμα από πρώην μέλη της επιτροπής νεολαίας, οι Γιάννης Κρεμμύδας, Αντώνης Περιάλης και Μίνως Τυλλιανάκης που ηγούνται μιας ομάδας νέων εκλεγμένων από τις εκκλησίες. Μετά από χρόνια συνεργασίας ο Αντώνης Περιάλης αποχώρησε από την Επιτροπή Νεολαίας για να αφοσιωθεί στην λειτουργία της παιδικής Κατασκηνώσης, καθώς και σε όλο το Συνεδριακό χώρο. Ο Γιάννης Κρεμμύδας, πρώην κατασκηνηνωτής και αργότερα εργάτης του ευαγγελίου και πνευματικός επιμελητής των Εκκλησιών, συνεχίζει ως υπεύθυνος της Επιτροπής Νεολαίας μέχρι σήμερα την ποδηγέτηση της νεολαίας στις αλήθειες του Ευαγγελίου .

Πραγματικά ένα υπέροχο Πνευματικό Συνεδριακό Κέντρο της Ευαγγελικής Κοινότητας, Ελληνικής και ξένης. Ο Κώστας Μεταλληνός είχε δει καλά το σχέδιο του Θεού.

ΤΙΣ ΦΡΟΥΡΙΟΝ ΠΛΗΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΗΜΩΝ;

Η ζωή στον κόσμο τούτο είναι γεμάτη περιπέτειες, Όχι μόνο γιατί η αμαρτία έκανε τον κόσμο εχθρικό προς τον άνθρωπο και τον άνθρωπο αδύνατο να τον αντιμετωπίσει, αλλά και γιατί ο άνθρωπος παρասυρμένος από τα προσωπικά του πάθη και τις άνομες επιθυμίες του προσφέρει πολλές φορές θεληματικά τον εαυτό του στον παράγοντα του κακού, τον Διάβολο, για να χρησιμοποιηθεί ως όργανό του στο καταχθόνια σχέδια μίσους που απαρχής μέσα του εκτρέφει κατά του Θεού και των πραγμάτων που ανήκουν στον Θεό.

Το Συνεδριακό μας Κέντρο στο Σούνιο δεν ήταν δυνατόν να εξαιρεθεί απ' αυτό. Και στην αρχική του μορφή, ως Παιδικές Κατασκηνώσεις, απειλήθηκε ποικιλοτρόπως και κατ' επανάληψη και ο Θεός στάθηκε σε όλες τις περιπτώσεις το Φρούριό μας, αλλά και στη νεότερη μορφή του, ως Συνεδριακό Κέντρο στο Σούνιο. Και όχι τόσο ως Κέντρο, όσο ως χώρος. Ομολογείται γενικά, ότι ο χώρος όπου ο Θεός, στην ανεξερεύνητη δική του βουλή και πρόνοια το τοποθέτησε είναι ανυπέρβλητου φυσικού κάλλους και ομορφιάς. Η ποικιλία και ωραιότητα του τοπίου είναι από κάθε γωνιά του χώρου θαυμαστή. Στο σύνολό του, με την πλούσια πρασινάδα των πεύκων του, με τη γαλάζια απλωσιά του Αιγαίου μπροστά του, με τον καθάριο Αττικό ουρανό από πάνω του και τον ολόφωτο ήλιο του, είναι ένα λαμπρό μαργαριτάρι στο χαριτωμένο περιδέραιο των Αιγαιοπελαγίτικων ακτών. Ο φθόνος του Διαβόλου δεν θα μπορούσε να μη το βάλει στο στόχαστρό του. Πρώτα από όλα κίνησε εναντίον του τις φωτιές που συνήθως ξεσπούν τα καλοκαίρια. Για κάμποσα χρόνια οι φωτιές στο Σούνιο ήσαν αλληπάλληλες. Μερικές έφτασαν ως τα όρια του κτήματος και κάποιες πάτησαν και στο δικό του χώρο καίγοντας τα πρώτα πεύκα που βρήκαν μπροστά τους και απειλώντας με καταστροφή ολόκληρο το μαργαριτάρι αυτό του Σουνίου. Ο Θεός όμως που επόπτευε σε όλα, κάθε φορά, τις σταματούσε. Μια φορά η απειλή ήρθε από τα δυτικά. Έφτασε ως τα όριά μας. Έγινε μάχη στο σύνορο του κτήματος και τελικά αποκρούστηκε. Μια άλλη φορά, χτύπησε στα ανατολικά όριά μας και μπήκε λίγο μέσα στο κτήμα, αλλά και πάλι αποκρούστηκε. Όλοι οι κατασκηνηνωτές, κυρίως νέοι και νέες, μάχονταν με γεν-

ναιότητα και αυτοθυσία. Για Τρίτη φορά, και αυτή ήταν δραματική και ταυτόχρονα μεγαλειώδης, ο αέρας την έφερνε ορμητική, απειλητική καταπάνω στο κτήμα. Η απειλή ήταν άμεση. Ήταν κατασκηνηνωτική περίοδος των μικρών παιδιών. Προς στιγμή αμηχανία κατέλαβε όλους. Αλλά, πάραυτα θυμηθήκαμε τον Θεό. Ήταν Αυτός, ο Ζωντανός Κύριος, το φρούριό μας και το καταφύγιό μας. Αρχηγός, στελέχη και παιδιά μαζεύτηκαν σαν το μελίτσι στον ανοιχτό χώρο του κτήματος και ρίχτηκαν στην προσευχή. Από όλα τα χείλη ακουγόταν ικεσία και δέηση. Πολλά μάτια είχαν δακρύσει. Τα μικρά έκλαιγαν. Όλοι ζητούσαν την επέμβαση του Θεού. Και τότε... έγινε το θαύμα! Ο άνεμος που έφερνε τη φωτιά κατ' ευθείαν στον κατασκηνηνωτικό μας χώρο, άλλαξε κατεύθυνση και η φωτιά στράφηκε πίσω. Όλοι είδαν το θαύμα και δόξασαν τον Θεό. Τις Θεός ως ο Θεός ημών;

Η τελευταία σοβαρή απειλή ήταν πριν τρία χρόνια. Η φωτιά ήρθε ορμητική από τα βορειοανατολικά, από τη μεριά του Λαυρίου. Χτύπησε τα σύνορά μας και μπήκε μέσα. Ήταν οι μέρες του Συνεδρίου των νέων. Όλη η νεολαία, ομόψυχα όρμησε να αναχαιτίσει τη φωτιά με κάθε μέσο. Χρησιμοποιήθηκε η πυροσβεστική εγκατάσταση του χώρου, αλλά και κάθε άλλο μέσο, κλαδιά, σκούπες, φτυάρια. Η Πυροσβεστική του Λαυρίου κατέφθασε επίσης, αλλά η φωτιά ήταν αδύνατο να αναχαιτισθεί. Τα πεύκα μπροστά στο αναρρωτήριο κήκαν. Κάποιοι, πιο τολμηροί ριψοκινδύνεψαν. Τα κουκουνάρια πυρωμένα εκσφενδονίζονταν σε μεγάλη απόσταση. Η φωτιά μεταφέρθηκε πίσω μας. Τώρα τα μέτωπα ήσαν δύο και τρία. Πού να πρωτοπάς; Όμως και πάλι ο Κύριος έκαμε την επέμβασή Του. Η φωτιά αναχαιτίστηκε αφού έκαψε μερικά πεύκα. Έκαψε ακόμα πεύκα κάτω από τη μεγάλη βεράντα της τραπεζαρίας και αυτή, παρόλο που ξύλινη, δεν κήκε. Ήτανε μια θαυμαστή επέμβαση του Θεού. Πολύ γρήγορα όμως άρχισε η αναδάσωση. Για την αντικατάσταση των καμένων, φυτεύτηκαν πολλά πεύκα, που με το τακτικό πότισμά τους σήμερα είναι ένα χαριτωμένο δασύλλιο. Πώς να μη δοξάσει κανείς τον Θεό για τις τόσες και τόσες επεμβάσεις Του; Αλλά, η επέμβαση του Θεού στάθηκε καταπληκτική και στο πιο κάτω γεγονός.

«ΕΝ ΤΗ ΟΔΩ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΟΥ, ΚΥΡΙΕ, ΣΕ ΠΕΡΙΕΜΕΙΝΑΜΕΝ» (Ησαΐας κς´ 8)

Όταν αγοράστηκε το κτήμα, οι πωλήτριες, θυγατέρες του Αλεξάνδρου Σούτσου, όρισαν πως είσοδος στο κτήμα από τον δημόσιο ασφαλοστρωμένο θα ήταν από τη μεσημβρινή πλευρά του κτήματος που βλέπει προς το Ναό του Ποσειδώνα. Επειδή όμως ο δρόμος στο ύψος της Κατασκήνωσης ήταν πολύ ανηφορικός για φορτηγά που θα μετέφεραν εφόδια, μια από τις πωλήτριες χάραξε με το πόδι της, πώς θα έπρεπε να ανοιχτεί ο δρόμος. Έκανε στο έδαφος μια ανοιχτή ελικοειδή γραμμή και στο συμβόλαιο γράφτηκε ότι καθόσον ο δρόμος εισέλθει ή εξέλθει στο κτήμα των συμβαλλομένων δεν θα γεννάται εκατέρωθεν καμιά απαίτηση για αποζημίωση.

Τα πράγματα φαίνονταν καλά όπως διατυπώθηκαν και την καλοσύνη την εγγυόταν και η αξιοπιστία και ευθύτητα των πωλητριών, οι οποίες ήταν όντως κυρίες με αξιοπρέπεια και ήθος. Όμως, ο εχθρός παραμόνευε και ετοίμαζε το δικό του καταχθόνιο έργο. Η πρώτη παράλειψη που ο εχθρός εκμεταλλεύτηκε είναι ότι κανένας από την Κοινότητά μας που αγοράσαμε το κτήμα δεν σκέφτηκε να γίνει ένα τοπογραφικό που θα απεικόνιζε την κατάσταση του μεσημβρινού συνόρου του κτήματος με τον νεοανοιχθέντα δρόμο και να προστεθεί στα συμβόλαια. Έτσι τα όρια ήσαν ασαφή. Οι πωλήτριες μετά την πώληση του κτήματος αναχώρησαν για τον Καναδά, όπου ο γιος της μιας εξ αυτών σπούδαζε και απουσίασαν για αρκετό καιρό.

Πριν φύγουν έκαμαν πληρεξούσιο σε ένα υπηρέτη τους με δικαίωμα να πωλεί τμήματα από το πελώριο κτήμα τους. Και αυτός, πονηρός, όπως αποδείχτηκε, ήλθε σε συνεννόηση με έναν εργολάβο για να του πουλήσει ένα αγροτεμάχιο. Το κομμάτι αυτό ήταν στη μεσημβρινή πλευρά του κτήματός μας κάτω από τον νεοανοιχθέντα δρόμο. Το κομμάτι ήταν μόλις δύομισι στρέμματα. Ο εργολάβος αγοραστής δεν θα μπορούσε να πάρει άδεια να κτίσει και για να γίνει άρτιο, συμφώνησαν να του πουλήσει και ενάμισι στρέμμα από το δικό μας κτήμα, εκεί που ο φύλακός μας Ιορδάνης Χάλκος είχε φυτέψει δένδρα, ελιές, συκιές και κήπο. Στην κορυφή του τεμαχίου αυτού και μέσα σε αυτό είχε υψωθεί ο υδα-

τόπυργος που συγκέντρωνε το νερό από το πηγάδι της πύλης και το διοχέτευε σε όλο το χώρο. Από κοινού οι δύο αυτοί, φύλακας και εργολάβος, με την οδηγία κάποιου συγγενή του εργολάβου που είχε το ίδιο επώνυμο, ανώτατου δικαστικού, προσπάθησαν, για να κάνουν πιο ισχυρή την πώληση, να δημιουργήσουν σειρά τίτλων. Έτσι ο εξουσιοδοτημένος φύλακας πώλησε στην αδελφή του εργολάβου τα τέσσερα στρέμματα τα δύομισι από το κτήμα Σούτσου και ενάμισι από το δικό μας που εκτεινόταν πέραν του νεοανοιχθέντος ελικοειδούς δρόμου. Στη συνέχεια η αγοράστρια πούλησε στον εργολάβο αδελφό της. Έτσι ο εργολάβος βρέθηκε να κατέχει τέσσερα στρέμματα και πέτυχε να πάρει άδεια να οικοδομήσει, όπως και το έκανε. Φυσικά τα χρήματα που αναλογούσαν για το ενάμισι στρέμμα από το δικό μας κτήμα, ο φύλακας δεν τα παρέδωσε στις κυρίες που τον είχαν εξουσιοδοτήσει. Τα κράτησε για τον εαυτό του, αφού φανέρωσε μόνο την πώληση των δύομισι στρεμμάτων. Εξάλλου, ο εργολάβος δεν κινήθηκε αμέσως να διεκδικήσει το 1½ στρέμμα. Άφησε να περάσει περίπου δεκαετία και πριν κλείσει ο χρόνος της –τακτικής για μας– χρησικτησίας επικαλούμενος και τον τίτλο αγοράς που είχε δημιουργήσει, κινήθηκε διεκδικώντας το ενάμισι στρέμμα ότι ήταν δικό του.

Οι θυγατέρες Σούτσου σαν γύρισαν από τον Καναδά και το πληροφορήθηκαν, οργίστηκαν, ανακάλεσαν το πληρεξούσιο και απέλυσαν τον υπηρέτη τους. Προσφέρθηκαν ταυτόχρονα να εξεταστούν ως μάρτυρες υπέρ ημών στη δίκη που άρχισε με τον κακό αυτό γείτονα.

Ο εργολάβος ήταν σκληρός, στρεψόδικος, ψεύτης, βλάσφημος, αισχρολόγος, απειλητικός. Προσπάθησε με κάθε μέσο να επηρεάσει μάρτυρες, να καταστρέψει αποδεικτικά στοιχεία. Και κάθε φορά που έβγαινε προδικαστική απόφαση υπέρ ημών, σταματούσε κάθε ενέργεια φαινομενικά, λούφαζε και πριν συμπληρωθεί δεκαετία και γίνουμε κύριοι με τακτική χρησικτησία, επανερχόταν δριμύτερος. Δικηγόροι από την πλευρά τη δική μας, ήταν ο Θάνος Καρμπόνης για την Αμερικανική Ιεραποστολή, και οι Αλκαίος Στρατηγόπουλος αρχικά, και Αντώνογλου κατόπιν για τον Σύνδεσμο Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας στον οποίον η Ιεραποστολή είχε χαρίσει το κτήμα. Πολιτικός μηχανικός από την πλευρά την δική μας ήταν ο Νότης Αρώνης, αγαπητός εν Χριστώ αδελφός, ο οποίος εντελώς αφιλοκερδώς και με μεγάλη προθυμία δέχτηκε να βοηθήσει και να συμπαρασταθεί.

Κάποτε, κι ενώ η δίκη ήταν αβέβαιη, ο Νότης Αρώνης και οι δύο δικηγόροι ο Θάνος Καρμπόνης και ο Αντώνογλου, προσπαθώντας να προσδιορίσουν το πραγματικό όριο του κτήματος στη μεσημβρινή πλευρά που ο δρό-

μος μας χώριζε από τον αντιδικο, σκόπευσαν με το θεοδόλιχο και βρήκαν με χαρά τους πως το όριο του κτήματός μας πριν ανοιχτεί ο ελικοειδής δρόμος, έπεφτε μέσα στο κτήμα του αντιδίκου, που σήμαινε πως κανονικά ο αντιδίκος, όχι μόνο δεν δικαιούτο να πάρει, αλλά όφειλε να δώσει σε μας.

Μ' όλα ταύτα, η δίκη μάκραινε. Η ανησυχία μας ήταν έκδηλη. Ήταν φανερό πως ο αντιδίκος υποστηριζόταν από τον συγγενή του ανώτατο δικαστικό. Ποια θα ήταν τελικά η έκβαση; Και οι τρεις τους δικαστικός, εργολάβος και ο υπηρέτης που είχε πουλήσει, είχαν στήσει καλά τη δουλειά τους.

Ο Ιορδάνης Χάλκος, ο φύλακός μας, που αγωνιούσε για τους κήπους του, αλλά και το κτήμα ολόκληρο που το αγαπούσε όπως το σπίτι του, είχε γεμίσει το κτήμα, κάθε πέτρα, κάθε ξερολιθιά, με τη βιβλική φράση «Εβεν-Εζερ», ο Κύριος μέχρι τώρα μας βοήθησε. Ήταν μια σιωπηλή ικεσία στον Θεό, όχι μόνο δική του αλλά και όλων μας. Και ο Κύριος, έπειτα από αρκετά χρόνια δικαστικών αγώνων και ανησυχίας έδωσε την απάντησή του. Ένα πρωινό του καλοκαιριού, κι ενώ η Κατασκήνωση των παιδιών ήταν στην εξελιγή της, εμφανίζεται στην πόρτα της κουζίνας ο αντιδίκος εργολάβος. Ήταν οργισμένος γιατί τα παιδιά με τα τραγούδια τους τον ενοχλούσαν.

Ο Θάνος Καρμπόνης που έτυχε να βρίσκεται εκεί, τον πρόλαβε να μη μπει μέσα. Και τότε αυτός με τις χειρότερες εκφράσεις άρχισε να βρίζει όλους, να βλασφημεί τον Θεό που εμείς πιστεύαμε και να απειλεί. Και ο Θάνος αποστομώνοντάς τον του είπε : «Πρόσεξε, αισχρέ άνθρωπε και άδικε, ο Θεός που βλασφημείς, Αυτός θα σε κρίνει!». Αυτός συνέχισε τις ύβρεις και απειλές και έφυγε βρίζοντας και αισχρολογώντας. Πέρασε αρκετός καιρός και δεν ξαναφάνηκε πλέον. Ούτε η δίκη προχώρησε. Το σπίτι του άρχισε να ερημώνεται. Χορτάρια και αγκάθια άρχισαν να φυτρώνουν. Κανείς δεν ήξερε τι είχε γίνει, μα και δεν τολμούσαμε να ρωτήσουμε προαισθανόμενοι πως κάτι σοβαρό πρέπει να έχει συμβεί. Όσπου τα νέα ήλθαν. Ο εργολάβος είχε μια μοναχοκόρη και έμενε κάπου στο Παλαιό Φάληρο. Κάποτε η κόρη κάνοντας ποδήλατο, βγήκε από στενό δρόμο στη λεωφόρο χωρίς να προσέξει και παρασύρθηκε από διερχόμενο αυτοκίνητο και σκοτώθηκε επί τόπου. Κρίμα! Το κορίτσι έπεσε θύμα της συμπεριφοράς του πατέρα της. Ο εργολάβος δεν ξαναφάνηκε στο Σούνιο. Το εξοχικό το πούλησε. Ο νέος ιδιοκτήτης, κάποιος γιατρός, εντελώς αδιαφορεί για τη δίκη. Του είναι αρκετά τα δυόμισι στρέμματα που έχουν και ωραία θέα προς τη θάλασσα και θέλει να διατηρεί αγαθές σχέσεις με τους γείτονες. Έτσι η δίκη σταμάτησε και μαζί της η άδικη φιλοδοξία του αντιδίκου. Πόσο φοβερές, αλήθεια, οι κρίσεις του Κυρίου. Είναι άβυσσος μεγάλη! Ποιος δεν θέλει Σε φοβηθεί, ω, Θεέ, Δημιουργέ και Διατηρητή του ανθρώπου;

Η ΝΕΑ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

Ο Γιώργος Μπούσιος, έπειτα από αρκετά χρόνια ευδόκιμης υπηρεσίας αποσύρθηκε. Ο ίδιος ένιωσε κουρασμένος και επιφορτισμένος με άλλες ευθύνες που του επέβαλε η διακονία του ως κυρίου υπευθύνου της εκκλησίας της Πάτρας. Τη διακονία στο Σούνιο ανέλαβε ο Αντώνης Περιάλης, συνεργάτης του Γ. Μπούσιου από το 1980. Ήταν παλιός κατασκηνηνωτής. Είχε ζήσει την Κατασκήνωση και την αγαπούσε. Κάποτε, το 1980 σε κάποια συζήτηση που κρινόταν η πειθαρχία των μεγαλύτερων στελεχών και ενώ κάποιοι από αυτούς έδειχναν σημάδια απειθαρχίας, ο Θάνος Καρμπόνης κάλεσε προσωπικά τον Αντώνη να μη απομακρυνθεί, αλλά να προσφέρει τον εαυτό του στην υπηρεσία της Κατασκήνωσης. Και ο Αντώνης το έκανε πρόθυμα. Ένωσε την πρόσκληση σαν κάλεσμα από τον Θεό.

Αρχικά στάθηκε πλάι στον Γιώργο Μπούσιο ως συνεργάτης του. Γρήγορα όμως φανέρωσε διοικητικές ικανότητες θαυμαστές. Καθηγητής μαθηματικών σε Λύκειο είχε πείρα της ψυχολογίας και συμπεριφοράς των παιδιών και της απαιτούμενης παιδαγωγικής. Παράλληλα κατεχόταν από τις υγιείς αρχές πίστης και ζωής του Ευαγγελίου. Μαζί με τον Γιώργο αναδιοργάνωσαν την Κατασκήνωση, συντέμνοντας το χρόνο παραμονής των κατασκηνηνωτών σε ένα δεκαπενθήμερο και δίνοντας την ευχέρεια σε μικρότερους κατασκηνηνωτές να συνεχίσουν, αν ήθελαν, στο επόμενο δεκαπενθήμερο των μεγαλύτερων κοριτσιών. Στην Επιτροπή Κατασκήνωσης υπηρετήσαν σταδιακά οι Ανανίας Καβάκας, Νίκος Μοσχίδης, Γιάννης Πορτινός. Πλήθος νέων πιστών εντάχθηκε στην αναμόρφωση της Κατασκήνωσης. Οι ανάγκες πλέον των παιδιών δεν ήταν όπως μετά την κατοχή και τον εμφύλιο, φαγητό και εξοχή. Τώρα είχαν συνήθως στο πατρικό σπίτι αφθονία αγαθών και ταυτόχρονα την ελευθερία να ζητούν ό,τι τους ήταν αρεστό. Την πειθαρχία την απέφευγαν, την απεχθάνονταν. Οι γονείς απέκτησαν εξοχικά, πολυτελή μεταφορικά μέσα, με τα οποία κινούνταν όπου ήθελαν και έδειχναν απροθυμία να αποχωριστούν τα παιδιά τους, έστω και για λίγο. Αγνοούσαν ή ήθελαν να αγνοούν τα ευεργετικά αποτελέσματα της ομαδικής πειθαρχημένης και πνευματικής ζωής της Κατασκήνωσης στη διάπλαση του χαρακτήρα των παιδιών τους, την οποία όμως είχαν αυτοί ζήσει εκεί

και ωφεληθεί. Έτσι οι παιδικές εξοχές άρχισαν να περνούν μέσα από μία κρίση απρόθυμης προσέλευσης κατασκηνηνωτών, αλλά και απρόθυμης προσφοράς στελεχών και υπηρετικού προσωπικού. Όλοι ζητούσαν την εύκολη και ξεκούραστη ζωή. Τώρα τα κίνητρα θα έπρεπε να είναι άλλα. Όχι το φαγητό και η εξοχή, αλλά το πνευματικό ενδιαφέρον.

Ο Αντώνης, με επίγνωση αυτών των αλλαγών στην ψυχοσύνθεση και τις απαιτήσεις των ατόμων, έχοντας σπουδάσει στον κύκλο των καθηγητικών του καθηκόντων και τη σημαντική επιστήμη της Συμβουλευτικής, αντιμετώπισε, με τη βοήθεια πλήθους συνεργατών, με αρκετή ευλυγισία και επιτυχία τη νέα κατάσταση.

Στον αγώνα του αυτόν, τον βοήθησαν πολύτιμοι βοηθοί. Αναδιοργάνωσε τα οικονομικά του κέντρου, βοηθούμενος από τη Μαίρη Λινάρδου πτυχιούχο της Ανώτατης Εμπορικής και πρόσωπο πνευματικό και εξαιρετικά υπεύθυνο. Μαζί με το σύζυγό της Κώστα αφιερώνουν τα καλοκαίρια τους και τις άδειές τους στην υπηρεσία του κέντρου. Αργότερα προτάθηκε και προσελήφθη ως λογίστρια των Σωματείων «Σύνδεσμος Μελών της Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας» και «Κοινωνία Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών» στα οποία ανήκει ο χώρος και η λειτουργία του Κέντρου. Τώρα, οι παιδικές εξοχές, μα και όλα τα θερινά προγράμματα έγιναν οικονομικά αυτόνομα, παρά τη διακοπή κάθε οικονομικής βοήθειας από έξω. Πολύτιμος βοηθός και συνεργάτης του Αντώνη στάθηκε ο Γιάννης Κοσμέας, παλιός κατασκηνηνωτής και ένθερμος υποστηρικτής της. Ανέβηκε ως τα ανώτατα σκαλοπάτια της υπαλληλικής ιεραρχίας στην Αγροτική Τράπεζα. Γενικός διευθυντής της Αγροτικής Ασφάλειας και παρά τις υψηλές υποχρεώσεις του και υπευθυνότητές του στο εσωτερικό ως κυβερνητικός σύμβουλος και στο εξωτερικό ως μέλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, βοήθησε ως μέλος της Επιτροπής των Παιδικών-Εφηβικών Προγραμμάτων και τώρα ως σύμβουλος της.

Το ζεύγος Κώστα και Γεωργίας Παναγιωτίδη συμβάλλουν σημαντικά στο παιδαγωγικό και ψυχαγωγικό τμήμα του όλου έργου και όχι μόνο. Νέοι με οραματισμό και αγάπη για τον Χριστό, έδωσαν νέα πνοή στα παιδικά προγράμματα. Και οι δυο τους επιμελούνται την αλληλογραφία των Παιδικών- Εφηβικών Προγραμμάτων, ενώ ο Κώστας με τον Αντώνη Περιάλη προΐστανται μαζί και κατευθύνουν τις ποικίλες δραστηριότητες και εκδηλώσεις των Παιδικών-Εφηβικών Προγραμμάτων που λειτουργούν όλο το χρόνο.

Τα Παιδικά-Εφηβικά Προγράμματα διατηρούν σήμερα την πνευματικότητα με την οποία ξεκίνησαν οι Κατασκηνώσεις αλλά χάρη στην επιτροπή που τα διευθύνει εμπλουτίστηκαν με πλήθος πνευματικών, παιδαγωγικών, πολιτισμικών στοιχείων, που προσελκύνουν τα παιδιά, αλλά

ταυτόχρονα τους υπαγορεύουν μέσα από αυτά την πνευματική και ηθική ζωή. Εκδρομές, διανυκτερεύσεις στο ύπαιθρο, βόλτες με σκάφη εθελοντών, διαμονή στη Μακρόνησο, αγώνες και πρωταθλήματα κάθε είδους, τοξοβολία, άλογα για ιππασία, διάφορα μικρά ζώα, ποδήλατα και πολλά άλλα είναι τα σύγχρονα στοιχεία εργαλεία διαπαιδαγώγησης και απασχόλησης των παιδιών. Κοιτάζοντας το παρελθόν και βλέποντας τι ο Θεός μάς χάρισε σήμερα, δεν μπορούμε παρά να Τον ευχαριστήσουμε και να απολαύσουμε τα πλούσια δώρα Του.

Η σύζυγος του Αντώνη Περιιάλη, Σοφία, αγαπητή εν Χριστώ αδερφή και παλιά Κατασκηνώτρια και στέλεχος της Κατασκήνωσης, που ο Θεός την αξίωσε να σπουδάσει στη θεολογική Σχολή των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών στο Ewersbach της Γερμανίας, συνυπηρετεί από το 1980 στο χώρο, εργαζόμενη σκληρά, τόσο στα μαθήματα, θέατρο, εκδρομές, όσο και στην κουζίνα, στις καθαριότητες, στην διακόσμηση και εξωραϊσμό του χώρου. Με την πολύτιμη συμβολή του Χρήστου Παπαθεοδώρου αναδιοργάνωσε την τροφοδοσία του χώρου. Εξοικονομήθηκαν πολλά χρήματα, ενώ ανέβηκε η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Μετά την αποχώρηση του Γ. Μπούσιου, ανέλαβε τις σχέσεις με το εξωτερικό και όλη την λειτουργία και διαχείριση του ξενώνα ΧΑΡΙΣ, όπως είχε ονομαστεί, σε ανάμνηση και τιμή του Χάρη Καρτερούλη, του βασικού δωρητή για την ανέγερσή του. Η εκ των πραγμάτων απασχόλησή της με την ξενάγηση των γκρουπ ξένων επισκεπτών, την ώθησε στη μελέτη και διερεύνηση αρχαιολογικών στοιχείων και χώρων, κυρίως των γύρω περιοχών του κέντρου, όπως το Λαύριο, το Θορικό, την Καμάριζα τις αρχαίες στοές, τα αρχαία πλυντήρια μετάλλου, το Χάος, την Κέα (Τζια) μα και μακρύτερων, μια και έγινε η κύρια οδηγός των παιδιών και των ξένων γκρουπ. Η διαφήμιση του Κέντρου στο εξωτερικό έγινε με αλληλογραφία και ειδικά prospectus που εκείνη επιμελήθηκε. Το Κέντρο, χάρη στην υπηρεσία αυτής της αδελφής, συνεχίζει την πνευματική του ακτινοβολία μεταξύ των ξένων, κυρίως Γερμανών, αλλά και προσελκύει διεθνή συνέδρια κάθε εθνότητας.

Τα χρόνια που είχαν παρέλθει από την ανέγερση των κατασκηνηνωτικών κτιρίων, αλλά και του ξενώνα, οι καιρικές συνθήκες, η θάλασσα, το υφάλμυρο νερό, διαβρώσανε τα κτίρια και ήταν φανερή η ανάγκη επιδιορθώσεων, ανακαινίσεων, προσθηκών για να ανταποκρίνονται στις τωρινές απαιτήσεις και να είναι λειτουργικά. Χρειαζόταν έμπειρο μάτι και καρδιά ζεστή για τον Χριστό για να αναλάβει τη συνεχή επίβλεψη, επιδιορθώσεις και επιμέλεια όλου αυτού του συγκροτήματος. Ο Θεός και στο σημείο αυτό πρόβλεψε. Κατάρτισε τεχνικά και πνευματικά τον γιο του Αντώνη Περιιάλη, τον Μάρκελλο. Ο Μάρκελλος από μικρό παιδί

μαζί με τους γονείς του υπηρετούσε στο Σούνιο κάνοντας όλες τις δουλειές αλλά κυρίως συντηρώντας τον χώρο από μηχανολογική άποψη. Σήμερα είναι Μηχανολόγος-καθηγητής, και η Εκτελεστική Διακονία τον προσέλαβε σαν τεχνικό υπεύθυνο του χώρου. Ηγείται πολλών συνεργείων και εργάστηκε προσωπικά σε κάθε τεχνικό πρόβλημα του χώρου με τη βοήθεια συμβούλων και συνεργατών. Ένα κύμα ανανέωσης και τεχνικού εκσυγχρονισμού πλημμύρισε το Σούνιο: Τα ελενίτ, έφυγαν. Στη θέση τους μπήκαν κεραμιδία. Σοβατίσματα, βαψίματα, μπετόν, οι σωλήνες αντικαταστήθηκαν, τα υδραυλικά των δωματίων επιδιορθώθηκαν ή ανανεώθηκαν. Τα μπάνια του ξενώνα φτιάχτηκαν από την αρχή, ο ξενώνας έγινε καινούργιος. Τα δωμάτια του προσωπικού κάτω από το νοσοκομείο ανανεώθηκαν, ώστε να προσφέρουν ευχάριστη διαμονή. Ανανεώθηκε ως τη ρίζα και ο υδατόπυργος. Έφτασαν ως τον οπλισμό του που είχε αρχίσει να σκουριάζει. Τον ενίσχυσαν με σιδερένια πλέγματα και μπετόν, κάτω από την επίβλεψη και του μηχανικού Άρη Γκίκα. Δημιουργήθηκε αξιόλογο σύστημα πυρασφάλειας. Τοποθετήθηκε καινούργια αντλία στο πηγάδι και προστέθηκε και δεύτερη ως εφεδρική. Τοποθετήθηκε αυτόματη γεννήτρια ρεύματος μεγάλης ισχύος για να αντιμετωπιστούν οι διακοπές ρεύματος. Το περιβάλλον αποκαθίσταται συνεχώς από φθοροποιά επιρροή τόσων ετών. Δεκάδες φορτηγά μπάζα και άχρηστα πετάχτηκαν, παρεμβάσεις από μπετόν εξαφανίστηκαν, λιθόστρωτα δημιουργήθηκαν, καθιστικά από πέτρα κατασκευάστηκαν. Ο αρχιτέκτονας Ανδρέας Παναγιωτίδης, υπήρξε μόνιμος και αυτοπροαίρετος επόπτης της αρχιτεκτονικής αισθητικής όλου του χώρου. Το Κέντρο του Σουνίου πήρε μια άλλη όψη. Εκσυγχρονίστηκε, ανανεώθηκε, ξανάζησε. Και βουτηγμένο όπως είναι στον καταπράσινο χιτώνα των πεύκων έγινε ένα θέρετρο και ένα Πνευματικό Κέντρο από τα λίγα που μπορείς να βρεις στην Ελλάδα. Από την τεράστια βεράντα της τραπεζαρίας του, αν κοιτάξεις στο καταγάλανο Αιγαίο, η θέα είναι τέτοια που δεν θέλεις να ξεκολλήσεις. Οι νύχτες είτε με σελήνη είτε με τον έναστρο ουρανό είναι σωστή μαγεία. Αναρωτιέται κανείς αν υπάρχει, όχι μόνο στην Ελλάδα, μα σε όλη τη Μεσόγειο, ένα τέτοιο μπαλκόνι που να προσφέρει τέτοια θαλπωρή ματιών, ψυχής και πνεύματος. Και μια και τα προγράμματα έχουν πλουτιστεί και αυξηθεί όλο γύρω το χρόνο, δεν υπάρχει τίποτα που να θυμίζει τις παλιές Κατασκηνώσεις στη Νέα Πεντέλη, στο Ζούμπερι, στη Νέα Μάκρη, στην Κάντζα και αλλού, παρά οι φωτογραφίες αναρτημένες στον τοίχο της τραπεζαρίας που δείχνουν τη διαδρομή που το Πνεύμα το Άγιο έχει διανύσει από το 1943, τότε που η Ράξα πρωτοανέφερε στον Θάνο για Κατασκηνώσεις μέχρι σήμερα. Δεν έμεινε παρά να αλλάξει και η νομική μορφή τούτου του έργου. Δεν ήταν πια Κατασκηνώσεις, αλλά ένα Διεθνές Πνευματικό Συνεδριακό Κέντρο, ένα Κέντρο Ιησού Χριστού, όπως ο Κώστας Μεταλληνός το είχε

οραματιστεί, για όλα τα πραγματικά παιδιά του Θεού. Ένα κέντρο πνευματικής ανάπαυσης και θαλπωρής σώματος, ψυχής και πνεύματος, όχι μόνον για τα μέλη των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών στις οποίες και ανήκει, αλλά και όλων που σέβονται τις αρχές των εκκλησιών τούτων, που είναι αρχές που υπαγορεύουν οι Άγιες Γραφές.

Οι δικηγόροι και νομικοί σύμβουλοι της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών, Βασίλης Κλαμπατσέας και Χρήστος Παπατσώρης ανέλαβαν να τροποποιήσουν το Καταστατικό του Σωματείου Κοινωνίας γενικότερα και ειδικά στα μέρη που σχετίζονταν με το έργο τούτο του Πνευματικού Συνεδριακού Κέντρου. Τώρα, κάτω από τη μορφή αυτή ανοίγει τις πύλες του σε όλους τους ανθρώπους του Θεού, γνωρίζοντάς τους και τις αρχές που το διέπουν και που αποτελούν την πνευματική φυσιογνωμία του. Είναι αυτές που περιέχονται στο Διάγραμμα Πίστης και Οργάνωσης των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών. Με λίγα λόγια πιστεύει:

Στον Τριαδικό Θεό, Πατέρα, Υιό και Άγιο Πνεύμα.

Στην απόλυτη θεότητα και απόλυτη ανθρωπότητα του Κυρίου Ιησού Χριστού.

Στην προσωπικότητα του Αγίου Πνεύματος.

Στην ύπαρξη και επιβίωση της ψυχής.

Στην ανάγκη αναγέννησης με την πίστη στον Ιησού Χριστό και μέσω του Αγίου Πνεύματος.

Στο μετά την πίστη βάπτισμα του πιστού.

Στον αγιασμό που αρχίζει με την αναγέννηση και εκτείνεται ως την είσοδο του πιστού στη δόξα.

Στη δεύτερη, ένδοξη έλευση του Χριστού, για την ανάσταση των νεκρών και την αρπαγή της Εκκλησίας Του.

Στην κρίση των ζώντων, στην παρουσία του Χριστού και των νεκρών μετά τη χιλιετή βασιλεία Του.

Στην πραγματική βασιλεία Του στη γη για χίλια έτη.

Στην ένδοξη αιωνιότητα, στους Νέους Ουρανούς και Νέα Γη, όπου η Εκκλησία, η Νύμφη του, θα συμβασιλεύσει μαζί Του.

Αλλά, πέραν των δογματικών αυτών αρχών, πιστεύει στην καθαρότητα της ζωής και τη σεμνή, ευπρεπή, όντως χριστιανική εμφάνιση του πιστού, την οποία αξιώνει για όλους που διαβιούν στο Πνευματικό αυτό Κέντρο, ώστε όλο το συγκρότημα αυτό, χώρος και άνθρωποι, να είναι μία προσφορά στον Θεό εις οσμὴν ευωδίας, εις δόξαν και έπαινο του δοξασμένου Κυρίου Ιησού Χριστού.

Τελειώνοντας την όμορφη αυτή ιστορία, υψώνουμε φωνή ευχαριστίας

και δοξολογίας προς τον μόνον αληθινό και ζωντανό Θεό, τον Πατέρα, τον Υιό και το Άγιο Πνεύμα, στον Οποίο οφείλονται οι εμπνεύσεις, οι ευκαιρίες, οι δυνάμεις, οι ποικίλες ικανότητες και τα χαρίσματα, μέσω των οποίων οι δούλοι Του μπόρεσαν να πραγματοποιήσουν το υπέροχο αυτό έργο.

Κοινωνίς των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδας

Μέρος 2ο

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ

Ε.Χ.Ο.: Να κατασκηνώσουμε εδώ! Δεν είναι ωραία;

Κυριάκος - Παύλος Υφαντίδης. Στην αφισίωση, αφιέρωση και τις άοκνες προσπάθειές του οι Παιδικές Κατασκηνώσεις των Ελεύθερων Ευαγγελικών Εκκλησιών, ενισχύθηκαν και ολοκληρώθηκαν.

Οι δύο μεγάλοι οραματιστές του Κατασκηνωτικού έργου: Κυριάκος-Παύλος Υφαντίδης και Κώστας Μεταλληνός.

Η Αλκμήνη Μεταλληνού και η Ελένη Ρημάκη (Ράξα): Εμπνευστές και Δημιουργοί της Κατασκήνωσης

Η αρχηγός Ελένη που όλους τους τρελαίνει...

Η Ελένη Ρημάκη, η Αλκμήνη Μεταλληνού, η Λίτσα Κουλεντιανού (Ζερβοπούλου), η Πολυξένη Δεληγιαννίδου (Αγγελάτου), η Ειρήνη Τοκατλόγλου και η Καίτη Καρμπόνη. Αρχηγός και στελέχη των πρώτων Κατασκηνώσεων.

Η Ειρήνη Τοκατλόγλου, η Μαρία Φερεντίνου, η Ελένη Ρημάκη (Ράξα), η Κούλα Μεταλληνού (Φραγκοπούλου) ηγετικά στελέχη της Κατασκήνωσης.

Μεταφορά κατασκηνωτών με τα πούλμαν της εποχής

Μόλις το «λεωφορείο»
έφτασε στην Κατασκήνω-
ση. Αποβίβαση.

Το έδαφος πρέπει να ετοι-
μαστεί.

Ο μόχθος δεν ήταν μικρός.

*Δουλειά χαρά... όλοι μαζί
στη δουλειά!*

*Το στήσιμο των σκηνών.
Δεν ήταν μικρός μόχθος.*

*Ο λόγος του Θεού καλω-
σορίζει στην είσοδο της
κατασκήνωσης.*

Επιτέλους μια ομάδα στη σκηνή τους. Αξίζει να το γιορτάσουν με όργανα και ύμνους.

Κατασκηνωτές, επίδοξοι πολίτες του Ουρανού! Λιοντάρια, ελάφια, περιστέρια, αετοί.

Ορχήστρα με αξιώσεις.

Νέες και έτοιμες για δουλειά.

Μπουμπούκια την αυγή.

Γιασεμιά και κρίνα.

Μαργαρίτες.

Μια άλλη ανθοδέσμη. Στελέχη και μωμπούκια της Κατασκήνωσης.

Ζαρκάδια.

Ευωδιές και αρώματα.

Ο κήπος μας έχει απ' όλα.

Η χαρά του Χριστού είναι η δύναμή μας.

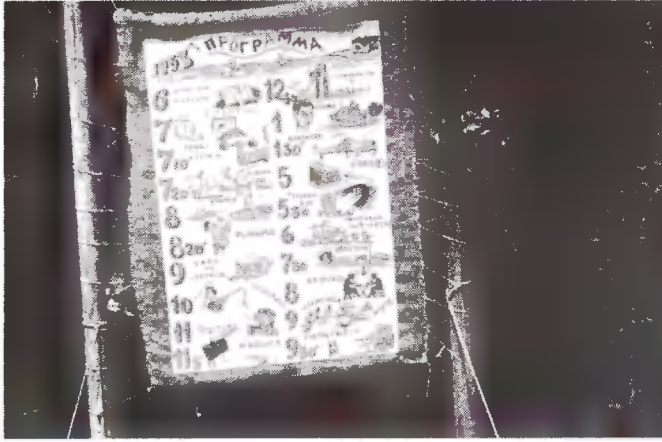
*Προσθέστε στην πίστη,
την αρετή....*

*Ποιος αμφισβητεί τη χαρά
τους.*

*Ένας κόσμος στη χαρά
της υπαίθρου.*

Το Πρόγραμμα της
Κατασκήνωσης σε
ώρες και εικόνες,
υπαίθριο.

Διαβάθμιση ακριβείας στην
ίδια σκηνή.

Ανθοδέσμη ομαδαρχών.

Παιχνίδι, χαρά.

Αποθαιμάζοντας την ανατολή.

Κίνηση και τάξη συνθέτουν αρμονία.

Βόλεϋ Μπολ.

Νους υγιής εν σώματι υγιεί.

*Γλιστρώντας στην
τσουλήθρα.*

Ποζάρουν μπροστά από τις ομάδες στο Σούνιο.

*Μια ψυχή και ένα πνεύμα,
Η Κατασκήνωση.*

*Άντληση νερού από το
μαγγανοπήγαδο, με τα χέ-
ρια.*

Νεροκουβαλητάδες.

Μεταφορά νερού από το πηγάδι στην Κατασκήνωση. Αλκμήνη Μεταλληνού και Ράξα επί το έργον, στην Κάντζα.

Μικρός, αλλά θαρραλέος. Σβήνει τη δίψα του στην Κατασκήνωση του Σουνίου, με τρόπο ακροβατικό.

Γρήγορα, γρήγορα για το πρόγευμα.

Πιο μεγάλο από το μπόι της.

Η Ελένη Μπούρα ενθαρρύνει τούς ανόρεκτους.

Γεμίζοντας τις κανάτες με δροσερό νερό.

Ω, να ήταν κι άλλο.

Μη με ζηλεύετε! Ελάτε στην Κατασκήνωση και σεις.

Εφόδια CARE από τις Η.Π.Α. Από την καρδιά του Υφαντίδη σ' αυτήν της Κατασκήνωσης.

Από τις βοήθειες CARE του Κυριάκου Υφαντίδη.

Η Κατασκήνωση απέκτησε κρεβάτια. Τι χαρά!

Όλοι στη δουλειά.

Ο γιατρός Λάμπης Καρμπόνης, ο Χαρίλαος, ο Γιάννης Φαφαλιός και άλλοι, κουβαλώντας νέα στρώματα για το Νοσοκομείο της Κατασκήνωσης.

*Καρπούζι και βλέμμα και χαμόγελο, η χαρά της εξοχής.
Στο βάθος το ιδρυτικό μέλος Μαρία Λεοντακιανάκου.*

Μαρίκα Σιαμπάνη και Αλκμήνη Μεταλληνού. Η δουλειά δεν είναι ντροπή.

*Η ντοματόσουπα έτοιμη.
Όλοι χαρούμενοι... και πεινα-
σμένοι.*

Κουζίνα του Σουνίου. Καμιά σύγκριση με αυτή της σκηνής.

Όλα ωραία, καθαρά και νόστιμα.

Μικτό συνεργείο.

Αποθήκη: Τάξη στα μέτρα του Χαρίλαου.

Όλοι χαρούμενοι και τρώνε με όρεξη.

*Και έως έξω από τη σκη-
νή της τραπεζαρίας.*

*Η Κατασκήνωση επί το έργον.
Μη μας ζηλεύετε.*

... και υπό σκιάν.

Περιμένοντας την επιθεώρηση.

Ψάλλοντας ύμνο πριν αρχίσει το μάθημα.
Δάσκαλος, η ποιήτρια Ρέα Συλβία (Μαρία Φερεντίνου).

Δασκάλα και παιδιά στο υπαίθριο Κυριακό Σχολείο.

Η Αλκμήνη Μεταλληνού διδάσκοντας σε μικτό ακροατήριο κατασκηνωτών.

Αποστήθιση εδαφίων από το λόγο του Θεού στο πρωινό μάθημα.

Η Τερίσσα (Ελευθερία Ρημάκη) ενώ διδάσκει τις αλήθειες του λόγου του Θεού στην τάξη της.

Σύναξη στελεχών για τον καθορισμό του προγράμματος.

Ώρα περιπάτου.

*Η ανύψωση της σημαίας
στις αρχικές Κατασκηνώ-
σεις.*

Χαίρε, ω χαίρε, λευτεριά!

*Γιώργος Μπούσιος και Ελένη Ρημάκη
(Ράξα) στον ιστό της σημαίας στο Σού-
νιο.*

Το λεωφορείο έτοιμο να αναχωρήσει. Ο πρεσβύτερος της Εκκλησίας Εμμανουήλ Γαβιωτάκης θα δώσει το σύνθημα.

Και λίγη Σουηδική για την διάπλωση του κορμιού.

Ο Χαρίλαος (Γεωργιάδης), η χαρά των παιδιών στην Κατασκήνωση Σουβίου.

Στον παλιό χώρο της ψυχαγωγίας. Έτοιμοι για την έναρξη.

Οι παίκτες του σκετς επί σκηνής.

Οι γριές. Θεατρική παράσταση από τον Χαρίλαο Γεωργιάδη και Χρήστο Καρμπόνη. Η Κατασκήνωση ακόμα γελάει.

Ασπίδες, δόρατα, αμφιέσεις. Ένας αρχαίος κόσμος στη σκηνή.

Το σκετς στη λύση του.

Γύρω, γύρω όλοι.

Αλυσίδα χαράς και αγάπης.

Περιηγήσεις στους βράχους του Σουνίου.

Εκδρομή στις κολόνες.

Προσευχή πριν από την κολύμβηση στα γαλανά νερά του Σουνίου

Οι βουτηχτές! Έτοιμοι για κατάδυση από την προβλήτα του Λέγκερη.

Λίγη δροσιά στο θερμό καλοκαίρι.

Και η χαρά της θάλασσας του Σουνίου.

Ο Μάρκελλος με το φουσκωτό. Επιστροφή από τη Μακρόνησο.

Ένα ιππικό, τι ιππικό! Εκμάθηση ιππασίας στο Σούνιο.

Ας όψεται ο κουρέας της Σεβίλλης.

*Ο Μίμης Βόσσος, αναπτύσσοντας το εδάφιο της ημέρας
στην τραπεζαρία του Σουνίου, μετά το πρόγευμα.*

Κυριακή λατρείας στο Σούνιο. Κλείνοντας το «Δείπνο του Κυρίου».

Τάξη Κυριακού στην αποχαιρετιστήρια γιορτή.

Παιδιά, ομαδάρχες, αρχηγοί, όλη η Κατασκήνωση.

Το ζεύγος Χάρης και Ντόρα Καρτερούλη κυκλωμένο από κατασκηνωτές.

Τρεις αγαπημένοι φίλοι της Κατασκήνωσης. Ο Σιδνεϋ Κερ, πάστορας από το Τορόντο του Καναδά, ο Θάνος Καρμπόνης και ο Κυριάκος-Παύλος Υφαντίδης.

Σούνιο, Σούνιο... ω, πώς να σε αφήσουμε, εσύ είσαι η ζωή μας.

Αλλαγή φρουράς. Άφιξη νέων κατασκηνωτών.

Μας ήρθαν και επισκέπτες.

Τραπεζαρία και скаμνιά από τη Γερμανία. Χάρη στους φίλους, η Κατασκήνωση, δεν είναι όπως άρχισε.

Ο Ξενώνας. Το όνειρο, επιτέλους πραγματικότητα.

Στελέχη και φίλοι επισκέπτες στη βεράντα της τραπεζαρίας στο Σούνιο.

*Η τραπεζαρία του Ξενώνα. Κοινωνία καρδιών και πνεύματος,
δικών μας και ξένων.*

*Ο μαθηματικός Αντώνης Περίαλης και η σύζυγός του Σοφία.
Άλλοτε κατασκευητές, τώρα υπεύθυνοι του Σουνίου.*

Η Σοφία Περιάλη ξεναγεί ομάδα κατασκηνωτών στον αρχαιολογικό χώρο της Τζιας.

Ο Μάρκελλος Περιάλης, Μηχανολόγος, τεχνικός υπεύθυνος του Σουνίου. Σε επιχείρηση επισκευής αντλίας πηγαδιού.

Ο Ζίγκφριντ Φούρμαν (στο κέντρο) με την αδελφότητα της Θεσσαλονίκης.
Η Γερμανία γνωρίζει την Ελλάδα και το Σούνιο.

Ο υδατόπυργος. Σήμα αναγνώρισης της Κατασκήνωσης του Σουνίου.
Το υψηλότερο κτίσμα της περιοχής.

**ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΟΥ
«ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ»**

- **ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΔΡ Μ/ΚΩΝ**
  1. «Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ. ΠΕΡΙ ΣΧΕΣΕΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ» (Μετ. εκ του Γαλλικού), Αθήναι 1932
  2. «ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ. Ανθρωπίνη ή θεόπνευστος», Αθήναι χ.έ.έ., Δευτέρα έκδοσις Δεκ. 1958, τρίτη έκδοση 1983
  3. «ΜΙΑ ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΗ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ ΠΕΡΙ ΧΡΙΣΤΟΥ, Δαν. θ', 25-27», Αθήναι χ.έ.έ.
  4. «ΒΙΒΛΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΡΙ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΦΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΜΑΡΤΙΩΝ», Αθήναι 1949
  5. «ΑΝΑΛΥΣΙΣ, ΚΑΙ ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. (Το Θεϊόν Σχέδιον Περί Ανθρώπου)», τόμος Α', (ΚΕΦ. Α'-Δ'), Αθήναι 15 Οκτωβρίου 1949
  6. «Η ΕΜΠΝΕΥΣΤΙΚΗ. Επεμβάσεις στη ζωή των ατόμων και των εθνών δι' εμπνέσεων εκ του Υπερβατικού κόσμου», Αθήναι, χ.έ.έ.
  7. «Η ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ. Αι πλάνας των χιλιαστών, σπουδαστών των Γραφών ή Μαρτύρων τού Ιεχωβά». Βιβλική και Επιστημονική Μελέτη, Αθήναι χ.έ.έ.
  8. «Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΙ Ο 20ός ΑΙΩΝΑΣ», (Διάλεξις), Αθήναι 1948
  9. «Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΘΕΙΟΝ ΣΧΕΔΙΟΝ», Αθήναι 1966, 2η έκδοση Αθήνα 1985
  10. «ΚΛΑΥΔΙΑ. (Σκίτσο των αποστολικών χρόνων)», Αθήναι 1954

- **GODET, FREDERIC:**
«ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ», μετάφραση: Κώστας Μεταλληνός (1η έκδοση 1922), μεταφορά στη Νεοελληνική - Επιμέλεια: Θάνος Καρμπόνης, Αθήνα 1981

- **GRETILLAT, AUGUSTINE:**
«Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ: ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ», Μετάφραση - Πρόλογος: Θάνος Καρμπόνης, Αθήνα 1983

- **SPURGEON, C. H.:**
«ΧΑΡΙΣ... ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΚΛΕΙΔΙ», απόδοση Θάνου Καρμπόνη, Αθήναι χ.έ.έ., (2η έκδοση, Αθήνα 1982, με τίτλο: «ΟΛΑ ΜΕ ΤΗ ΧΑΡΗ», 3η έκδοση Αθήνα 1995)

- **ΖΕΡΒΟΠΟΥΛΟΥ, ΓΕΡ., Δ/ΡΟΣ:**
«ΤΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ. Η ιστορία του, το νόημά του, οι παρερμηνείες του, οι παραδόσεις του», χ.έ.έ.

- **ΟΜΑΔΑ «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ»:**
«ΚΩΣΤΑΣ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ: Έτι λαλεί...», Αθήνα 1963

- **ΚΑΡΜΠΟΝΗΣ ΘΑΝΟΣ:**
  1. «ΤΟ ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ. Μελέτη: Από την ποίηση της Βίβλου», Αθήνα, χ.έ.έ.
  2. «Η ΑΝΕΚΔΙΗΓΗΤΗ ΔΩΡΕΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ Ή Η ΜΕΓΑΛΗ ΘΥΣΙΑ», Αθήνα 1999
  3. «Η ΑΓΑΠΗ ΠΟΥ ΠΡΟΓΝΩΡΙΖΕΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΡΙΖΕΙ», Αθήνα 1999
  4. «Ο ΘΕΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΓΑΠΗΣ. ΕΙ ΑΡΑ ΓΕ ΨΗΛΑΦΗΣΕΙΑΝ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΕΥΡΟΙΕΝ», Αθήνα 2001
  5. «Η ΤΡΙΤΗ ΗΜΕΡΑ. ΚΑΙ ΟΣΑ ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ Σ' ΑΥΤΗ ΚΑΤΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ», Αθήνα 2005

